

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR ANA BİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

COĞRAFİ AÇIDAN
DEREBUCAK İLÇESİ (KONYA)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Adnan Doğan BULDUR

Hazırlayan
Ramazan GÖK

Konya 2005

ÖNSÖZ

Derebucak İlçesi'ni coğrafi açıdan değerlendirmeyi amaçladığımız bu araştırma bir yüksek lisans çalışmasıdır.

Bölgesel Coğrafya metoduna uygun olarak ilçenin fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özellikleri analiz ve sentez edilerek, yöreyle ilgili coğrafi sonuçlara varılmaya çalışılmıştır. Fiziki çevre şartları, beşeri ve ekonomik özellikleriyle ilgili sorunlar tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesine çaba gösterilmiştir.

Derebucak İlçesi'ni yüksek lisans tezi olarak almamı tavsiye eden, çalışmamı planlama aşamasından sonuna kadar beni sürekli destekleyen, müsveddelerimi titizlikle gözden geçirerek, yol gösteren tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Adnan Doğan Buldur'a sonsuz teşekkürlerimi ve minnet duygularımı sunarım.

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim boyunca yetişmemde büyük emekleri geçen, başta Prof. Dr. Akif Akkuş'a ve bölüm hocalarım Yrd. Doç. Dr. Nuri İnan'a, Yrd. Doç. Dr. Recep Bozyiğit'e, Yrd. Doç. Dr. Adnan Pınar'a, Yrd. Doç. Dr. Ayhan Akış'a, Öğr. Gör. Tufan Karaaslan'a, Dr. Caner Aladağ'a, Dr. Tahsin Tapur'a burada teşekkürü bir borç bilirim.

Gezi, gözlem ve dökümanter veri toplama aşamasında yardımlarını gördüğüm tüm kamu-kurum ve kuruluşlarına, özellikle DSİ IV. Bölge Müdürlüğünden kendileri ile araziye de çıktığımız, Meteoroloji Mühendisi Sayın Adnan Başaran'a, D.M.İ. Şube Müdürü Sayın Hüseyin Yüksel'e, DİE ve Çevre İl Müdürlüğü çalışanlarına katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca arazi çalışmalarında beni yalnız bırakmayan, başta Sosyal Bilgiler Öğretmeni Şakir Kıymat, Mustafa Satılmış, Mevlüt Başar, Durmuş Çavuşoğlu ve Hüseyin Duymaz'a kalbi teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın başından sonuna kadar her türlü desteğini esirgemeyen sevgili eşim Zeynep GÖK'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ramazan GÖK

2005, KONYA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER.....	II
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
TABLolar LİSTESİ	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	X
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	XI
GİRİŞ.....	1
1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Genel Özellikleri	1
2. Araştırmanın Amacı ve Metodu	3
3. Önceki Çalışmalar	5
BİRİNCİ BÖLÜM : FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	7
1. FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	8
1.1. Jeolojik Özellikler	8
1.2. Jeomorfolojik Özellikler	14
1.2.1. Dağlık Sahalar	15
1.2.2. Plato Sahaları	17
1.2.3. Ovalık Sahalar	19
1.2.4. Vadi Sahaları	22
1.2.5. Mağara ve Düdenler	23
1.3. İklim Özellikleri	26
1.3.1. Sıcaklık	26
1.3.2. Yağış	29
1.3.3. Nem – Buharlaşma ve Bulutluluk	32
1.3.4. Basınç ve Rüzgarlar	33
1.3.5. Yağış Etkinliği	35
1.4. Hidrografik Özellikler	37
1.4.1. Akarsular	37
1.4.1.1. Balat Deresi	39
1.4.1.2. Kocadere	40
1.4.1.3. Seki Deresi	42

1.4.1.4. Uludere	43
1.4.2. Kaynaklar	44
1.4.2.1. Derebucak Kaynakları	42
1.4.2.2. Gölcük Kaynağı.....	46
1.4.2.3. Gökgöbet Kaynağı.....	47
1.4.3. Derebucak Barajı	48
1.4.4. Gembos Derivasyonu ve Yeşildağ Sulaması.....	49
1.5. Toprak Özellikleri	50
1.5.1. Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları.....	50
1.5.2. Kolüvyal Topraklar	52
1.5.3. Kahverengi Orman Toprağı.....	52
1.5.4. Alüvyal Toprakları	53
1.5.5. Kırmızımsı Kestanerengi Topraklar	53
1.6. Doğal Bitki Örtüsü Özellikleri	53
İKİNCİ BÖLÜM : BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	57
2. BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ.....	56
2.1. Nüfus Miktarı ve Artışı	58
2.2. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri.....	61
2.2.1. Cinsiyet ve Yaş Yapısı	61
2.2.2. Nüfusun Eğitim ve Kültür Durumu	64
2.2.3. Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı	72
2.3. Aile Büyüklüğü	75
2.4. Nüfusun Beslenme ve Sağlık Durumu	76
2.5. Nüfusun Katı Atık ve Atıksu Durumu.....	78
2.5.1. Derebucak İlçesi Katı Atık Durumu.....	78
2.5.2. Derebucak İlçesi Atıksu Durumu	80
2.6. Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu.....	81
2.7. Nüfus Hareketleri	86
2.7.1. Doğumlar ve Ölümler	86
2.7.2. Göçler	87
2.8. Yerleşme ve Başlıca Özellikleri	90
2.8.1. Yerleşmenin Tarihçesi.....	90

2.8.2. Yerleşme Şekilleri	91
2.8.2.1. Kırsal Yerleşmeler	91
2.8.2.1.1. Köy Yerleşmeleri.....	91
2.8.2.1.2. Köyaltı Yerleşmeleri.....	92
2.8.2.2. Kentsel Yerleşmeler	95
2.8.3. İdari Yönden Derebucak.....	99
2.8.4. Yerleşmelerde Ev Tipleri ve Yapı Malzemeleri.....	100
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ.....	104
3. EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ.....	102
3.1. Tarım	105
3.1.1. Parsel Büyüklüğü ve Mülkiyet Durumu.....	106
3.1.2. Başlıca Tarım Ürünleri, Ekiliş Sahaları ve Üretimi	107
3.1.2.1. Tahıl Tarımı.....	108
3.1.2.2. Bağ-Bahçe Tarımı.....	109
3.1.2.2.1. Bağcılık.....	110
3.1.2.2.2. Meyvecilik.....	110
3.1.2.3. Sebzeçilik	112
3.1.2.4. Baklagiller	113
3.1.2.5. Yem Bitkileri	114
3.1.3. Tarımsal Organizasyon.....	114
3.2. Hayvancılık.....	115
3.2.1. Büyük ve Küçükbaş Hayvancılık	115
3.2.2. Kümes Hayvancılığı	117
3.2.3. Arıcılık.....	117
3.3. Madencilik ve Sanayi	117
3.4. Ticaret ve El Sanatları	119
3.5. Ulaşım.....	121
3.6. Turizm	124
SONUÇ VE ÖNERİLER	127
KAYNAKLAR.....	131
FOTOĞRAFLAR.....	135

ÖZET

Araştırma sahasını oluşturan Derebucak, Konya'ya bağlı bir ilçedir. Batı Toroslar üzerinde yer almakta olup, 483 km² yüzölçüme ve 1240 m. yükseltiye sahiptir

Kuzeyde, Beyşehir; doğuda, Seydişehir; güneyde, Antalya; batıda, Isparta ile komşudur.

Derebucak; Akdeniz ve İç Anadolu Bölgesi iklimlerinin geçiş bölgesinde yer alır. Yazlar, sıcak ve kurak; kışlar, kar yağışlı ve soğuktur. Yıllık ortalama yağış 920.7 mm.dir.

Derebucak nüfusu 2000 nüfus sayımına göre, 19.053 kişidir. Nüfusun %50.8 'ini erkek, % 49.2'sini kadın nüfus oluşturur. Sosyo-ekonomik bakımdan gelişmemiş olması dolayısıyla yaşanan göç olayı önemli bir problemdir.

Sahada 4 köy ve 4 belde yerleşmesi vardır. Derebucak'taki köy yerleşmeleri toplu yerleşme tipinde olup, taş meskenler çoğunluktadır.

Sahanın temel ekonomik geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarım ürünleri içinde tahıl tarımı başta gelir.

Turizm açısından çok çeşitli tarihi ve doğal güzelliklere sahiptir. İlçenin sahip olduğu bu potansiyel yeterince değerlendirilememiştir.

ABSTRACT

The research area Derebucak, is a town in Konya where is over West Toros with area of 483 km² and heigth of 1240 meters.

It is surrounded by Beyşehir in the north, Seydişehir in the east, Antalya in the South, Isparta in the west.

Derebucak is between the climates of the rejions white sea and Middle Anatolia that's why summer is hot and dry, winter is snowy and cold. The annual rainfall is 920.7 mm.

The population of Derebucak is 19.053 according to the census of 2000. % 50.8 of the population is composed of males and % 49.2 is females. The great problem is migration because of underdeveloped social and economic population.

In the area there are four villages and four urbans. The village settlements in Derebucak are in massive settlement type and mostly stone buildings.

The best livelihood in town is agricultural and zoological facilities. The most important agriculturael product is cereals.

This town has so many naturel and historical beauties. No one has given great volve to these beauties in the town.

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1 : Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri	27
Tablo 2 : Yıllık Ortalama Yüksek ve Ortalama Düşük Sıcaklık Değerleri	28
Tablo 3 : Donlu Günler Sayısı.....	29
Tablo 4 : Yıllık Yağışın Aylara Dağılışı	29
Tablo 5 : Yağışın Mevsimlere Dağılışı.....	30
Tablo 6 : Yıllık Yağışlı Günler Sayısı Ortalaması	31
Tablo 7 : Aylık Ortalama Nisbi Nem	32
Tablo 8 : Aylık Buharlaşma Miktarı.....	33
Tablo 9 : Aylık Ortalama Bulutlu Günler Sayısı.....	33
Tablo 10 : Basınç Değerleri.....	34
Tablo 12 : Ay İçinde En Hızlı Rüzgar Hızı ve Yönü	35
Tablo 14 : Balat Deresi Ortalama Akım Değerleri	39
Tablo 15 : Kocadere Ortalama Akım Değerleri	41
Tablo 16 : Kocadere – Derebucak (Çatalerik Mevkii) Su Analiz Raporu.....	42
Tablo 17 : Seki Deresi Ortalama Akım Değerleri	42
Tablo 18 : Seki Deresi Su Analiz Raporu	43
Tablo 19 : Uludere Ortalama Akım Değerleri	43
Tablo 20: Derebucak Kaynağı I Akım Değerleri	45
Tablo 21: Derebucak I Kaynağı Su Analiz Raporu.....	45
Tablo 22: Derebucak Kaynağı II Akım Değerleri	45
Tablo 23: Derebucak II Kaynağı Su Analiz Raporu.....	46
Tablo 24: Gölcük Kaynağı Akım Değerleri	47
Tablo 25: Gölcük Kaynağı Su Analiz Raporu.....	47
Tablo 26: Gökgöbet Kaynağı Akım Değerleri	48
Tablo 27: Gökgöbet Kaynağı Su Analiz Raporu.....	48
Tablo 28: Derebucak Orman örtüsü İstatistikleri	54
Tablo 30 : 1965-2000 Sayım Yıllarına Göre Derebucak'ta Cinsiyet Durumu.....	61
Tablo 31: Derebucak İlçe Merkezi Nüfusunun Dar aralıklı Yaş Ve Cinsiyet Yapısı ...	62

Tablo 32 : Derebucak İlçe Merkezi Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş ve Cinsiyet Yapısı	64
Tablo 33 : Milli Eğitim Müdürlüğü Okul ve Kurumlarının Çeşitleri ve Sayıları.....	65
Tablo 34 : Derebucak'taki Okullar.....	69
Tablo 35: Halk Eğitimi Merkezi'nde Açılan Kurslar ve Sertifika Alan Sayısı	70
Tablo 36 : 6 Yaş ve Yukarısının Eğitim Durumu.....	71
Tablo 37: Okul Bitiren Nüfusun Öğrenim Durumu	71
Tablo 38: Derebucak Yerleşim Yeri, Yapılan İş ve Cinsiyete Göre İstihdam Edilen Nüfus.....	72
Tablo 39: Derebucak Yerleşim Yeri Ekonomik Faaliyet ve Cinsiyete Göre İstihdam Edilen Nüfus	73
Tablo 40: Derebucak Yaş Grubu, İşgücü Durumu ve Cinsiyete Göre Nüfus	74
Tablo 41: Derebucak Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşgücünde Olmayan Nüfus	75
Tablo 43: Derebucak ilçesinde Oluşan Atıklar.....	77
Tablo 44: Derebucak İlçesi Tıbbi Atık Envanter Bilgileri	78
Tablo 45: Derebucak İlçesi Katı Atık Envanter Bilgileri	79
Tablo 46: Derebucak Katı Atık Kullanılan Depo Alan Durumu.....	80
Tablo 47: Derebucak'ta Bazı Sayım Yıllarına Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluğu	82
Tablo 48: Derebucak'ta Bazı Sayım Yıllarına Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu	83
Tablo 49: Derebucak'ta Tarımsal Nüfus Yoğunluğu	83
Tablo 50: Derebucak İlçesinde Genel Doğurganlık ve Doğum Oranları	87
Tablo 51: Derebucak İlçe Merkezinin Dış Ülkelere Göre Göçlerin Ülkelere Dağılışı ..	89
Tablo 52: Derebucak'ta Yayla Yerleşmelerinin Bağlı Olduğu Köyler	98
Tablo 53: Derebucak Kırsal Yerleşmelerindeki Konut Durumları	102
Tablo 54 : Derebucak 2004 Yılı Arazi Varlığı	106
Tablo 55 : Büyüklüklerine ve Çiftçi Sayısına Göre Arazi Dağılımı	107
Tablo 56 : Yetiştirilen Ürün Çeşidine Göre Ekili Alan	108
Tablo 57 : Yetiştirilen Tahıl Ürünlerine Göre Ekiliş Yılları, Alanları ve Üretim Miktarları	109
Tablo 58 : Üzüm Yetiştirme Alan ve Miktarları	110
Tablo 60 : Derebucak'ta Armut, Ceviz, Kiraz Üretim Alanı ve Miktarı	112

Tablo 63 : Nohut Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarı	113
Tablo 64 : Yem Bitkileri Ekim Alanları ve Üretim Miktarları.....	114
Tablo 65 : Tarımsal Alet ve Makine Sayısı	115
Tablo 66: Derebucak'ta Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Sayısı	116
Tablo 67 : Derebucak İlçe Merkezi'ndeki Bulunan Ticari İşyerleri	120
Tablo 68 : Derebucak'taki Telefon Durumları	123

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası.....	2
Şekil 2 : Araştırma Sahasının Topoğrafya Haritası.....	4
Şekil 3 : Araştırma Sahasının Jeoloji Haritası	11
Şekil 4 : Araştırma Sahasının Jeomorfoloji Haritası	16
Şekil 5 : Ortalama Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı Grafiği.....	27
Şekil 6 : Yıllık Yağışın Aylara Dağılışı Grafiği	30
Şekil 7 : Yağışın Mevsimlere Dağılışı Grafiği	31
Şekil 8 : Seydişehir'in Su Bilançosu Diyagramı (Thorntwaite göre).....	37
Şekil 9 : Araştırma Sahasının Hidroğrafya Haritası	38
Şekil 10: Balat Deresi Ortalama Akım Grafiği	40
Şekil 11 : Kocadere Ortalama Akım Grafiği.....	41
Şekil 12 : Uludere Ortalama Akım Grafiği	44
Şekil 13 : Araştırma Sahasının Toprak Haritası	51
Şekil 14: Sayım Yıllarına Göre Derebucak'ın Nüfus Değişimi (1935-2000)	60
Şekil 15: 2000 Yılında İlçe Merkezi Nüfusunun Dar Aralıklı Nüfus Piramidi.....	63
Şekil 16: Derebucak İlçesindeki Tıbbi Atıkların Dağılımı.....	77
Şekil 17 : Derebucak İlçesinde Toplanan Katı Atıkların Belediyelere Göre Dağılımı ..	79
Şekil 18 : Derebucak İlçesi Belediyelerinde Kanalizasyon Atıklarının Deşarj Noktaları Durumu.....	81
Şekil 19: Derebucak'ta Aritmetik Nüfus Yoğunluğundaki Artışlar	84
Şekil 20: Farklı Yoğunluk Metotlarına Göre Derebucak Nüfus Yoğunlukları (2000)...	84
Şekil 21: Yerleşme Merkezlerine Göre Nüfus Miktarı Haritası.....	85
Şekil 22 : Derebucak'ta Taş Ev Planları.....	103
Şekil 23: Derebucak İlçesi Ulaşım Haritası.....	122

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Foto 1	: Derebucak İlçesi'nin Beyşehir yolu üzerindeki giriş kesimi (Fotoğraf güneye doğru çekilmiştir).....	135
Foto 2	: İlçenin önemli yükseltilerinden biri olan Akdağ'ın güneybatıdan görünümü.....	135
Foto 3	: Yaz Tüneği Tepe'nin eteklerinde bir erime dolini.	136
Foto 4	: Platoların yamaç kesimlerinde oluşmuş kanalcıklı lapyalar.....	136
Foto 5	: Batı Toros Polyeleri'nin önemlilerinden biri olan Gembos Polyesi'nin kuzeybatıya doğru görünümü	137
Foto 6	: Gembos Polyesi'nin güneybatıya doğru vadi şeklindeki görünümü.	137
Foto 7	: Derebucak İlçe Merkezinin doğusunda gelişmiş olan Derebucak Polyesi (Fotoğraf, doğuya doğru çekilmiştir).....	138
Foto 8	: Kızılova Polyesi'nin batısındaki fay düzlemi üzerinde gelişen kanalcıklı lapyalar (Fotoğraf, doğuya doğru çekilmiştir).....	138
Foto 9	: Reze Dağı eteklerinden doğan Büyükgöz Kaynağının görünümü (Fotoğraf, doğuya doğru çekilmiştir).....	139
Foto 10	: Balat Uvalası'nın G-D'sunda yer alan Balatini Mağarası'nın Düden girişi.	139
Foto 11	: Balatini Mağarası'nın kaynak çıkışı.	140
Foto 12	: Çamlık Beldesi'nin G-B'sındaki Körükini Mağarası'nın girişi.	140
Foto 13	: Çamlık Beldesi'nin 2,5 km K-B'sında yer alan Suluin Mağarası'nın girişi.	141
Foto 14	: Derebucak İlçe Merkezi'nin G-D'sundaki Bıçakçı Mağarası'nın kaynak girişi.	141
Foto 15	: Pınarbaşı Beldesi'nin kuzeyindeki Göynem (Pınarbaşı) Mağarası'nın girişi.	142
Foto 16	: Hayat Tepesi'nin batısındaki Cula Deliği Düdeni'nin girişi.	142
Foto 17	: Kızılova Polyesi'nin Batı kenarındaki düdenlerden birisi, ağzı çevreden gelen dolgu malzemeleri ile dolmuştur.	143
Foto 18	: Derebucak'ın kuzeyinde D-B yönünde akan Seki Deresi	143

Foto 19	: Derebucak'ın güneydoğusunda inşa halinde olan Derebucak Barajı'nın kaya dolgu gövdesi.	144
Foto 20	: Gembos Derivasyon Tünelleri girişinin görünüşü ve ön planda da yörede yaygın olarak yetiştiriciliği yapılan kıl keçisi sürüsü.	144
Foto 21	: İlçe'de en yaygın görülen Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları'ndan bir görünüş.	145
Foto 22	: Durak Köyü'nde bulunan Ömer Akkanat Y.İ.B.O.'nun güneydoğudan görünüşü.	145
Foto 23	: Gencek Beldesi'nin güneydoğusunda bulunan sulama göletinin batıdan görünüşü.	146
Foto 24	: İlçenin güneydoğusunda bulunan Çamlık Beldesi'nin batıdan görünüşü.	146
Foto 25	: Kızılova Polyesi'nin batısında kurulmuş olan Pınarbaşı Beldesi'nin kuzeyden görünüşü.	147
Foto 26	: Çamlık Beldesi'nde bulunan ahşap evlerden bir görünüş.	147
Foto 27	: Taşlıpınar Köyü'nde bulunan Roma Dönemi'ne ait mezar kabartmaları.	148
Foto 28	: Göynem (Pınarbaşı) Mağarası içindeki traverten oluşumları.	148

GİRİŞ

1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Genel Özellikleri

Derebucak İlçesi (Foto 1), Konya iline bağlı olmasına rağmen, coğrafi bakımdan Akdeniz Bölgesi sınırları içinde kalır. Doğusunda, Seydişehir; batısında, Isparta ili; güneyinde, Antalya ili; kuzeyinde, Beyşehir ilçesi bulunur (Şekil 1).

Derebucak, Batı Toroslar'ın Gembos Polye Havzası içerisinde yer alan küçük bir ilçedir. 483 km² yüzölçümüne ve ortalama 1240 m yükseltiye sahiptir.

Derebucak'ın yaklaşık olarak yaşı Paleozoik sonuna kadar inmektedir. Dağlık bir saha olan ilçe, orojenik hareketlerle şekillenmiştir. Özellikle doğusunda Reze ve orta kesimde Akdağ önemli yükseltilerini oluşturur (Şekil 2). İlçenin ana yerşekillerini dağlık, platoluk ve ovalık sahalar oluşturmaktadır.

Derebucak; Akdeniz iklimi ve İç Anadolu karasal iklimlerinin geçiş bölgesinde yer alır. Derebucak'ta ortalama yağış 920.7 mm.'yi bulmaktadır.

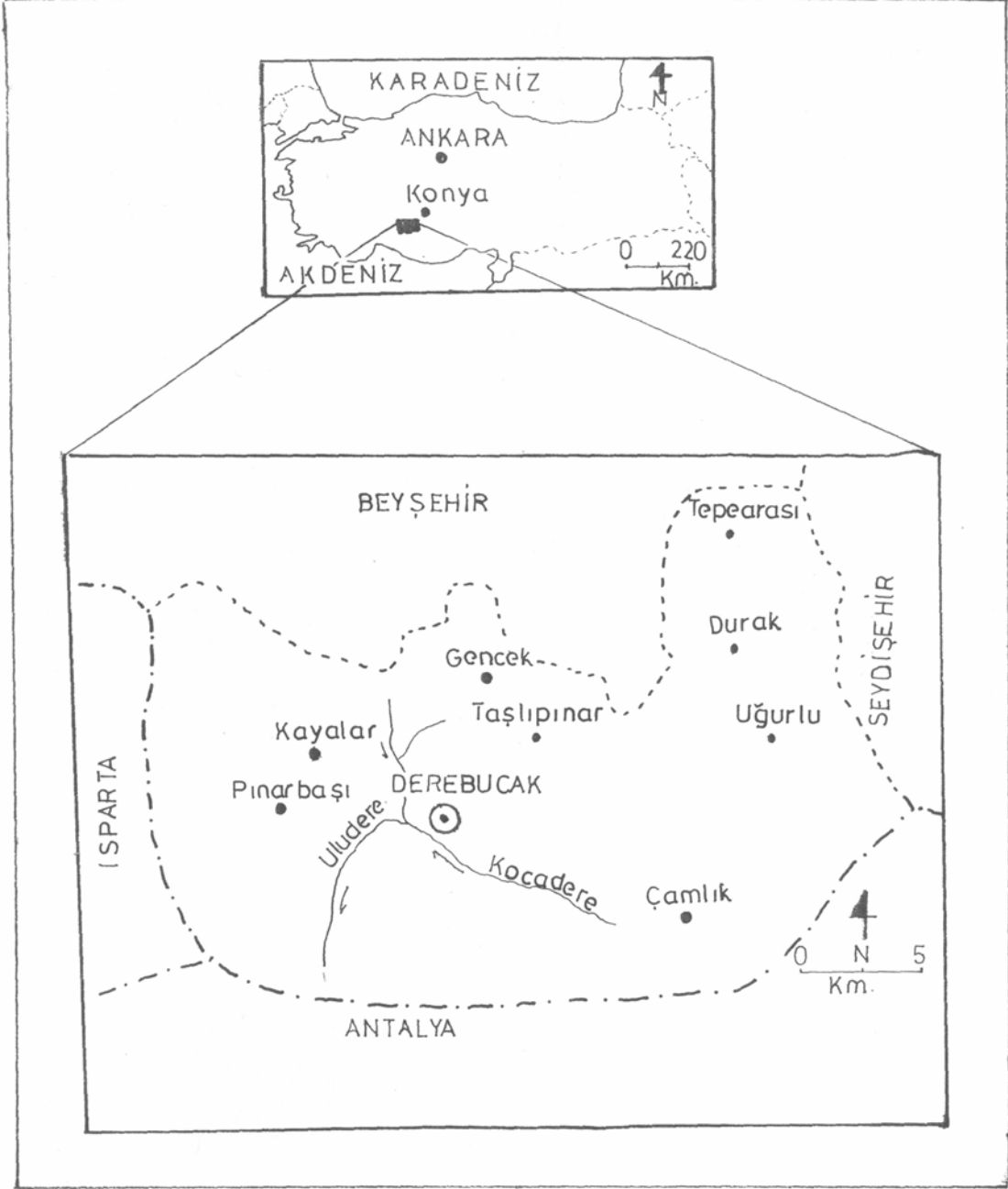
İlçe hidrografik olarak, Gembos Polye havzası içinde yer alır. Kocadere, Uludere, Balat Deresi ve Hüssün Dere önemli akarsularıdır.

İlçede beş ana toprak grubu vardır. Büyük bir kesiminde Kırmızı Kahverengi Akdeniz toprakları yaygındır. Bu toprakların yanı sıra bazı akarsu yamaçlarında kolüvyal topraklar, Polye tabanları ve düzlük alanlarda alüvyal topraklar yaygındır. .

Dağlık ve plato sahalarında kızılçam, karaçam, ardıç, Toros sediri ve göknar ormanları yer alır.

Derebucak nüfusu; 1960'ta, 9789 iken, 1970'de, 11.728; 1980'de, 13.275; 1990'da, 16.067; 2000 yılında ise 19.053 yükselmiştir. İlçede 4 köy ve 4 belde yerleşmesi bulunmaktadır.

Kırsal kesimdeki ekonomik kaynakların yetersizliği nedeniyle ilçe dışarıya çok sayıda göç vermektedir. İlçenin ekonomik faaliyetleri tarım ve hayvancılıktır. Özellikle ovalık kesimlerde buğday, nohut, elma vb. gibi tarım ürünleri yetiştirilir. Hayvancılık faaliyetlerinde küçükbaş daha yaygındır. Küçükbaş hayvancılık içerisinde ise kıl keçisi yetiştiriciliği önemlidir.

Şekil 1 : Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası

İlçenin sağlık hizmetleri açısından, 1 Devlet Hastanesi ve 1 merkezde, 3 tanede beldelelerde olmak üzere 4 sağlık ocağı bulunmaktadır.

İlçede doğal ve tarihi zenginlikler açısından büyük bir potansiyel vardır.

2. Araştırmanın Amacı ve Metodu

Derebucak ilçesi ile ilgili yapılan bu araştırma bir yüksek lisans tezidir. Bölgesel coğrafya metodu ile etüt edilmeye çalışılan tezde, amaç Derebucak'ın fiziki, beşeri ve ekonomik özelliklerini analiz ve sentez yaparak, ilçe ile ilgili planlamalara bir katkı sağlamaktır.

İlçenin çeşitli özellikleri yeterince incelenmemiş olup, sahip olduğu (özellikle turizm) değerler tam olarak değerlendirilmemiştir.

“Coğrafi Açıdan Derebucak İlçesi (Konya)” konulu tez çalışmamız, birkaç aşamada gerçekleşmiştir. İlk olarak Derebucak İlçesi ve yakın çevresini kapsayan tez, rapor, makale, kitap gibi eserler incelenmiştir. Daha önce kamu kuruluşlarının yayınladığı dökümanlardan yararlanılmıştır. Bunlardan başta 1/25.000, 1/100.000 ölçekli topoğrafya haritalarının ilgili paftaları olmak üzere; M.T.A'nın 1/500.000 ölçekli jeoloji harita ve raporları, D.S.İ.'nin yer altı ve yerüstü sularına ait akım ve seviye rasatları, yağış istasyonu verileri, D.M.İ. Konya Bölge Müdürlüğü'nden alınan iklimle ilgili dökümanları; D.İ.E'nin istatistik bültenleri, köy envanter etütleri kullanılmıştır.

Ayrıca sağlık, eğitim, çevre, tarım konularında il ve ilçe müdürlüklerinden alınan, beşeri ve ekonomik özelliklerle ilgili veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

Veri toplama aşamasından sonra, 2004-2005 yıllarının yaz aylarında belli aralıklarla arazide gerçekleştirilen gezi-gözlem metodu uygulayarak, yerinde daha iyi bilgiler elde edilme yolu seçilmiştir. Önceden hazırlanan mülakat soruları ilçe sınırlarındaki yerleşmelere belli aralıklarla gidilerek uygulanıp veriler elde edilmiştir.

Son olarak dökümanter verilerin toplama aşamasından sonra, yazım aşamasına geçilmiştir. Coğrafya ilminin temel ilkelerine bağlı kalınarak bulunan veriler değerlendirilip tez haline dönüştürülmüştür.

3. Önceki Çalışmalar

Araştırmamıza konu olan Derebucak İlçesi ile ilgili çalışmalar daha çok jeoloji ve jeomorfoloji konuları üzerinde olmuştur. İlçe ile ilgili çalışmalara kısa bir şekilde değinilecektir.

Blumenthal (1947), Seydişehir ve Beyşehir hinterlandındaki Torosların jeolojik özelliklerini vermiştir.

Selçuk Biricik (1982), ‘Beyşehir Gölü Havzası’nın Strüktürel ve Jeomorfolojik Etüdü’ adlı çalışmasında Derebucak ve çevresine ait jeolojik ve jeomorfolojik yapı ile ilgili bilgiler vermektedir. Özellikle Gembos Polyesi’nin, Mesozoik kalkerler içinde açılmış olduğunu, temelde ofiolitler, bunun üzerinde ise Üst Kretase’nin tabakalı kalkerleri bulunduğunu ve bunlar üzerinde yer alan Üst Kretase kalkerleri, Gembos Polyesi çevresinde güney güneydoğuya eğimli olduğunu, Kuzey-Güney doğrultusunda, genç tektonik hareketlerle polye, faylı bir depresyonun sonradan karstlaşması sonucu oluştuğunu söylemiştir. İnceleme alanında, Paleozoik’e ait formasyonlardan yalnız Üst Permien yaşındaki koyu mavi renkli mikro-kristalen kalkerler, Reze Dağları ve Gencek batısında Gerdeme sırtlarında görülmüş ve Üst Permieni temsil eden karakteristik fosiller Selçuk Biricik tarafından tespit edilmiştir.

Aygen (1988), İlçe sınırlarındaki mağaraları incelemiştir. İlçedeki mağaralar içinde, turistik değeri en fazla olanı da Suluin Mağarası olduğunu söylemiştir. Bu mağara içindeki ince uzun göl, fazlaca bir amenajmanı gerektirmeden turizme açılabilirliğini ve ziyaretçilerin, sandallarla Suluin Mağarasında gezdirilebileceğini belirtmiştir. İçinde Pamukkale benzeri travertenler ve 15 tane gölcük bulunduğunu saptamıştır.

Nazik ve diğerleri (1993), ‘Beyşehir ve Derebucak İlçelerinin (Konya) Doğal Mağaraları’ adlı çalışmalarında, Derebucak’taki mağaralar ile ayrıntılı bilgiler vermişlerdir.

Ulutaş (1994), ‘Gencek ve Huğlu (Beyşehir-Konya) Göletlerinin Hidrojeoloji İncelemesi’ adlı çalışmasında, araştırma sahasının, Toridler Ana Tektonik Birliği içinde yer almakta olduğunu; Geyik Dağı, Aladağ ve Bozkır Birliklerini kapsamakta olduğunu belirtmiştir.

Şen (1996), Aladağ Birliği içinde Derebucak Formasyonu’nu, stratigrafik olarak üç ayrı formasyon olarak incelemiş ve bunlara Kızılan, Düden ve Araplar Formasyonu adını vermiştir.

Kurt (2000), “Batı Toros Polyeleri (Jeomorfolojik Etüt)” adlı çalışmasında Gembos Polyesi ve havzasını ayrıntılı bir şekilde anlatmıştır. Gembos Polye Havzası’nın jeomorfolojik özelliklerini, havza çevresini oluşturan dağlık sahalar ve bu dağlar arasında uzanan tektono-karstik depresyonları da, ovalık sahalar olmak üzere iki ana başlık altında incelemiştir. Ayrıca yine aynı çalışmasında, Kızılova Polyesi’ni, Beyşehir Gölü Havzası içerisinde ayrıntılı olarak incelemiştir.

Yağız (2003), Seydişehir, Derebucak ve Akseki İlçelerini kapsayan çalışmasında Derebucak’ın yakın çevresinde yapılan floristik çalışmaların sonucunda; *Pinus brutia* (kızılçam), *Pinus nigra* (Kara çam), *Juniperus communis* (Bodur ardıç), *Juniperus excelsa* (Boylu ardıç), *Juniperus oxycedrus* (Katran ardıcı), *Quercus cerris* (Saçlı meşe), *Quercus pubescens* (Tüylü meşe), *Quercus libani* (Lübnan meşesi), *Cedrus libani* (Toros Lübnan sediri) ve *Abies cilicica* subsp. *İsaurica* (Toros göknarı) bitkilerinin bulunmakta olduğunu belirtmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM
FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1. FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Derebucak İlçesi'nin Fiziki Coğrafya özellikleri başlığı altında; jeolojik, jeomorfolojik, iklim, hidroğrafik, toprak ve bitki örtüsü özelliklerine değinilecektir.

Derebucak İlçesi idari sınırları içerisinde kalan araştırma sahasının jeomorfolojik birimlerini, dağlık sahalar, plato sahaları, karstik depresyonlardan oluşan ovalık sahalar, vadi sahaları ve mağaralar ile düdenler oluşturur.

İlçenin önemli akarsuları, Balat Dere, Seki Dere, Kocadere ve Uludere'dir. Bunlar dışında İlçe'nin değişik yerlerinde birçok dere bulunmaktadır. İlçede en yaygın toprak türü, Kırmızı Kahverengi Akdeniz Topraklarıdır. Kızılçam ve Karaçam ormanları İlçe'nin sınırları içinde çok yaygındır.

1.1. Jeolojik Özellikler

Araştırma sahası, Toridler Ana Tektonik Birliği içinde yer almakta; Geyik Dağı, Aladağ ve Bozkır Birliklerini kapsamaktadır (Ulutaş, İ. 1994, s.11).

Birlikler, iyi görüldükleri yüksek dağlar veya yerleşme merkezleri göz önüne alınarak, Aladağ Birliği (Üst Devonien - Üst Kretase aralığında oluşmuş karbonat kırıntılı kayaları kapsar); Geyik Dağı Birliği (Kambrien Tersiyer aralığında oluşmuş kaya birliklerini kapsar) ve Bozkır Birliği (Permien-Üst Kretase yaş aralığında oluşmuş çok sayıda değişik yaş, tür ve boyutlarda blok ve allokon birimleri kapsar) şeklinde isimlendirilmiştir (Buldur, A.D., 1998).

Teknostratigrafik açıdan, temeli oluşturan ve görelî olarak otokton Üst Kretase yaşlı Seyrandağ kalkerler üzerine, tektonik dokanakla Aladağ Birliğinin alt birimi olan, Üst Trias yaşlı, Ortaova formasyonu gelmektedir.

Ortaova formasyonu üzerinde küçük bir açısız diskordansla Üst Trias-Alt Jura yaşlı Derebucak formasyonu ve bu formasyon üzerinde uyumlu olarak Aladağ Birliğinin en üst birimi olan Çamlık kalkerî yer alır. Çamlık üzerine Bozkır Birliğinin en alt birimi olan Taşkent ofiolitleri, onun üzerinde Üst Trias yaşlı Gencek kalkerleri vardır (Ulutaş, İ., 1994, s.11).

Aladağ Birliği içinde Derebucak Formasyonu'nu, stratigrafik olarak üç ayrı formasyon ayırtlanmıştır. Bunlar Kızılalan, Düden ve Araplar Formasyonu'dur (Şen, O., 1996, s.107).

Kızılalan formasyonu, Derebucak ilçesi doğusunda ve bölgenin güneyinde yaygın olarak izlenen ve Derebucak Grubunun alt seviyelerini oluşturan killi kalkerler, çamurtaşı, kumtaşı, mercek ve ara tabakaları içeren kahverengi kırmızı renkli çakıltaşlarından oluşan bir istiftir. Kızılalan formasyonun ölçülü stratigrafi kesiti, Derebucak ilçesi doğusunda, Kızılalan sırtında yapılmış ve 276 m'lik bir kalınlık hesaplanmıştır (Şen, O. 1996, s.110).

Düden Formasyonu ise Derebucak İlçesi'nin doğu kesiminde, İmecan Tepe ve çevresinde, gri-sarı renkli dolomitik kalkerleri ve killi kalker, kumtaşı ara seviyelerini içeren çamur taşlarından oluşan bir istiftir. Derebucak ilçesi güneydoğusunda Düdensay Tepe eteklerinde ölçülmüş olup 178 m'lik bir kalınlığa sahip olduğu belirlenmiştir (Şen, O. 1996, s.114).

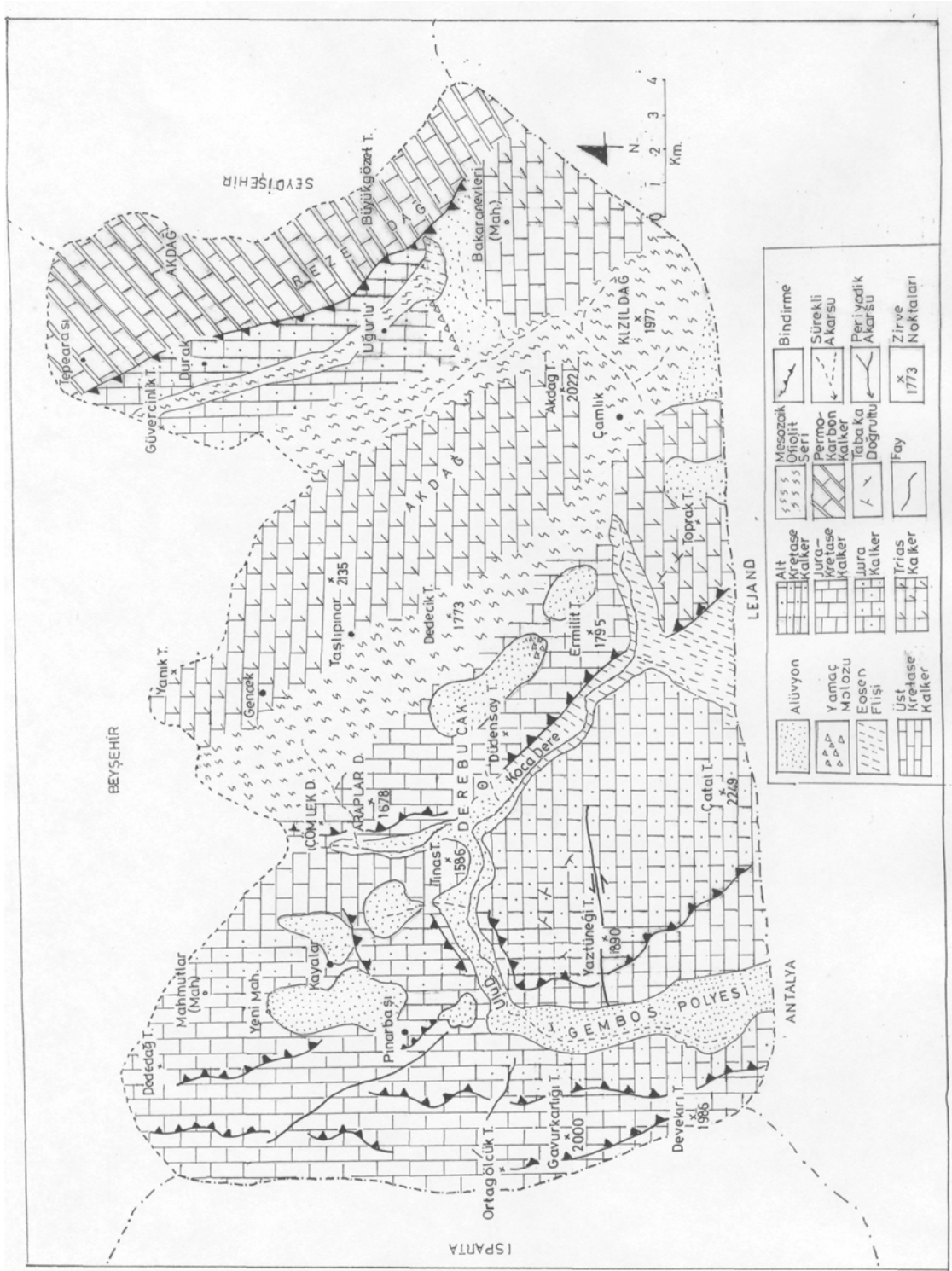
Araplar Formasyonu, Çömlek Dağından başlayarak, güney doğuya doğru, Araplar Dağı, Toptaş Tepe, Ardıçova Tepe, Ermilit Tepe ve Balattaşı Tepe'nin oluşturduğu bir hat ile bölgenin güneydoğusunda Kara Tepe, Ala Tepe, Orta Tepe, İmecan Tepe ve Karadağ çevrelerinde oldukça geniş bir yayılıma sahiptir. Yer yer dolomitleşmiş seviyeler içeren, kalın tabakalı, kristalize olmuş kalın bir karbonat istifi yer alır. Formasyonu oluşturan karbonatlar fazla kırıklı ve çatlaklı bir yapıya sahiptir. Çok sayıda mağara, dolin ve lapyra gibi karstik oluşumlar yer almaktadır (Şen, O., 1996, s.116).

İnceleme alanında, Paleozoik'e ait formasyonlara fazla rastlanmamıştır. Yalnız Üst Permien yaşındaki koyu mavi renkli mikro-kristalen kalkerler, Reze Dağları ve Gencek batısında Gerdeme sırtlarında görülmüş Üst Permien temsil eden karakteristik fosiller Selçuk Biricik tarafından tespit edilmiştir (Selçuk Biricik, A., 1982, s.34). Alanda Mesozoik formasyonlardan Mesozoik ofiolitik seriler daha çok Dedecik Tepesi çevresinde, Derebucak'ın doğusu ve Çamlık'ın kuzeybatısındaki alanda görülür (Şekil 3).

Trias'a ait kalkerler, Gencek güneydoğusundan Çamlık doğusuna kadar uzanan Akdağ kütlesi üzerinde kendini gösterir.

Derebucak sınırları içinde Jura formasyonları özellikle, Derebucak batısındaki Pınarbaşı, ve Mahmutlar civarında görülürler. Kalın Kretase kalkerleri tabanında yer alan, tabakalı kalkerler, Jura formasyonuna dahildirler (Selçuk Biricik, A., 1982, s. 36).

Orta Jura'da teşekkül ettiği sanılan radyolaritik kalkerler, Gencek'in 1 km. kuzeybatısında, Karabaki Harmanları mevkiinde, güneydoğuya eğimli Kretase kalkerleri tabanında bulunur. Bol fosilli olan bu kalkerler, kuzeybatıya 80° eğimlidir (Selçuk Biricik, A., 1982, s.36).

Şekil 3 : Araştırma Sahasının Jeoloji Haritası (Selçuk Biricik, A., 1982; Kurt, H., 2000'den faydalanılarak hazırlanmıştır).

Yukarı Kayalar’ın güneybatısında dar bir alanda yüzeyleyen Alt Kretase yaşlı neritik kalkerlerden oluşan birim, “Akseki Kalkeri” olarak isimlendirilmiştir. Formasyon orta-kalın tabakalı, bej, açık kahve ve gri renkli, sık erime boşluklu kalkerlerden oluşur. Yoğun karst şekillerinin görüldüğü (lapyo-dolinler) birim, “Akkuyu formasyonunu” uyumlu olarak örtmektedir (Kurt, H., 2000, s.29).

Üst Kretase kalkerleri, sahada geniş yayılma alanı bulmaktadır. Özellikle Gembos Polyesinin doğusundaki dağlarda yaygındır. Bu kalkerler üzerinde çok sayıda erime dolinine rastlamak mümkündür.

Aşağı Kayalar’ın (Yeni Mahalle) 2,5 km kuzeybatısındaki Kızılalan mevkiinde, muhtemelen Üst Jura regresyonundan sonra oluşmuş, Kretase yaşlı kaide konglomeraları bulunur. Üst Kretase’nin beyazımtırak renkli mikro-kristalen kalkerleri güneydoğuya eğimlidir (Selçuk Biricik, A., 1982, s. 38).

Eosen kalkerleri, Derebucak ilçe merkezinin güneydoğusundaki Balat Dere (Koca Dere) kanyon vadisinin tabanında ve kenarında ince uzun şeritler halinde görülür.

Eosen flişlerine en çok inceleme alanının doğusunda rastlanmaktadır. Uğurlu’nun güneyinde, bu flişler kendini gösterir. Ayrıca bölgenin güneyinde Kavaklı Tepe ve Mumbula Tepe arasında görülmektedir.

Eosen Flişi, Beyşehir-Hoyran Napları’nın üzerinde ve bindirme faylarının alınlarında açığa çıkmaktadır. Genel olarak kuzeydoğu-güneybatı yönünde ince şeritler halinde uzanan fliş fasiyesi, marn, kumtaşı, konglomera ardalanmasından oluşur. Bütün Batı Toros polyelerinin jeomorfolojik ve hidrografik gelişiminde büyük rol oynayan fliş, Gembos Havzası’ndaki karstlaşmada çoğu yerde karst taban seviyesi durumundadır. Litolojik özelliğinden dolayı geçirimsiz olan formasyon, bir çok vadi ve polyenin oluşumunda belirleyici rol oynamıştır (Kurt, H., 2000, s.71).

Gencek’in kuzeybatısında, denizel Miosen oluşukları mevcuttur. Buradaki kalker ve marnlar içinde karakteristik fosiller bulunmaktadır. Yaş olarak buraların Orta Miosen yaşı tespit edilmiştir (Selçuk Biricik, A., 1982, s.43).

İnceleme alanındaki volkanitler genellikle Üst Kretase kalkerlerinin tabanında yer alan bazik ve ultra-bazik kayaların aflormanları, Gencek’in batısından başlamak

üzere, güneydoğu doğrultusunda devam ederek Çamlık doğusunda, Uğurlu köyü batı kesimlerinde görülmektedir.

Derebucak ilçesinde Kuaterner, yamaç molozları ve alüvyonlarla kendini temsil etmektedir.

Kuaterner yaşlı alüvyon ve yamaç molozu, en genç neotokton birimlerini oluşturmaktadır (Ulutaş, İ., 1994, s. 11).

Yamaç molozları değişik boyutlarda blok, çakıl ve kumlardan oluşup, yüksek dağların eteklerinde görülmektedir. Özellikle Zekeriya Tepe güneyi, Gencek Beldesi'nin kuzeyindeki eteklerde görülür. Ayrıca yamaç eğiminin arttığı kesimlerde blok ve moloz kaymaları, özellikle Beyşehir-Hayran naplarının oluşturduğu yüksek dağ yamaçlarının, ofiolitlerle kesildiği alanlarda yaygın şekilde görülür.

Gembos Polyesi'ne akan Ulu Dere, alüvyonları geniş bir sahadan getirir. Derebucak ilçe merkezinden itibaren birikinti koni ve yelpazesi şeklinde iri çakıllarla kum, kil boyutundaki ince unsurlara kadar çeşitli büyüklükteki materyalleri, Alacamasat Boğazı'ndan itibaren ova tabanına yığmıştır. Polye tabanlarında alüvyonlar ile terra-rossalar birbirine karışmış durumdadır (Kurt, H., 2000, s. 72). Bunların kalınlığı yer yer 40 metre'ye varmaktadır (Ardos, M., 1985, s. 139).

Alüvyon kalınlığı birkaç metre ile birkaç on metreler arasında değişmekte ve tüm formasyonları açılı diskordansla örtmektedir (Ulutaş, İ., 1994, s. 26).

Bölgede zaman zaman meydana gelmiş tektonik hareketliliğin izlerini görmek mümkündür.

Üst Pliosen sonlarında görülen tektonik hareketler, Beyşehir Gölü batısından başlayarak Gembos Polyesi batısından da geçen fayı, ikinci defa oynattığı gibi, daha küçük fayların da meydana gelmesine sebep olmuştur. Üst Pliosen sonunda tektonik rejim giderek azalarak, Kuaterner boyunca etkili olmuş, halen günümüzde de devam etmektedir (Kurt, H., 2000, s. 73).

İnceleme alanında Tektonizmanın etkisiyle oluşmuş faylanmalarda görülür.

İlçede görülen Beyşehir-Hoyran naplarından da bahsetmek gerekir. Bu zonda itilmenin yönü genel olarak güneybatıya doğrudur. Eosen filişleri üzerinde üst üste

yığılmış birkaç örtüden ibarettir. Buradaki naplar, Mesozoik sonunda başlamış ve Miosen'den önce sona ermiştir (Atalay, İ., 1987, s.106).

Güldürhacı güneyindeki, güneybatı-kuzeydoğu yönlü fay, Apsıngır ve Mahmutlar üzerinden geçerek Kızılova Polyesi'nin batısındaki eğim atımlı normal faylara bağlanır.

Polyenin oluşumunda rolü olan bu fay, güneye doğru devam eder. Pınarbaşı gediğinde kuzey-güney doğrultusunu alır. Pınarbaşı'ndan Gembos Polyesi'ne giden yolun 3,5-4. km'sinden itibaren eğim atımlı ters bir fay görülür. Atımı 15-20 m.'yi bulan bu fay, cilalı bir fay aynasına sahip olup, güneye doğru devam ederek Gembos Polyesi'nin batı kıyısı boyunca uzanır. Bu büyük fay Eosen, Kretase formasyonlarını etkilemiştir (Selçuk Biricik, A., 1982, s. 142).

Beyşehir Gölü güneyindeki kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu Pre-Neojen faylarının kuzeydeki ana faya paralel olarak uzandığı görülür. Gencek kuzeyinde Durak Köyü'nün batısında, Üzümlü'nün doğu kesiminde ve Büyükgözet Dağı yakınındaki faylar, bunlardandır.

1.2. Jeomorfolojik Özellikler

Derebucak İlçesi, Batı Toros Dağ Kuşağı içerisinde yer alır. İlçe, Batı Torosların, Göller Yöresi'nden güneydoğuya doğru yönelerek, Akdeniz kıyılarına kabaca paralel uzandığı bölümdedir. Dedegöl, Şeytandağı ve Geyik Dağı silsilesinden sonra Orta Toroslara ve buradaki Taşeli Platosu'na geçilir.

İlçe, Dedegöl ve Şeytan dağları arasında bulunmaktadır. İlçenin, doğusunda Reze Dağı, orta kesimde ise Akdağ önemli yükseltilerini oluşturur.

Dağların arasında, Kocadere ve devamı durumundaki Uludere ile kuzeyden katılan Hüссün Deresi, Mesozoik başlarından itibaren yataklarına saplanmışlar ve yataklarını geriye doğru aşındırmışlardır. Genel itibariyle bu akarsuların, doğu-batı yönünde oluşturdukları vadiler etrafında plato sahaları teşekkül etmiştir.

Karstik alanda kurulmuş olan ilçede, bazı kesimlerde akarsular, yeraltına intikal etmiş ve yer altı akarsu ağı ile karstik mağaralar oluşmuştur.

İlçe’de özellikle Kratese kalkerlerinin yaygın olması, karstik topoğrafyanın neredeyse bütün örneklerinin görülmesine neden olmuştur.

Derebucak İlçesi idari sınırları içerisinde kalan araştırma sahasının jeomorfolojik özellikleri, 5 bölüm halinde incelenebilir. Bunlar, dağlık sahalardan, plato sahalardan, karstik depresyonlardan oluşan ovalık sahalardan, vadi sahalardan ve mağaralar ile düdenlerdir.

1.2.1. Dağlık Sahalar

Toros dağları içindeki Gembos Polyesi’nin doğusu ve Derebucak ilçe merkezinin güneyinde Yaztüneği Tepe (1890 m.), Çatal (Oyuklu) Tepe (2249 m.) yer alır. Bu tepeler ve civarı, Gidengelmez Dağları ile birlikte Türkiye’nin en yoğun karstik şekillerinin görülebileceği bir yerdir. Dağlık alan dolin ve lapyalar ile kaplanmış durumdadır (Şekil 4).

Gembos Polyesi’nin batısındaki dağlık kesiminde de aynı şekilde dolin ve lapyalar yaygın olarak görülür. Üst Miosen aşınım satırlarında tekabül eden bu dağ sıralarında, yer alan önemli yükseltiler ise: Devekırı Tepe (1986 m.), Gavurkarlığı Tepe (2000 m.)’ dir.

Derebucak ilçe merkezinin hemen batısında, Tınas Tepe (1586 m.), kuzeyinde Çömlekdağ ve Araplar Dağı (1678 m.) bulunmaktadır.

Kuzeyde Gencek’in 4 km. güneydoğusunda ilçenin yüksek dağlarından olan Akdağ (2135 m.) uzanır (Foto 2). Taşlıpınar Köyü bu dağın etek kısımlarında kurulmuştur. Akdağ bünyesinde özellikle Trias kalkerleri teşekkül etmiştir.

Genel olarak Trias kalkerlerinden oluşan Akdağ kütlelerinin doğusu ve batısı Mesozoik yaşlı ofiolitlerden oluşmuştur. Bunlar Üst Kretase kalkerlerine göre daha dirençsiz olduklarından, kolay aşınmakta ve deforme olmaktadır. Bu sebeple ofiolitlerin bulunduğu kesimler alçak ve yassı sırtlar şeklinde belirirken, kalkerler dik yamaçları ve tepelikleri oluşturmuştur. Bu şekiller yapı yanında, farklı aşınımın bir sonucudur (Kurt, H. 2000, s.75).

İlçe'nin güneyinde çok sayıda tepe bulunmaktadır. Ermilit Tepe (1795 m.), Balat taşı Tepe (1543 m.), Deniz Tepe (1624 m.), Malbulduk Tepe (1706 m.), Kuyucak Tepe (1701 m.), Akbelen Tepe (1689 m.), Ayıtaşı Tepe (1665 m.), Çakış Tepe (1666 m.), Ayvalı Tepe (1442 m.), Türbe Tepe (1670 m.) bunlara bazı örneklerdir. Yine Balat deresinin bitip, Kocadere'nin başladığı karşılıklı iki tepe olan İnardı Tepe (1393 m.) ve Kaplankaya Tepe (1414 m.) yörenin önemli tepeleridir.

Çamlık'ın doğusunda yer alan Kızıldağ (1977 m.), ilçenin güneydoğusunda yer alan bir dağdır. Daha çok ofiolitlerden oluşan dağda, krom ve olivin madeni mevcuttur.

İlçenin Tepearası ve Durak köylerinin doğusunda Akdağ bulunmakta ve önemli bir yükselti olup ilçenin doğu sınırını oluşturmaktadır.

Durak Köyü'nün kuzeybatısında yer alan Güvercinlik Tepede, çok sayıda erime dolinine rastlanır.

İlçe'nin doğusunda Reze Dağı (2529 m.) bir set şeklinde uzanmaktadır. Reze Dağları'nın özellikle yüksek kesimleri Permo-Karbonifer yaşlı kalkerlerden oluşmuştur. Bunlar, koyu mavi renkli ve mikrokristalen kalkerlerden oluşur. Reze Dağlarının batı kesimleri Kretase kalkerlerden oluşmuştur. Buradaki Kretase kalkerleri, karstik oluşuma oldukça elverişlidir. Nitekim Reze Dağı üzerindeki dolinler ve lapyalar bu kalkerler üzerinde gelişmiştir (Selçuk Biricik, A., 1982).

Reze Dağı'na düşen yağışlar, özellikle batı tarafında Çamlık Beldesi'nin bir mahallesi olan Bakaranevleri civarında, Büyükgöz, Ortagöz ve Taşçılar kaynaklarını besleyerek bölgenin hidrografyasına büyük katkı sağlarlar.

Reze dağlarının zirvesinden, kabaca kuzey-güney doğrultusunda Gembos ve Suğla Polye havzalarını ayıran su bölümü çizgisi geçmektedir.

1.2.2. Plato Sahaları

İlçede, özellikle Kocadere'nin derin vadilerde aktığı kesimlerin etrafında platoluk sahalar oluşmuştur.

Önemli plato sahalarından birisi, Gembos Polyesi'nin doğusunda bulunan alandır. Platoluk saha, kuzey, doğu ve batıdan üç tarafı faylarla sınırlanmaktadır. Özellikle plato kuzey ve doğudan Kocadere ile Uludere tarafından vadilerle yarılmıştır. Bu nedenle ovalık sahalar ve vadi tabanlarından itibaren dik yamaçlarla yükselir.

Plato sahasında görülen en önemli jeomorfolojik birimlerden birisi karstik şekillerdir. Karstik şekiller içinde özellikle dolinler önemli yer tutar. Her ne kadar bunların içerisinde yer yer çöküntü dolinlerine rastlansa da (Kurt, H., 2002, s. 75) daha yaygın olanları erime sonucu oluşan dolinlerdir.

Bunlar özellikle Yaztüneği Tepe, Bozdurunbaşı Tepe ve Tekneliyatak Tepe civarında yoğunlaşmıştır. Daha çok daire veya elips şeklinde olan bu erime dolinlerinin yatay bünyeli kalkerler üzerinde geliştiği görülür (Foto 3). Derinlikleri genişliklerine göre azdır. Mesela bazılarının derinliği 3-5 m. ve taban çapları 20-50 m. arasındadır. Buradaki dolinleri çevreleyen yamaçlar az eğimlidir ve diplerinde erime artığı, kırmızı renkli terra-rossalar görülür.

Ayrıca platonun yamaç kesimlerinde, kanalcıklı lapyalar görülür. Eğimin oldukça dik olduğu yamaçlarda oluşan bu lapyalar, yamaçlardan aşağıya gidildikçe daha fazla genişlemektedirler. Boyları 1-3 m., derinlikleri 5-10 cm. arasında değişmektedir (Foto 4).

İlçe'nin kuzeybatısında, Uludere ve Hüssün Dere'nin güneyden ve doğudan kestiği alanda da bir platoluk saha oluşmuştur. Bu platoda da, karstik şekillerden özellikle polye ve uvalalar görülür. Kızılova Polyesi ve Kayalar Uvalası burada yer alır. Ayrıca dolin ve lapyalara da rastlanılır.

Ayrıca güneyden ve batıdan Kocadere, kuzeyden Seki Deresi'nin derince yardığı, İlçe'nin orta kesimlerinde yer alan bir platoluk alan daha vardır. Akdağ'ın batı kesimindeki bu platoda, Bıçakçı Polyesi ve Balat Uvalası oluşmuştur. Özellikle yağışlı dönemde Bıçakçı Polyesi'ndeki düdene giren sular, Derebucak ilçesine bakan yamaçtaki Bıçakçı Mağarası'ndan, bazı dönemlerde şelale görünümünde çıkmaktadır.

1.2.3. Ovalık Sahalar

Ovalık sahaları başlığı altında, Derebucak ilçe sınırları içinde yer alan uvala ve polyeler incelenecektir.

Gembos Polyesi; Batı Toros polyelerinin önemlilerinden biridir (Foto 5). Deniz seviyesine göre ortalama yükseltisi 1250 m. dir.

Polye, Mesozoik kalkerler içinde açılmış olup, temelde ofiolitler, bunun üzerinde ise Üst Kretase'nin tabakalı kalkerleri bulunmaktadır. Bunlar üzerinde yer alan Üst Kretase kalkerleri, Gembos Polyesi çevresinde güney güneydoğuya eğimlidir. Kuzey-güney doğrultusunda, genç tektonik hareketlerle oluşmuş olan polye, faylı bir depresyonun sonradan karstlaşması sonucu oluşmuştur (Selçuk Biricik, A., 1982, s. 88).

Uzunluğu yaklaşık 13 km., genişliği ise 1-1,5 km. civarındadır. Ovanın kuzeybatı uzantısı görünümündeki Alacamasat Boğazı'nın Derebucak ilçesine kadar olan bölümüyle birlikte alanı 20 km²'ye yaklaşmaktadır.

D.S.İ. IV. Bölge Müdürlüğünün, 1968 yılında Pınarbaşı Kasabasının 5 km güneydoğusunda açtığı ve 121 metre derinliğine ulaşan sondaj kuyusunda;

- 0-0,5 m. : Nebati Toprak
- 0,5-2 m. : Az killi kum
- 2 - 4 m. : Az çakıllı kil (kırmızımsıtrak renkli)
- 4 - 6 m. : Killi, çakıllı kum (%60 kum ve çakıl)
- 6-11 m. : Kil (az çakıllı ve kahve renkli)
- 11-36 m. : Killi, kumlu çakıl

36-121,3 m : Kalker (sert, gri renkli Kretase kalkerleri, 119 m. den sonra sirkülasyon kesilerek, çatlaklı kalkerlere girilmiştir (Selçuk Biricik, A., 1982, s.89) .

Çevresindeki kalker platolara göre ortalama derinliği 1000-1500 m. olan polye çukurluğunda serpantin radiolarit çakılları, Ulu Dere tarafından, Gencek çevresinden getirilmiştir

Gembos Polyesi'nin enine gelişimi, düdenlerin olduğu batı yamaçlara doğru olmaktadır. Buradaki düdenlerin oluşmasında bu bölgeden geçen fayların etkisi büyük olmaktadır. Ağız kısımlarındaki suların mekanik aşındırmaları sonucu genişlemeleri bu bölgedeki düdenlerin büyük ölçüde çökmelerine neden olmaktadır. Bu etkilerden dolayı, polyenin batı kenarı dağlık sahaya doğru genişlemektedir.

Buna karşılık doğu kesimlerinde yer alan Eosen flişi, bu kenardaki gelişime engel olmuştur. Bu nedenle Gembos Polyesi'nin tabanı, doğudan batıya doğru eğimli olmuştur.

Gembos Polyesi'ne, özellikle çevresindeki dağlık araziden bakıldığında bir vadiye benzer (Foto 6). Pınarbaşı tarafına bakıldığında, kuzeydeki hum özelliği gösteren tepenin ardında küçük bir eşikle Kızılova Polyesi'nden ayrılır. Güneyde ise ilçe sınırlarının dışında, aynı özelliklerle bir eşikle Manavgat Çayı'na doğru uzanan karstlaşmış kuru bir dereye bağlanmaktadır.

Bu özellik Gembos Polyesi'nin, eski Manavgat Nehri'nin bir kolunun karstlaşması sonucu oluştuğunu gösterir. Vadi sisteminin bozulmasında polyenin batısından geçen faylar etkili olmuştur (Kurt, H., 2000, s.78).

Derebucak Polyesi; kuzey-güney doğrultusunda uzanmaktadır. Doğu-batı yönündeki genişliği yaklaşık 8 km. civarındadır (Foto 7). Bozulmuş polye karakteri sunan Derebucak Polyesi, gelişimini özellikle batı yamaçlardaki Jura-Kretase kalkerlerine doğru yapmaktadır.

Hidrolojik olarak yüzeyde Uludere ile Gembos Polyesi'ne bağlanır. Polye tabanında 3 tane hum vardır.

Bıçakçı Polyesi; Derebucak İlçe merkezinden 2-3 km. doğuda yer alır. Kuzeybatı-güneydoğu yönünde gelişmiş ve yeraltından Derebucak Polyesi'ne bağlanır.

Bıçakçı Polyesi, Beyşehir-Hoyran naplarına ait Jura- Kretase yaşlı kalkerler ile ofiolit ve fliş kontağında gelişmiştir. Pliosen vadilerinin karstlaşması sonucu meydana gelen polyenin gelişimi batı ve güneybatıdaki kalkerlere doğru olmaktadır. Tabanı da kuzeydoğudan güneybatıya doğru eğimlidir (Kurt, H.,2000, s.81).

Yaylacık Polyesi; Çamlık Beldesi'nin 2 km. güneybatısında yer almaktadır. Toprak Tepe (1591 m.) ve Çorak Tepe (1450 m.) polyenin etrafında bulunan önemli yükseltilerdir. Polye çevresi ve bu tepelerde çok sayıda lapy ve doline rastlanılır.

Tabanı killi, kumlu bir toprak tabakasıyla kaplı olan polyede biriken sular, yüzeysel akışı olan dere ile değil, tabandan karstik yollarla boşaltılmaktadır (Selçuk Biricik, A., 1982, s.94).

Dumdum Polyesi; Çamlık Beldesi'nin 5 km. güneybatısında yer alır. Yöre halkının Toy Alanı adını verdiği sahaya Selçuk Biricik (1982) Dumdum Polyesi adını vermektedir.

Polyenin çevresinde özellikle Üst Kretase kalkerleri yer almaktadır.

Dumdum Polyesi'nin doğu-batı doğrultusundaki uzun ekseni 4 km., kuzey-güney yönündeki genişliği ise 2-3 km. arasında değişmektedir. Polye tabanının genel eğimi batıya doğrudur (Kurt, H., 2000, s.83).

İlkbahar ve yaz aylarında çayır örtüsü ile kaplanan Dumdum Polyesi'nden genelde hayvancılık amacıyla mera olarak yararlanılmaktadır.

Kızılova Polyesi; Beyşehir Gölü ile Gembos Polye havzaları arasında kalan Kızılova Polyesi, Gembos Polyesi'nin 3-4 km. kuzeyinde, Jura ve Kretase kalkerleri içinde oluşmuştur.

Polye çevresindeki Jura ve Kretase formasyonlarını etkileyen ve böylece şimdiki polye sahasının çökmesine neden olan faylar, polyenin meydana gelmesinde etkili olmuştur.

Polye'nin batısı, atımı 15-20 m.'yi bulan, eğim atılımlı normal bir fayla sınırlanmıştır. Buradaki fay düzlemi üzerinde kanalcıklı lapyalar gelişmiştir (Foto 8). Genel olarak kuzey- güney doğrultulu olan bu fayı, Değirmen Düdeni yakınlarında kuzeybatı- güneydoğu doğrultulu diğer bir fay keser. Bunun 3 km. kuzeybatısında (Alıçlı mevki), atımı 25-30 m.'yi bulan yine kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu başka bir fay görülür. Polye tabanının genel eğimi doğudan batıya doğrudur (Selçuk Biricik, A., 1982, s.86).

Polye içinde, değişik çap ve boyutta birçok hum bulunmaktadır.

Polye'ye, mağaradan gelen sular ve yağışlı dönemlerde tabanda biriken sular tarımı etkiler.

Kayalar Uvalası; Kuzey –güney yönünde 900-1000 m., kuzeydoğu-güneybatı yönünde 1500 m. civarındadır (Kurt, H.,2000,s.31).

Uvalanın kuzeybatısında, Kayalar Beldesi yer alır. Batı kenarında ise faylar uzanır. Uvalanın, güney doğusunda devam niteliğinde Porsukkoyak Uvalası bulunmaktadır.

Ortagölcük Uvalası; Gembos Polyesi'ne kuzeybatı kenarından dar bir boğazla bağlanır. Uvalanın eğim doğrultusu Gembos Polyesi'ne doğrudur. Uvala'yı, Kozlu deresi ve kolları drene etmektedir.

Uvala'nın, muhtemelen batı-doğu yönlü bir akarsuyun, Pliosen başında meydana gelen tektonik hareketlerle askıda kalarak, karstlaşması sonucu meydana geldiği belirtilmektedir (Kurt,H.,2000,s.77).

Balat Uvalası; Bıçakçı Polyesi'nin güneydoğusunda yer almaktadır. Küçük bir eşikle ayrılan uvala, 30-40 metre daha yukarıdadır.

Bu iki flüvio-karstik depresyon, muhtemelen Kuaterner'e kadar birbirinin devamı durumundaydı. Güneyde derin kanyon vadiler içinde akan Koca derenin yatağında derine gömülmesi sonucu, Bıçakçı Polyesi ve Balat Uvalası'nı birbirinden ayrılarak, iki ayrı kapalı havza halini almıştır (Kurt, H., 2000, s.81). Uvalanın güneydoğusunda, uvalanın drenajını yapan bir düden bulunmaktadır. Bu düden, aynı zamanda Balatini Mağarasının girişidir. Buradan giren sular yer altı mecrası oluşturarak, yaklaşık 2000 m. sonra yüzeye çıkarak Kocadere'ye kavuşur.

1.2.4. Vadi Sahaları

İlçe, Gembos havzası içerisinde yer almaktadır. Gembos Havzası, Kocadere, Uludere, Balat Dere, Hüssün Dere ve bunların kollarıyla oluşturdukları vadilerle parçalanmıştır.

Büyükgöz (Foto 9), Ortagöz ve Taşçılar Kaynaklarından çıkan sular, önce Bakaran çayı ardından Uzundere'yi oluştururlar. Uzundere, Kızıldağ ve Akdağ arasında Mesozoik ofiolitik seriler içinden geçer. Çamlık Beldesi'nden itibaren, Körükini mağarasına giren dere, yüzeye çıktığı yerde, çöküntü dolini özelliğindeki Değirmen vadisini oluşturur. Tekrar yeraltına giren sular, Suluin Mağarası'ndan yeryüzüne çıkar.

Buradan itibaren Balat adını alan dere, Trias ve Jura kalkerler içinde derin vadiler oluşturarak akar. Burada daha çok 'V' profilli vadileri oluşur ve İnardı ve Kaplankaya Tepelerinden sonra Kocadere adını alır. Kocadere, Derebucak önlerine kadar, derin vadilerde akar. Derebucak İlçe merkezinden, sola dönüp Burmacısırtı boğazından sonra polye tabanlarında ilerler ve artık derenin de adı, Uludere olur. Gembos Polyesi'ne giren dere, menderesler çizerek akmakta ve polye tabanındaki düdenlere girerek kaybolmaktadır.

Kocadere'nin yukarı çıkışını oluşturan Seki Dere, Gencek Beldesi'nin güneyinden kaynağını alır ve diğer derelerle birleşerek batıya yönelir. Çömlek Dağı ve Araplar Dağı arasındaki Karakısıık Boğazını geçer. Doğu kuzeydoğu-batı kuzeybatı doğrultusunda Jura-Kratese yaşlı kalkerler içinde açılan bu epijenik boğazın derinliği 350-400 m. civarındadır. Bu boğazdan sonra Hüssün Dere ile birleşir ve Kocadere'ye katılır.

Ayrıca, Huğlu-Gencek arasında Üst Kretase kalkerlerinin güneydoğuya eğimli oldukları yerlerde açılan Sorkun Vadisi, karstik bir kanyon vadidir ve derinliği 100 m. civarındadır (Selçuk Biricik, A., 1982, s.93).

1.2.5. Mağara ve Düdenler

İlçe'de kalkerlerin yaygın olması, karst topoğrafyasının yaygın olarak görülmesini sağlamıştır. Bu nedenle bölgede diğer karstik şekiller gibi mağara ve düdenler de, yaygın olarak görülür. .

Balatini Mağarası; Derebucak ve Çamlık arasında yer almaktadır. Derebucak'a yaklaşık 6 km., Çamlık'a 5 km. uzaklıktadır.

Toplam uzunluğu 1768 m., yükseltisi ise 1360 m.'dir. Girişre göre en derin yeri -32 m., en yüksek yeri ise +6 m.'dir. Yatay olarak üst üste iki kattan meydana gelmiş yarı aktif mağara, Jura-Kretase kalkerlerinde oluşmuştur (Nazik, L. ve diğ., 1993, s.69).

Düden ve kaynak konumunda iki girişı olan mağara (Foto 10,11), Balat Uvalası'nın kenarında oluşmuştur. Balat Uvalası'na mevsimlik olarak giren sular, kaynak kısmından çıkmaktadır.

Mağara'nın altında bulunan geçirimsiz birimler, mağaranın aşağı seviyelere inmesini engellemiştir.

1998 yılının Temmuz ayında, mağaranın geçişini yaptığımızda, alt galerinin aktif olduğu görölmüştür. Yaz aylarında, su seviyesi düşük olmaktadır. Bu nedenle ilerlemek daha kolay olmaktadır. Yalnız, bazı kesimlerde geçiş için bot ve ip kullanımı gerekmektedir.

Mağara içindeki gölcükler ve farklı özelliklerde sarkıt, dikit, sütun ve traverten oluşumları görölmeye değerdir.

Körükini Mağarası; Çamlık Beldesi'nin 500 m. güneybatısında yer almaktadır (Foto 12) ve mağaraya, stabilize bir yolla ulaşılmaktadır.

Az eğimli ve yatay olarak gelişen mağaranın, yüksekliğı 1340 m., girişre göre derinlik ise -54 metredir. Genişliğı 8-15 metre, tavan yüksekliğı 4-20 metre olup içinde bir çok göl vardır. Bu göllerin ortalama derinliğı 0,5-5 m. arasındadır (Nazik, L. ve diğ., 1993).

Körükini Mağarası'nın içinden Uzunsu Deresi geçmektedir. Mağaradan çıkan sular, Değirmen Vadisi'ne ve daha sonrada Değirmenini Mağarası'na girmektedir.

İlçe mağaraları içinde, geçişre en zor olan mağara'dır. Çünkü, bahar aylarındaki aşırı su, sifonlar ve şelaleler yaparak geçişre zorlaştırır.

Suluin Mağarası; Çamlık Beldesi'ne 2,5 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Kretase kalkerlerinde gelişmiştir.

Yüksekliğı 1233 metre, uzunluğı 290 metredir. Girişre göre derinliğı -23 metredir. Körükini Mağarası'na göre -84 metre daha aşağıda yer alır (Nazik, L. ve diğ., 1993).

Körükini ve Suluin Mağaraları birbirinden ayrı mağaralar olarak görünse de, aslında aynı yer altı sisteminin iki uç halkasıdır. Doğu-batı yönünde uzanan mağaralar arasındaki Değirmenlik Vadisi ile birbirinden ayrılmışlardır. Aralarındaki bu vadi, aslında akarsuyun yer altı mecrasının orta kesiminin çökmesiyle oluşmuştur. Burası, bir çeşit çöküntü dolini şeklindedir ve yaklaşık 300 m. uzunluğundadır.

Suluin Mağarası (Foto 13), turistik potansiyeli olan bir mağaradır. İçinde ince uzun bir göl bulunmaktadır.

Bıçakçı (Düden Deliği Mağarası); Derebucak ile Çamlık-Taşlıpınar yolu üzerindedir.

Kaynak ve düden olmak üzere iki girişli bir mağaradır.

Düden kısmının görünür deliği 6 metreden fazla olup, ‘iki yönlü çalışan aktif sifon’ özelliğindedir. Genişliği 1-4 metre, tavan yüksekliği 1-18 metre arasındadır. Düden kısmının yüksekliği 1340 metre, Derebucak tarafındaki kaynak kısmı ise 1310 metre’dedir. Düden giriş ağzından itibaren yaklaşık 20 metre derinlikte bir göl bulunmaktadır (Nazik, L. ve diğ., 1993).

Senenin büyük kısmında su ile dolu olan mağarada, geçiş yapmak oldukça zordur. Yağışlı dönemlerde, Bıçakçı Polyesi’ne gelen dereler ve yağmur suları, düden vasıtasıyla çekilip, Derebucak tarafındaki kaynak kesimden çıkmaktadır (Foto 14).

Göynem (Pınarbaşı) Mağarası; Pınarbaşı Beldesi’nin kuzeyinde, Kızılova Polyesi’nin güneybatısında yer alır (Foto 15).

Kretase kalkerleri ve Eosen flişi kantağındaki kalkerler içinde gelişmiştir. Kızılova Polye tabanından 35 metre yüksektedir. İçerisinde iki büyük sifon ve çok sayıda göl bulunan mağaranın uzunluğu 750-800 metredir. Girişe göre son bölüm yüksekliği +24 metredir (Kurt, H., s.33).

Karstik bir kaynak durumundaki mağaradan, sürekli olarak çıkan sular, çevredeki yerleşmelerin su ihtiyacını karşılamaktadır.

Pınarbaşı Belediyesi, kendi imkanları ile ilk 50 metresini ışıklandırmış olup, çevre düzenlemesi halen devam etmektedir (2005).

Ayrıca İlçede düdenlerde büyük önem taşır. Tam olarak ilçe sınırlarında olmasalar da yöre için önemli iki düden bulunmaktadır. Bu düdenler, Büyük ve Feyzullah Düdenleri'dir. Büyük Düden, Derebucak-İbradı yönünde, 18'nci km.'de, Feyzullah Düdeni ise, 25. km.'sindedir. Her iki düden de, Gembos Polyesi'nin batı kenarında yer alırlar. Gembos Polyesi'ne gelen Uludere ve bahar aylarında eriyen kar suları düdenler vasıtasıyla drene edilir.

Yöre halkının, "Cula deliği" dediği, Hayat Tepesi'nin Karaçalın Başı mevkiinde de iki düden bulunur. Birincisi, kuzey yamacında olup, derinliği 13 metre civarındadır (Foto 16). Bütün yıl bu düdende kar bulunmaktadır. Halk, buradan yaz dönemlerinde, kar çıkarıp düğünlerde ve şenliklerde misafirlere ikram etmektedir.

Güney yamaçtaki düdenin, derinliği bilinmemektedir. Yamacın farklı iki yakasında oluşan bu düdenlerden, kuzey yamaçtaki düdenin içerisinde travertenler oluşmuştur.

Kızılova Polyesi'nin batı kenarında 5 adet düden bulunmaktadır. Bu düdenlerin çoğunun ağzı çevreden gelen dolgu malzemeleri ile kapatılmıştır (Foto 17). Düdenler, bir fay boyunca dizilmişlerdir. Düdenlerin en büyükleri Değirmenönü ile Zindan tepe Düdenleridir. Bunlardan Değirmenönü düdeni, yan yana bulunan üç düdenin birleşmesi ile meydana gelmiştir.

1.3. İklim Özellikleri

Derebucak ile ilgili iklim çalışması yapılırken, yağışla ilgili hususlarda ilçede bulunan D.S.İ.'ye ait yağış rasat istasyonunun verileri kullanılırken, yağış haricindeki diğer iklim elemanları ile ilgili hususlarda ise, 45 km. uzaklıkta bulunan ve genel olarak doğal çevre şartlarının birbirine benzediği Beyşehir'in rasat değerleri göz önünde bulundurulmuştur.

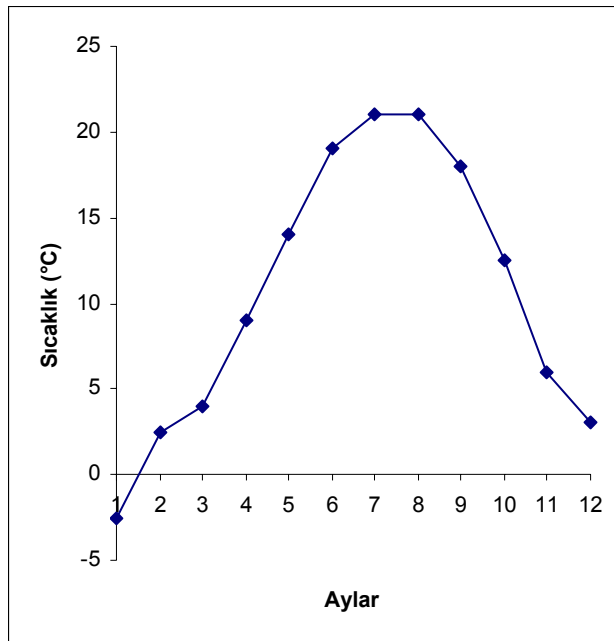
1.3.1. Sıcaklık

25 yıllık verilere (1980-2004) göre, Derebucak'ta yıllık ortalama sıcaklık 11,1°C'dir. En soğuk ay Ocak (-0, 2°C), en sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos (21,6°C) aylarıdır. Sıcaklık sadece Ocak ayında eksi değerlere düşer (Tablo 1).

Tablo 1 : Yıllık Ortalama Sıcaklık Değerleri

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.O
°C	-0,2	0,6	4,4	9,9	14,7	18,8	21,6	21,6	17,4	11,8	5,5	1,9	11,1

Yıllık ortalama sıcaklık grafiğine göre, en düşük değer Ocak ayında 0°C'nin altındadır. Mart ayı ile birlikte sıcaklık yükselmeye başlar. Temmuz ve Ağustos aylarında en yüksek değere ulaşır. Sıcaklık düşüşü Ağustos ayından sonra Aralık ayı sonuna kadar devam eder (Şekil 5).

Şekil 5 : Ortalama Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı Grafiği

Kış sıcaklıkları (Aralık, 1,9; Ocak -0,2 °C; Şubat 0,6°C) oldukça düşük olan ve yaz sıcaklıkları (Haziran 18,8°C; Temmuz 21,6°C; Ağustos 21,6°C) yüksek olan araştırma sahasında, yaz ve kış mevsimleri oldukça belirgindir.

Derebucak'ta yıllık ortalama maximum sıcaklık değeri 16,7°C'dir. Ortalama maximum sıcaklık değerine göre, en sıcak ay 28,8°C ile Ağustos ve Temmuz aylarıdır (Tablo 2). En yüksek sıcaklık değerine (32,5°C) 1998 yılı Ağustos ayında ve aynı değere 2000 yılının Temmuz ayında ulaşılmıştır.

Yıllık ortalama minimum sıcaklık değeri 4,7°C'dir. Aralık, Ocak, Şubat aylarında sıcaklık 0°C'nin altına düşmektedir. Bu aylar içinde en soğuk ay Ocak ayıdır (-4°C).Yaz mevsiminin minimum sıcaklıkları 11°C ile 14°C arasında değişmektedir. Minimum sıcaklık değerine (-12,5°C) 1992 yılının Şubat ayında rastlanılmıştır.

Tablo 2 : Yıllık Ortalama Yüksek ve Ortalama Düşük Sıcaklık Değerleri (°C)

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık Ort.
Ort. Yük. Sıcaklık	4,1	5,4	9,7	15,7	20,7	25	28,8	28,8	25,1	19	11,2	5,9	16,7
Ort. Düş. Sıcaklık	-4	-3,8	0,7	4	7,9	11,3	14,2	13,7	9,8	5,4	0,8	-1,9	4,7

Gerçekleşen en yüksek sıcaklık 9 Ağustos 1968'de 36,6°C, en düşük sıcaklık ise 24 Şubat 1974'de -22,8°C olarak kaydedilmiştir.

Sıcaklık rejimi açısından Akdeniz ve Karasal iklim tipi arasında bir geçiş rejimi gösterir.

Araştırma sahasında yıllık don olaylı gün sayısı, yaklaşık ortalama 98 gündür. En şiddetli ve en fazla don olaylı günler Ocak ayında görülmektedir (23 gün). Yaz aylarında ise don olayına hiç rastlanmaz (Tablo 3).

Tablo 3 : Donlu Günler Sayısı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık Ort.
Gün	23	21,1	16,6	2,8	0,2	0	0	0	0	2	12,3	19,2	97,5

1.3.2. Yağış

Araştırma bölgesinde tipik yaz kuraklıkları ve kış yağışları hakimdir. D.S.İ. IV. Bölge Müdürlüğünün 1977 yılından 1999 yılına kadar Derebucak ilçesi yağış istasyonu verilerine göre, yıllık toplam yağış miktarı ortalaması, 920,7 mm'dir. Bu değeri ile Samsun (724 mm), Adana (644 mm), İzmir (677 mm), İstanbul (680 mm) gibi çoğu deniz kıyısında olan şehirlerden daha fazla yağış aldığını görmekteyiz.

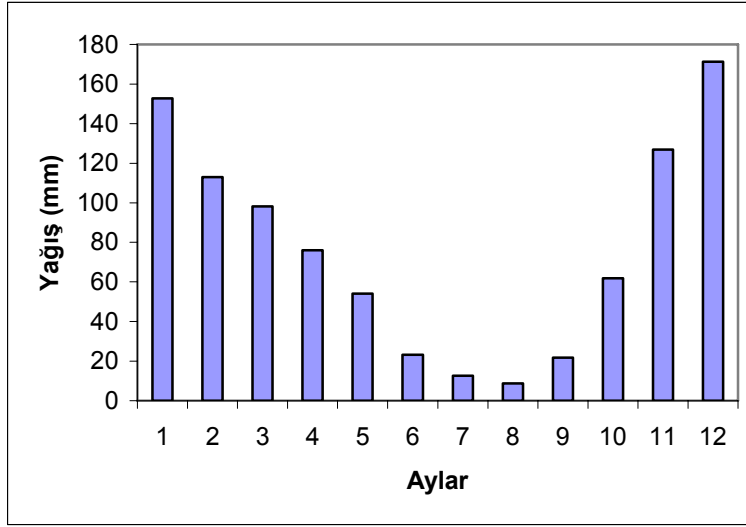
Buna göre Derebucak'ta en yağışlı ay 171,3 mm. ile Aralık ayıdır. En kurak ay ise 8,75 mm. ile Ağustos ayıdır (Tablo 4).

Yıllık toplam yağışın yıllar arası gidişi büyük değişmeler arz eder. Mesela 1981 yılında 1447,2 mm, 1977 yılında 677,2 mm yağış düşmüştür. Ay olarak en fazla yağış, 1981 yılının Ocak ayında (560,3 mm) g r lm şt r.

İlçede Ağustos ayından itibaren artış gösteren yağış, Aralık ve Ocak ayında maksimum seviyeye erişir. Mart ayından itibaren yağışlarda hissedilir oranda meydana gelen azalma, Haziran ayından itibaren kendini iyice hissettirir (şekil 6).

Tablo 4 : Yıllık Yağışın Aylara Dağılışı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Top.
mm	152,7	113,0	98,2	76,1	54,1	23,2	12,6	8,7	21,8	61,9	126,9	171,3	920,7

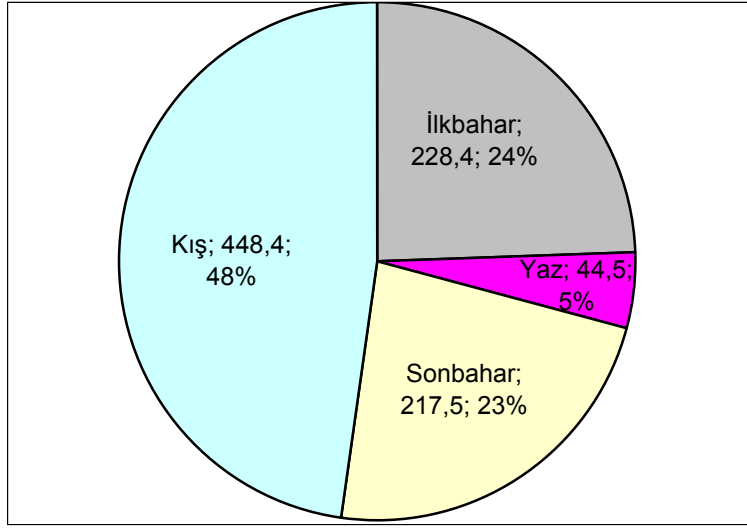

Şekil 6 : Yıllık Yağışın Aylara Dağılışı Grafiği

Yağışın yıl içinde mevsimlere göre dağılışı incelendiğinde, en yağışlı mevsimin %48'lik bir oranla kış olduğu görülür (448,4 mm). Kış mevsiminden sonra en yağışlı mevsim ilkbahar olup (228,4 mm) %24'lük payla ikinci sıradadır. Bunu %23'lük gibi çok yakın bir payla (217,5 mm) sonbahar mevsimi takip eder. Yağışın en az olduğu mevsim %5'lik payla (44,5 mm) yaz mevsimidir (Tablo 5, Şekil 7).

Tablo 5 : Yağışın Mevsimlere Dağılışı

Mevsimler	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
Yağış(mm)	228,4	44,5	217,5	448,4
Oran (%)	24	5	23	48

Şekil 7 : Yağışın Mevsimlere Dağılışı Grafiği

Sahanın yağış rejimi incelendiğinde, kış yağışlarının hakim olduğu görülür. Buna karşın kurak mevsim yazdır. Bu verilere göre sahanın yağış rejim tipi Akdeniz rejimine uygunluk gösterdiği görülür.

Fakat kış yağışlarının yağmurdan çok kar şeklinde olması ve şiddetli yaz kuraklığının görülmemesi, sahanın yağış rejim tipinin İç Anadolu'ya benzer özellik gösterdiğini kanıtlar niteliktedir. Bu özelliklerle bir geçiş tipi karakteridir.

Yağışlı günler sayısına baktığımızda, yıllık ortalama 82 gün civarındadır. En fazla yağışlı günler Aralık (10,2) ve Ocak (9,8)'tır (Tablo 6). En az yağışlı günler ise 1,8 gün ile Ağustos ayındadır.

Tablo 6 :Yıllık Yağışlı Günler Sayısı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.O.
Gün	9,8	9,5	9,3	9,3	8,7	4,6	2,2	1,8	2,6	5,7	8,0	10,2	82,2

Ortalama açık günler sayısı 143,4 gündür. En fazla açık günler ortalaması Ağustos ayıdır (22,2). Ortalama açık gün sayısının en az olduğu ay ise Aralık ayıdır (4,2). Kapalı günler sayısı ise 59,92'dir. En fazla kapalı gün Ocak (11,36) en az kapalı gün sayısı Ağustos (0,19) ayıdır.

Derebucak'ta kar yağışlı günlerin, yıllık ortalaması 14 gün iken, en fazla kar yağışlı günler ortalamasında Şubat (4,32), Ocak (3,92) ile en fazla kar yağışı kış aylarında görülmektedir. Kar yağışlı günler ortalamasında en fazla kar yağışını 2003 yılında, yıllık toplam 28 gün olduğunu ve Şubat ayında 16 gün kar yağışının olduğunu görmekteyiz.

En az kar yağışlı günün görüldüğü yıl 1994 yılında, yıllık toplam 4 gündür.

Kar örtüsü kalınlığına baktığımızda yıllık maksimum 56 cm ile 1991 yılında karşılaşılmıştır.

1.3.3. Nem – Buharlaşma ve Bulutluluk

Araştırma sahasında nisbi nem, yaz aylarında minimum seviyeye düşerken, kış aylarında maksimum seviyeye çıkar. Bu durum yaz aylarında sıcaklığın yüksek, zemin kuru bulutluluğun az; kış aylarında ise sıcaklığın düşük ve yağışın fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

Nisbi nemin aylara dağılışı incelendiğinde en yüksek değerler, Aralık (%77,4), Ocak (%76,1) aylarında; en düşük değerler ise Temmuz (%52,7), Ağustos (%53,1) aylarında görülür. Yıllık ortalama ise %64,8'dir (Tablo 7).

Tablo 7 : Aylık Ortalama Nisbi Nem

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.O.
%	76,1	73	67,8	62,4	61,4	57,6	52,7	53,1	56,3	65,4	73,7	77,4	64,8

Sahadaki karasallık nedeniyle özellikle sıcaklığın yüksek olduğu yaz aylarında buharlaşma artar. Aralık, Ocak, Şubat, Mart aylarında hiç buharlaşma olayı görülmezken, Nisan ayından itibaren bir artış görülür ve en çok buharlaşma ortalaması Temmuz (6 mm) ayında en yüksek seviyeye ulaşır (Tablo 8).

Tablo 8 : Aylık Buharlaşma Miktarı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.O
mm.	0	0	0	2,9	3,7	4,7	6	5,8	4,6	3,4	1,9	0	28,9

Bulut; iklim ve tarım açısından oldukça önemlidir. Bunun nedeni bulutların güneşlenmeyi azaltan bir etken olmasıdır. Ayrıca yağışların da bulutlardan meydana geldiği bir gerçektir (Akkuş, A., 1998).

Sahadaki bulutluluk durumuna gelince, maksimum bulutlu gün sayısı Aralık ayında (15,2), minimum bulutluluk oranı Ağustos ayında (8,6) görülmektedir (Tablo 9).

Tablo 9 :Aylık Ortalama Bulutlu Günler Sayısı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.O
Gün	14,4	14	15,7	17,5	18,5	12,5	8,9	8,6	9,4	12,9	13,4	15,2	161,8

1.3.4. Basınç ve Rüzgarlar

Kışın Türkiye, Sibiryâ yüksek basıncının etkisi altındadır. Eğer bu merkez kuvvetli olursa böyle zamanlarda Türkiye’de kış çok şiddetli geçer. Zayıf olursa İzlanda alçak basınç alanından Türkiye’ye doğru gezici alçak basınçlar gelir ve kış ayları daha mülayim ve yağışlı geçer. Yaz mevsiminde kutupsal hava kütleleri tamamen kuzeye çekilmiştir. Türkiye’de güneyden sokulan tropikal kuru hava kütleleri etkilidir (Akkuş, A., 1998).

Araştırma sahamızın basınç değerlerine baktığımızda, ortalama yıllık basınç 886,7 mb'dır. Maximum basınç değeri Ocak ayında 902,5 mb'dır. Minimum basınç değerlerine ise 856,1 mb ile Mart ayıdır (Tablo 10).

Tablo 10 : Basınç Değerleri

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Ort. Bas. (mb)	887,4	885,7	886,0	885,4	887,2	886,6	885,3	885,5	888,1	887,7	888,4	886,2	886,7
Max.Bas.(mb)	902,5	898,9	899,0	893,6	894,6	894,2	892,4	892,1	900,1	898,0	901,7	902,4	902,5
Min.Bas.(mb)	866,2	861,2	856,1	868,5	874,2	877,7	876,7	878,4	880,5	867,7	876,5	869,3	861,2

Araştırma sahasında görülen rüzgarların yönü ve frekansları, sahada etkili olan basınç merkezlerinin yıl içindeki dağılışının değişmesinden ziyade, yüzey şekillerine bağlı olarak şekillenmiştir.

Aylık ortalama rüzgar hızına göre (m/sec. 10m'de) ortalama 0,5'tir. En az kış ayları (0,4) ve en fazla ise Nisan ayıdır (0,9) (Tablo 11).

Tablo 11 : Aylık Ortalama Rüzgar Hızı

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.O
(m/sec. 10 m'de)	0,4	0,5	0,6	0,9	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5

Ay içinde en hızlı rüzgar hızı ve yönü yıllık maximum GB'dan 15,0 m/sec 10 m. eser, en hızlı rüzgar Nisan ayındadır. Maximum ortalamalarda en az olduğu ay GB'dan 5,7 m/sec 10 m. eser ve Kasım ayındadır (Tablo 12).

Tablo 12 : Ay İçinde En Hızlı Rüzgar Hızı ve Yönü

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.M
Yönü	GB	GB	GB	GB	GB	GB	GB	BGB	B	GB	GB	G	GB
(m/sec 10m'de)	11,4	11,4	12,3	15,0	12,9	10,4	6,9	8,7	9,3	8,6	8,7	7,8	15,0

1.3.5. Yağış Etkinliğı

Derebucak ilçesinde meteorolojik veriler alabileceğimiz bir istasyon olmadığı için, yağış etkinliğini iki komşu ilçeye (Beyşehir ve Seydişehir) göre değerlendireceğiz.

De Martonne'a göre, Seydişehir'de Ekim-Nisan ayları arasındaki 7 aylık süre nemli (N), Mayıs yarı nemli (YN), Haziran yarı kurak (YK) ve Temmuz, Ağustos, Eylül ayları kurak (K) geçmektedir. Erinç formülüne göre de Kasım-Mart ayları arasındaki 5 ay çok nemli (ÇN), Nisan nemli (N), Mayıs, Ekim yarı nemli (YN), Haziran yarı kurak (YK) ve Temmuz, Ağustos Eylül ayları tam kurak olduğunu belirlemiştir. (Bozyiğit, S., 2005, s. 25).

De Martonne'a göre Beyşehir ise Ekim'den Mart ayları arasında nemli (N), Nisan-Mayıs ayları yarı nemli, Haziran-Ekim arası ise kurak geçmektedir.

Erinç formülüne göre 22.3 yağış tesirliliğı ile yarı nemli bir iklimde yer aldığı görülür.

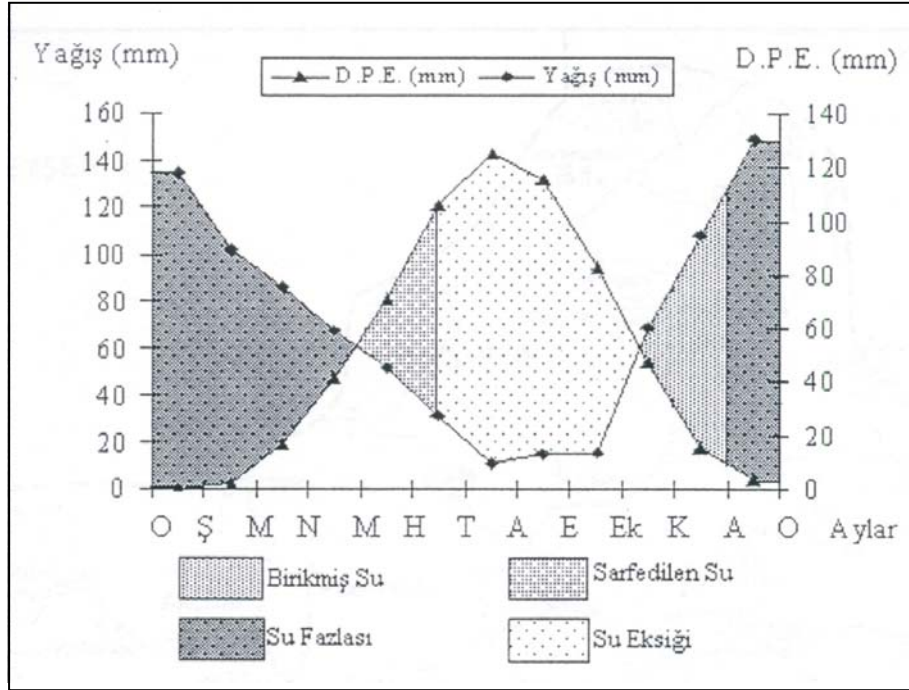
İki yakın komşu ilçesi yarı nemli iklimde olan Derebucak'ta da, yaptığımız arazi gezilerindeki izlenimler ve orman varlığı bize Derebucak'ın da yarı nemli iklim arasında olduğunu göstermektedir.

Su bilançolarına, göre Seydişehir'in yağış miktarı Derebucak yağış miktarına daha yakın olduğu için, Seydişehir su bilançosu değerlendirilmiştir.

Seydişehir’de Ekim ayından itibaren toprakta su birikmeye başladığı görülür. Bu durum Kasım ayı süresince devam eder. Aralık ayında yıl içinde en yüksek değere ulaşan yağış miktarı ve azalan buharlaşma ile Aralık’ta su fazlalığı görülür. Su fazlalığı, Nisan sonuna kadar devam eder. Mayıs’tan itibaren buharlaşma ile topraktan su sarfiyatı başlar ve Haziran’dan Ekim ayına kadarki devrede su eksikliği görülür ve Thorntwaite iklim tasnifine göre Seydişehir’de nemli iklim tipi görülür (Bozyiğit S., 2005, s. 25).

Tablo 13 : Seydişehir’in Su Bilançosu Tablosu (Bozyiğit, S., 2005’den)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Y.O
Ort. sic.	-0.1	1.2	5.4	10.9	15.6	19.9	23.4	23.0	19.0	12.9	6.6	1.9	11.6
Sic. İnd.	0.0	0.1	1.1	3.2	5.6	8.1	10.3	10.8	7.5	4.2	1.5	0.2	52.1
B.P.E. mm	0.0	2.4	18.0	42.7	66.3	98.0	114.0	112.0	92.0	55.0	20.0	4.5	624.9
D.P.E. mm	0.0	2.0	18.5	47.0	80.9	120.5	142.5	131.0	94.5	53.4	17.0	3.8	711.1
Yağış mm	117.5	88.9	75.6	58.6	44.8	27.2	9.0	12.8	13.0	60.3	94.3	130.3	732.3
Bir.Su.Değ.	0.0	0.0	0.0	0.0	-36.1	-63.9	0.0	0.0	0.0	6.9	77.3	15.8	-
Birikmiş Su	100.0	100.0	100.0	100.0	63.9	0.0	0.0	0.0	0.0	6.9	84.2	100.0	-
Ger. Evp.	0.0	2.0	18.5	47.0	66.3	91.1	9.0	12.8	13.0	53.4	17.0	3.8	333.9
Su Eksiği	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	29.4	133.5	118.2	81.5	0.0	0.0	0.0	362.6
Su Fazlası	117.5	86.9	57.1	11.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	110.7	383.8
Akış	55.3	70.1	63.6	37.6	18.8	9.4	4.7	2.3	1.2	0.	0.3	0.1	264.0
Nem Or.	0.0	43.5	3.1	0.2	-0.4	-0.8	-0.9	-0.9	-0.9	0.1	4.5	33.3	-

Şekil 8 : Seydişehir'in Su Bilançosu Diyagramı (Thorntwaite göre) (Bozyiğit, S., 2005).

1.4. Hidrografik Özellikler

1.4.1. Akarsular

Derebucak ilçesi, Gembos Havzası sınırları içinde bulunmaktadır.

Gembos Havzası 524 km² bir alanı kaplamakta ve batısında Köprüçay Havzası güneyinde Manavgat Havzası, doğusunda Beyşehir-Suğla Ara Havzası, kuzeybatısında Soğuksu-Yeşildağ Havzası, kuzeydoğusunda Üstünler Havzası bulunmaktadır.

Gembos Havzası içerisinde DSI'ye ait 4 akım gözlem istasyonu bulunmaktadır. Derebucak ilçesinin önemli 4 akarsuyu da bu gözlem istasyonlarıdır.

Bunlar Balat Dere, Seki Dere, Kocadere ve Uludere'dir (Şekil 9). Bunlar dışında İlçe'nin değişik yerlerinde birçok dere bulunmaktadır.

1.4.1.1. Balat Deresi

Balat Deresi, Masaaltı Pınarından çıktıktan sonra kuzeye yönelmekte, burada Malas Deresi ile birleştikten sonra, Balattaşı Tepesi civarında derin bir vadiden geçmektedir. Balat Yaylası'ndan sonra, batıya doğru hareket eder ve burada, Balatini Mağarası'ndan özellikle kış aylarında katılan derelerle batıya yönelir.

Borboğaz Deresi'nin karıştığı yerden sonra, kuzeydoğuya yönelir ve buradan sonra bir vadiden devam ederek Kocadere'ye karışır.

Balat Deresi denge profiline ulaşmamıştır. Vadilerde yamaç işlenmesi devam etmektedir.

Balat Deresine karışan dereler; Kızıl Dere, Soğukpınar Deresi, Gökbel Deresi, Malas Deresi, Şarlavuk Deresi, Eşecukuru Deresi, Borboğaz Deresi, Çelinada Deresi ve Davraz Deresi'dir.

Balat Deresi'nin akım değerlerine bakıldığında; ortalama değerlerde Ekim ayında $1,095 \text{ hm}^3$ olduğu ve bu aydan itibaren artarak gittiğini, en yüksek değere Mart ayında ulaşmakta ($17,273 \text{ hm}^3$) olduğunu görmekteyiz.

Nisan ayından sonra tekrar düşüşe uğramakta ve minimum değere Eylül ayında rastlamaktadır ($0,096 \text{ hm}^3$) (Tablo 14).

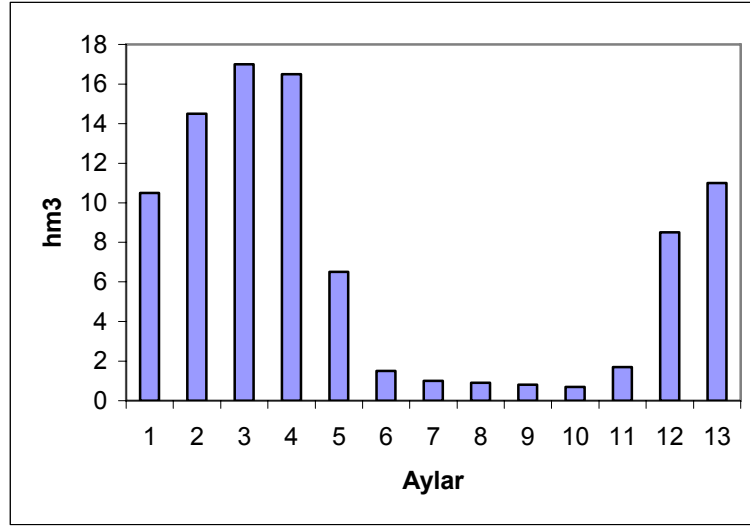
Tablo 14: Balat Deresi Ortalama Akım Değerleri

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.T.
hm^3	10,515	14,268	17,273	16,251	6,474	1,50	0,403	0,160	0,096	1,095	8,597	11,626	41,928

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

Balat Deresi en çok Yağmurlu-Akdeniz rejimi içinde yer alır.

Balat Deresi'nde, yağışların fazla olduğu kış aylarında akım değerleri yüksektir. Ayrıca Mart ayında sıcaklıkların artmasına bağlı kar erimeleri, akımın artmasına neden olmuştur. Yaz aylarında ise akımın azalması, sıcaklığın artması ve yağışların azalmasına bağlıdır (Şekil 10).

Şekil 10: Balat Deresi Ortalama Akım Grafiği

Ayrıca Derebucak'ta buharlaşmanın çok olduğu yaz aylarında Balat Deresi'nin akımı da düşmektedir.

Balat Deresi ve havzası drenaj tiplerinden en çok dandritik drenaj tipine uymaktadır. Dandritik drenaj tipinde, bir akarsu ve kolları birbiriyle dar açı altında ve bir ağacın dallarını andıran tarzda birleşen şekil gösterirler. Bu tip drenaj sahalarının homojen kütlelerden meydana gelmiş ve ufki yapıya sahip olduğunu işaret ederler (Akkuş, A., 1996).

Balat Deresine; Çelinada, Eşeçukuru, Şarlavuk, Gökbel, Soğukpınar, Borboğaz dereleri bir ağacın dalları şeklinde bağlanmaktadır.

1.4.1.2. Kocadere

Kocadere, Balat Deresi'nin Kaplankaya Tepesi ve İnardı Tepelerinin arasından sonraki kısmına denir. İlçenin büyük ve önemli akarsularından birisidir. Kaplankaya Tepesi'nden sonra kuzeybatı'ya yönelir.

Kocadere, Balat deresi gibi derin vadilerde ilerlemez. Ona göre nispeten daha geniş tabanlı bir vadi oluşturur.

Dere yatağı boyunca yer yer geniş tarım alanları bulunmaktadır.

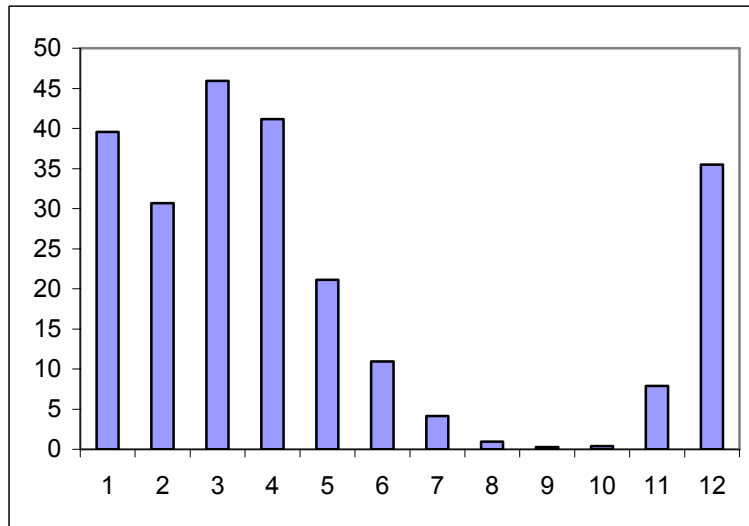
Kocadere'ye, Gölcük Deresi, Zekeriyayolu Deresi (bu dere Taşlıpınar mevkiinden gelir) birleşir. Derebucak güneyinden akıp, Hüssün Dere ile birleşerek Uludere'yi oluştururlar.

Kocadere, Balat Deresi gibi en yüksek seviyeye Mart ayında (45,956 hm³) ulaşır. En düşük seviyeye ise Eylül ayında (0,289) ulaşmaktadır (Tablo 15, Şekil 11).

Tablo 15: Kocadere Ortalama Akım Değerleri

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.T.
hm ³	39,578	30,687	45,956	41,162	21,131	10,947	4,136	0,956	0,289	0,380	7,889	35,487	238,596

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

Şekil 11: Kocadere Ortalama Akım Grafiği

Fransız su sertlik derecesine göre buradan alınan su, “tatlı su” kalitesindedir. ABD tuzluluk diagramına göre ise su C₂-S₁ sınıfındadır (Tablo 16). Suyun pH değeri 1983 yılında 8,3 diğer yıllarda ise 8’dir.

Tablo 16: Kocadere – Derebucak (Çatalerik Mevkii) Su Analiz Raporu

DSİ No	Laboratuvar No	Numunenin Alındığı Tarih	pH	25°C'de Elektrikli Geçirgenlik εC x 10 ⁶	Kasyon Durumu me/lit				Anyon Durumu me/lit				Toplam	Sodyum %	Sodyum Adsorpsiyon
					Na ⁺	K ⁺	Ca ⁺⁺ mg ⁺⁺	Toplam	Co ₃	HCO ₃	Cl	So ₄ Hesap			
62	2347	6.12.83	8,3	330	0,13	0,03	3,70	3,86	0,50	2,80	0,10	0,46	3,86	3,36	0,09
22	676	24.4.84	8,0	301	0,08	0,01	3,40	3,49	0,20	2,90	0,22	0,17	3,49	2,29	0,06
51	1513	9.8.84	8,0	404	0,12	0,02	4,60	4,74	0,10	4,20	0,18	0,26	4,74	2,53	0,07
46	1550	1.7.91	8,0	433	0,06	0,06	4,30	4,42	0,10	4,00	0,25	0,07	4,42	1,35	0,04

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

1.4.1.3. Seki Deresi

Seki Deresi, mevsimlik akan Kaygıç Deresi, Araplar Deresi, Gök Dere gibi birçok dereyi alarak batıya yönelir. Çömlek Dağı (1635 m.) ve Araplar Dağı (1678 m.) arasındaki Karakısıık Boğazını geçerek (Foto 18), Derebucak Polyesi'ne girdikten sonra, Hüssün Deresi adını alır.

Seki Deresi, yıllık toplam 9,912 hm³ su taşımaktadır. En yüksek suyu Şubat ayında (2,194 hm³), en az suyu ise Temmuz ayında (0,010 hm³) taşımaktadır (Tablo 17).

Tablo 17: Seki Deresi Ortalama Akım Değerleri hm³

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık Top.
Akım	1,385	2,004	2,194	1,585	0,458	0,052	,010	0,014	0,058	0,071	0,784	1,506	9,912

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

Seki Deresinin su analiz raporunda, 04.03.1998’de pH değeri 8,47 ve 08.07.1998’de ise pH değeri 8,42’dir (Tablo 18).

pH değerinin bir yıl içindeki bu değişiminde Mart ve Temmuz aylarında özellikle mevsimlik karışan dereler etkili olmuştur.

Tablo 18: Seki Deresi Su Analiz Raporu

Laboratuvar No	Numunenin Alındığı Tarih	pH	25°C’de Elektrikli Geçirgenlik $\epsilon C \times 10^6$	Kasyon Durumu me/lt			Anyon Durumu me/lt				Sodyum %	Sodyum Adsorpsiyon	Suyun Sınıfı
				Na	K	Ca Mg	Co	HCO	Cl	SO			
834	04.3.1998	8,47	302	0,13	0,02	4,20	0,80	3,10	0,24	0,21	2,98	0,08	C ₂ S ₁
1376	08.07.1998	8,42	326	0,17	0,03	3,40	0,62	2,56	0,20	0,22	4,72	0,13	C ₂ S ₁

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

1.4.1.4. Uludere

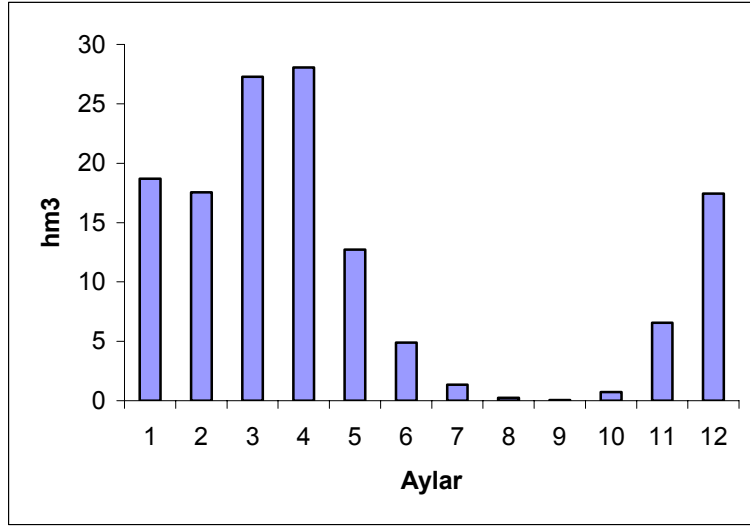
Hüssün deresi ve Kocadere’nin birleşmesiyle, Tınaztepe ve Burmacısırtı boğazını geçtikten sonra Uludere’yi oluştururlar. Derebucak’ın batısında yer alır. Batıya ilerledikten sonra, Gembos polyesine girer. Polye tabanında menderesler çizerek akan dere, batıdaki düdenler vasıtasıyla yeraltına intikal eder.

En düşük değere Eylül ayında ($0,056 \text{ hm}^3$) ulaşır. En yüksek değere ise Nisan ayında ($28,058 \text{ hm}^3$) ulaşır. Nisan ayındaki bu yükselmelerin nedeni kar erimelerinin başlamasıdır (Tablo 19, Şekil 12).

Uludere yağış alanı 287 km^2 ’dir. Ortalama rakım ise 1212 m ’dir.

Tablo 19 : Uludere Ortalama Akım Değerleri hm^3

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Y.T.
Akım	18,698	17,546	27,293	28,058	12,727	4,890	1,354	0,23	0,056	0,716	6,572	17,442	132,04

Şekil 12 : Uludere Ortalama Akım Grafiği

1.4.2. Kaynaklar

Derebucak'ta, kırık ve çatlaklı yapıya sahip olan kalkerlerin yaygınlık göstermesi, yağışın yeraltına sızmasını kolaylaştırmış ve yer yer karstik kaynakların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Sahada en çok rastlanan kaynak tipi karstik kaynaklardır. Gökgöbet, Gölcük, Derebucak, Taşçılar, Büyükgöz ve Ortagöz kaynakları örnek olarak verilebilir.

Bu tip kaynaklar büyük kalker tabakaları boyunca derinlere sızan suların, bir çatlak sistemi boyunca akarak, yeryüzüne ulaşmasıyla oluşmaktadır.

1.4.2.1. Derebucak Kaynakları I-II

Derebucak merkezinde bulunan Üst Kratese kalkerleri içinde oluşan bu iki kaynak C₂S₁ su sınıfı içindedir.

Derebucak I kaynağı, Eylül-Ekim aylarında kurumaktadır. Derebucak II kaynağı ise 1996-1998 yılları arasında ortalama 0,260 m³/sn akım miktarına sahiptir.

İki kaynağın, 1997-1998 içerisindeki akım değerlerine bakıldığında, Derebucak I kaynağında en çok akım, 1997 Aralık ayında olduğunu (0,060 m³/sn) görmekteyiz (Tablo 20).

Tablo 20: Derebucak Kaynağı I Akım Değerleri m³/sn

Ölçüm Tarihi	5/11/97	2/12/97	9/1/98	5/2/98	4/3/98	14/4/98	14/5/98	4/6/98	8/7/98	7/8/98	3/9/98	1/10/98
Akım Ölçüsü m ³ /sn	0,004	0,060	0,015	0,007	0,007	0,012	0,008	0,007	0,007	0,001	Kuru	Kuru

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

Derebucak I kaynağının Su Analiz Raporuna göre, suyun sınıfı C₂S₁'dir.
8/7/1998 yılında alınan son analizde, pH değeri 8,15 çıkmıştır (Tablo 21).

Tablo 21: Derebucak I Kaynağı Su Analiz Raporu

Suyun İsmi	Numu- neyi Alan	Numunenin alındığı tarih	pH	25°C deki elektriği geçirgenlik εC x 10 ⁶	(me / (f) KATYON durumu				Anyon Durumu me(f)				Sodyum %	Sodyum adsorpsiyon oranı	Suyun Sınıfı
					Na+	K+	Ca++ Ma++	Toplam	Co3 =	HCO2-	Cl-	So4=			
Derebucak I	Y.G	3/7/96	7,91	4,78	0,10	0,05	5,10	5,25	O	4,64	0,26	0,35	1,90	0,06	C ₂ S ₁
"	S.E	4/3/97	7,88	4,44	0,08	0,03	4,70	4,81	0	4,50	0,26	0,05	1,66	0,11	C ₂ S ₁
"	E.S	3/7/97	8,12	4,58	0,12	0,04	5,10	5,26	0,28	4,12	0,25	0,61	2,28	0,07	C2S1
"	E.K	5/11/97	8,35	3,86	0,08	0,02	4,20	4,30	0,50	3,55	0,16	0,09	1,86	0,05	C ₂ S ₁
"	E.S	4/3/98	8,11	4,39	0,08	0,03	4,80	4,91	0,30	4,18	0,24	0,19	1,62	0,05	C ₂ S ₁
"	E.K	8/7/98	8,15	4,64	0,11	0,02	5,00	5,13	0,40	4,13	0,18	0,42	2,17	0,06	C ₂ S ₁

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

Derebucak II Kaynağı, Derebucak I kaynağına göre daha güçlü bir akıma sahiptir. 5/2/1998 yılında en güçlü akıma sahip olmuştur. (0,481 m³/sn) (Tablo 22).

Tablo 22: Derebucak Kaynağı II Akım Değerleri m³/sn

Ölçüm Tarihi	5/11/97	2/12/97	9/1/98	5/2/98	4/3/98	14/4/98	14/5/98	4/6/98	8/7/98	7/8/98	3/9/98	1/10/98
Akım Ölçüsü m ³ /sn	0,024	0,135	0,322	0,481	0,125	0,382	0,234	0,148	0,031	0,002	0,002	Kuru

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

Derebucak II kaynağı 8/7/1998 ölçümünde pH değeri 8,16 suyun sınıfı ise C₂S₁ dir (Tablo 23).

Tablo 23: Derebucak II Kaynağı Su Analiz Raporu

Suyun İsmi	Numu-neyi Alan	Numunenin alındığı tarih	pH	25°C deki elektriği geçirgenlik $\epsilon C \times 10^6$	Kasyon Durumu Me/lt			Anyon Durumu Me/lt				Sodyum %	Sodyum adsorb-sion oranı	Suyun Sınıfı
					Na+	K+	Ca+++ Ma++	Co ₃ =	HCO ₂ -	Cl-	So ₄ =			
Derebucak II	Y.G	3/7/96	8,12	4,54	0,10	0,04	4,90	0,20	4,30	0,30	0,24	1,98	0,06	C ₂ S ₁
"	S.E	4/3/97	8,10	3,61	0,13	0,03	3,90	0,20	3,50	0,24	0,12	3,20	0,09	C ₂ S ₁
"	E.S	3/7/97	7,90	4,91	0,10	0,04	5,20	0	4,75	0,26	0,363	1,87	0,06	C ₂ S ₁
"	E.K	5/11/97	8,03	4,05	0,10	0,04	4,30	0,10	3,69	0,20	0,45	2,25	0,06	C ₂ S ₁
"	E.S	4/3/98	8,12	4,08	0,08	0,02	4,50	0,30	3,96	0,22	0,12	1,73	0,05	C ₂ S ₁
"	E.K	8/7/98	8,16	5,14	0,11	0,03	4,50	0,30	4,66	0,21	0,47	1,95	0,06	C ₂ S ₁

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

1.4.2.2. Gölcük Kaynağı

Gölcük Kaynağı, Derebucak İlçe merkezinin güneybatısında yer alır. Karstik kaynak olup, Kocadere’yi beslemektedirler.

Ortalamada en düşük akım Eylül, Ekim aylarında olmaktadır. En yüksek akım kar erimelerinin yaşandığı Nisan ayındadır.

İlk ölçümler 11/1/1994 yılında gerçekleşmiştir. Bütün akım değeri ölçümleri içinde, en yüksek 5/4/1994 yılında ölçülmüştür (6,853 m³/sn).

Son oniki aylık ölçüm değerlerine göre, en yüksek 14/4/1998’de ölçülmüştür (1,392). 1/10/1998’de yapılan ölçümde kuru olduğu görülmektedir (Tablo 24).

DSİ IV. Bölge Müdürlüğü Hidroloji ve Rasatlar Bölümünden Yüksek Meteoroloji Mühendisi Adnan BAŞARAN, Hidrolog Erol BİLGE ve şoför Baykal YÜZBAŞIOĞULLARI ile beraber 16/09/2004’te yapılan Beyşehir güneyi ve Derebucak akım ölçüm çalışmaları, arazi gezisinde Gölcük kaynağı ve Kocadere’nin kuru olduğu görülmüştür. Seki Deresinde düşük seviyede akımın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 24: Gölcük Kaynağı Akım Değerleri

Ölçüm Tarihi	5/11/97	2/12/97	9/1/98	5/2/98	4/3/98	14/4/98	14/5/98	4/6/98	8/7/98	7/8/98	3/9/98	1/10/98
m ³ /sn	0,314	Göllen- mede	0,560	0,443	0,311	1,392	1,366	1,212	0,578	0,180	0,063	Kuru

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

Gölcük kaynağının son ölçüm tarihinde 8/7/98’de, 7,90 pH değerine sahiptir. Diğer kaynaklardan farklı olarak suyun sınıfı C₁S₁ dir (Tablo 25).

Gölcük kaynağı C₁ sınıfına göre diğer dere ve kaynaklara göre sulamaya daha uygundur.

Tablo 25: Gölcük Kaynağı Su Analiz Raporu

Numu- neyi Alan	Numunenin alındığı tarih	pH	25°C deki elektriği geçirgenlik EC x 10 ⁶	Katyon Durumu Me/lt			Anyon Durumu Me/lt				Sodyum %	Sodyum adsorb- sion oranı	Suyun Sınıfı
				Na+	K+	Ca+++ Ma++	Co ₃ =	HCO ₂ -	Cl-	So ₄ =			
Y.G	3/7/96	8,01	198	0,04	0,02	2,00	0,08	1,80	0,17	0,03	1,92	0,04	C ₁ S ₁
E.B	4/3/97	8,00	190	0,06	0,01	2,00	0,12	1,70	0,20	0,05	2,09	0,06	C ₁ S ₁
E.S	3/7/97	8,10	186	0,03	0,02	1,90	0,16	1,60	0,14	0,05	1,53	0,03	C ₁ S ₁
E.K	5/11/97	7,99	168	0,03	0,02	1,70	0	1,60	0,13	0,02	1,71	0,03	C ₁ S ₁
E.S	4/3/98	8,13	206	0,03	0,01	2,140	0,24	1,60	0,20	0,10	1,40	0,02	C ₁ S ₁
E.K	8/7/98	7,90	207	0,03	0	2,00	0	1,86	0,12	0,05	1,47	0,03	C ₁ S ₁

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

1.4.2.3. Gökgöbet Kaynağı

Gökgöbet kaynağı, Derebucak güneydoğusunda kalmaktadır. Deniz Tepe’nin kuzeybatısından çıkan karstik bir kaynaktır. Balat deresine, mevsimlik dere olarak suları katılmaktadır. 7/3/95’te yapılan ölçümlerde en yüksek değere ulaşılmıştır (0,570 m³/sn) (Tablo 26).

Tablo 26: Gökgöbet Kaynağı Akım Değerleri

Ölçüm Tarihi	6/10/94	3/11/94	6/12/94	5/1/95	6/2/95	7/3/95	4/4/95	2/5/95	5/7/95	3/8/95	4/9/95	4/10/95
m ³ /sn	0,002	0,022	0,085	Gidilemedi	0,217	0,570	Gidilemedi	0,188	0,001	Baraj çalışması olduğu için gidilemedi		

Gökgöbet Kaynağı su Analiz Raporuna göre pH değeri ortalama 8,00 en son ölçümde ise C1S1 suyun sınıf değeri görülmüştür (Tablo 27).

Tablo 27: Gökgöbet Kaynağı Su Analiz Raporu

Numune Alan	Numunenin alındığı tarih	pH	25°C deki elektriği geçirgenlik EC x 10 ⁶	Kasyon Durumu Me/lt			Anyon Durumu Me/lt				Sodyum %	Sodyum adsorbsiyon oranı	Suyun Sınıfı
				Na+	K+	Ca+++ Mg++	CO ₃ =	HCO ₃ ⁻	Cl-	SO ₄ =			
E.B	6/7/93	8,00	3,60	0,04	0,01	3,80	0,08	3,10	0,23	0,44	1,03	0,02	C ₂ S ₁
E.S	3/11/93	8,06	3,87	0,07	0,02	3,90	0,20	3,54	0,16	0,09	1,75	0,05	C ₂ S ₁
E.S	2/3/94	8,01	3,68	0,02	0,02	3,90	0,08	3,13	0,18	0,55	0,50	0,01	C ₂ S ₁
E.S	4/7/94	7,59	4,14	0,05	0,02	4,40	0	4,00	0,36	0,13	1,11	0,03	C ₂ S ₁
E.S	3/11/94	8,00	3,38	0,06	0,02	3,70	0,08	3,38	0,22	0,10	1,58	0,04	C ₂ S ₁
E.B	7/3/95	8,00	2,34	0,05	0,03	2,40	0,08	2,20	0,12	0,08	2,01	0,04	C ₂ S ₁

Kaynak:D.S.İ. Akım ve Analiz İstatistikleri (2004)

1.4.3. Derebucak Barajı

Derebucak Barajı ile ilgili olarak www.dsi.gov.tr sitesinden alınan bilgilere göre;

Planlama aşamasında Konya-Çumra 2. Merhale proje kapsamında etüt edilmiştir. Ancak, ayrı bir isimle 1994 yılında yatırım programına girmiştir. Proje bünyesinde: Derebucak Barajı, Gembos derivasyon ve Yeşiladağ sulaması olmak üzere 2 adet proje bulunmaktadır.

Projenin esas amacı, suyu düdenler vasıtasıyla yeraltından Akdeniz havzasına boşalan Gembos havzasından 130 hm³ suyu, Derebucak barajında regüle ederek 3,5 km

si tünel olmak üzere 15,769 km. uzunluğundaki derivasyon kanalı ile Beyşehir glne oradan da su sıkıntısı çekilen Konya-Çumra ovalarına aktarmaktadır. Ayrıca Gembos ovasında (1600 ha), Yeşildağ ovasında (2150 ha) da toplam 3750 ha arazi sulanacaktır.

Derebucak Barajı Projesinin yeri (Foto19), Derebucak ilçesinin 4 km güneydoğusunda Kocadere zerindedir. Kaya dolgu tipindedir. 1263,8 m. kret kotu ve 2130 m. kret uzunluğuna sahiptir.

Yüksekliği talvegden 40,8 m., temelden ise 51,8 m.'dir. 841,500 hm³ toplam dolgu hacmine sahiptir.

Derivasyon tüneli 269,08 m. olup dolu savak tipi yandan çıkışlı olup, kontrolsüzdür.

Yıllık ortalama su kapasitesi 130 hm³, maksimum su seviyesi 1261,8 m'dir. Toplam gl hacmi ise 11,7 hm³ tür.

1.4.4. Gembos Derivasyonu ve Yeşildağ Sulaması

Kanallar Derebucak ilçesinde, sulamalar ise Beyşehir ilçesi Yeşildağ Kasabası ile Derebucak ilçesi Gembos ovasında yer almaktadır (Foto 20).

Proje sayesinde 3750 ha brüt alanın sulanması ve drenajı sağlanacaktır.

Gembos derivasyon kanallarının toplam uzunluğu 15,769 km. olması planlanmaktadır. İletim kanalı uzunluğu 9,7 km., kapasitesi 35 m³/sn olacaktır. Sanat yapıları ise Gölcük ve Derebucak pınarları ile Hssn deresi akımların iletim kanalına alacak yapılardır.

Yeşildağ Cazibe sulaması ise klasik şebeke tipinde olup 1. si Akçabelen regülatöründen, 2.si ise Gembos Derivasyon kanalından su alacaktır.

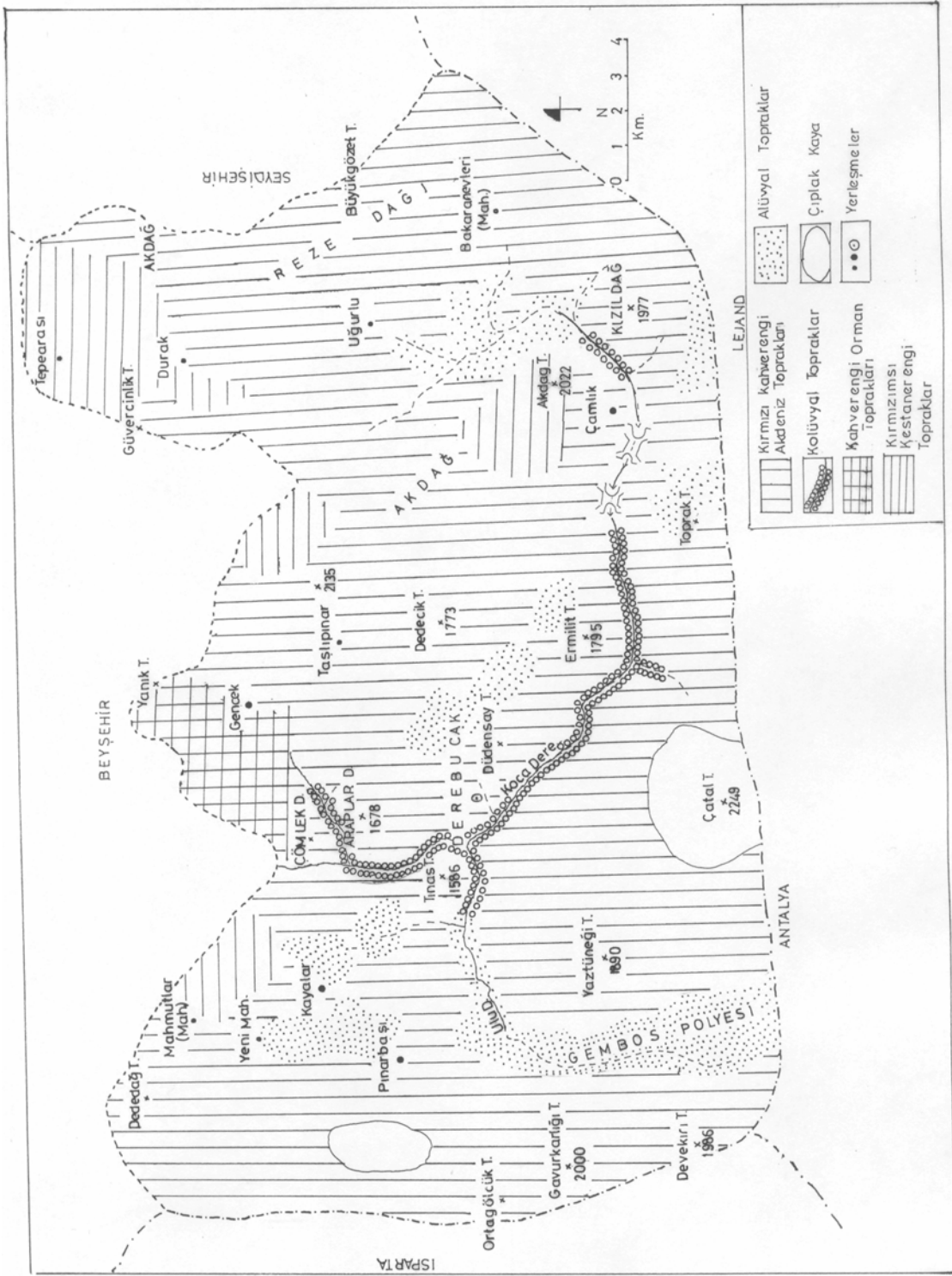
1.5. Toprak Özellikleri

Araştırma sahasındaki topraklar, Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları, Kolüvyal Topraklar, Kahverengi Orman Toprağı, Alüvyal topraklar ve Kırmızımsı Kestanerengi Topraklar olmak üzere 5 ana toprak grubu olarak belirlenmiştir.

1.5.1. Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları

Derebucak ilçesinde en yaygın görülen toprak grubunu oluşturmaktadırlar. Özellikle Derebucak ilçe merkezinin kuzeydoğusunda yaygın olarak görülür (Foto 21). Bu kesimde özellikle kuru tarım yapılan bölgelerde yaygındır. Güney kesimlerinde ise ormanlık alanlarda bu toprak türü yaygın olarak görülür (Şekil 13).

Toprakta kurak-sıcak yaz döneminin etkisiyle demir oksit birikimi ve bundan ileri gelen kırmızı renk tipiktir.

Şekil 13: Araştırma Sahasının Toprak Haritası

Ayrıca Gencek Beldesi'nin kuzeyinde ve güneybatısında yaygındır. Kuzeyinde ormanlık alanlarda, güneybatısında ise mera alanlarında bulunur.

Bunların yanında Çamlık Beldesi'nin kuzeyinde, Durak, Uğurlu köylerinin batısında görülür. Genel anlamda erozyon şiddeti açısından 3. derecede topraklardır.

1.5.2. Kolüvyal Topraklar

Dik yamaçların eteklerinde ve vadi tabanlarında bulunurlar. Genellikle benzer özellikleri nedeniyle alüvyal topraklara yakın olarak bulunurlar.

Yer çekimi, toprak kayması, yüzey akışı ve derelerle taşınarak biriken materyaller üzerinde oluşmuş, A ve C profilli genç topraklardır. Yüzeysel akış hızının azaldığı yerlerde, parçaların çapları küçülmektedir. Kolüvyal topraklarda, asli renk tamamen oluştuğu ana materyale bağlıdır.

Derebucak ilçe merkezinde Kolüvyal topraklar yaygındır. Özellikle Kocadere ve Uludere vadi tabanlarında kuru tarım yapılan yerlerde yaygındır.

Araştırma sahasındaki Kolüvyal topraklar, erozyon şiddeti bakımından 1. dereceden topraklardır.

1.5.3. Kahverengi Orman Toprağı

Kahverengi orman topraklarının üzerlerindeki bitki örtüsü kaldırıldığında bu topraklar, kolayca karışık ziraatin yapıldığı verimli topraklara dönüştürülebilir. Avrupa'da genellikle bu topraklar üzerinde süt ve süt ürünlerine dönük hayvancılık, meyve ve sebzecilik ile diğer tarımsal faaliyetler yapılmaktadır (Mater, B.,1998, s.175).

Bu topraklar, yıllık ortalama yağışın 600-700 mm. ve yıllık ortalama sıcaklığın 12 °C olduğu yerlerde görülürler.

Derebucak'ta özellikle Gencek kasabasının batısında ve güneybatısında yaygındır. Bu toprakların olduğu yerler fundalık ve ormanlık bölgelerdir. Erozyon şiddeti yüksek derecededir.

1.5.4. Alüvyal Toprakları

İlçe’de, bu tür topraklara daha çok Gembos, Kızılova, Bıçakçı, Dumdum ve Yaylacık gibi polye tabanlarında rastlanmaktadır.

Akarsuların materyalleri taşıyarak getirdiği topraklar, genellikle verimli tarım alanları olarak kullanılmaktadır.

1.5.5. Kırmızımsı Kestanerengi Topraklar

Bu topraklar çoğunlukla tepelik, dağlık ve dalgalı topoğrafya ile, %6-20 meyillerde görülür.

Sıcaklığın yüksek olması, demirin iyi oksitlenmesini sağladığı için toprak kırmızımsı renk almaktadır. Bu toprakların en belirgin özelliği, alkali reaksiyon göstermesi ve alt toprak katında aşırı olarak bazların ve kirecin birikmesidir. Bu toprakların üzerinde genellikle tahıl tarımı yapılmaktadır (Atalay, İ., 1997, s. 245).

Bu toprak türüne, özellikle Tepearası köyü ve çevresinde yaygın olarak rastlanılır. Bu topraklarda kuru tarım yapılmaktadır. Erozyon şiddeti ise 3. derecededir.

1.6. Doğal Bitki Örtüsü Özellikleri

Araştırma sahası, iklim bakımından Akdeniz iklimi ile karasal İç Anadolu iklimlerinin geçiş bölgesinde yer aldığından, vejetasyon yönünden de, Akdeniz ve İrano - Turanien bitki coğrafyası bölgelerinin geçiş zonunda yer alır. Bitki örtüsünün gelişme şartları, başta iklim özellikleri olmak üzere, araştırma sahasının sahip olduğu yükselti ve toprak özellikleri ile de yakından alakalıdır (Buldur, A.D., 1998, s.78).

Araştırma sahasındaki doğal bitki örtüsünü, orman alanları, çalı ve maki sahaları ve step sahaları olmak üzere üç kategoriye ayırabiliriz.

Derebucak’ın yakın çevresinde yapılan floristik çalışmaların sonucunda; Pinus brutia (kızılçam), Pinus nigra (Kara çam), Juniperus communis (Bodur ardıç), Juniperus excelsa (Boylu ardıç), Juniperus oxycedrus (Katran ardıcı), Quercus cerris (Saçlı meşe), Quercus pubescens (Tüylü meşe), Quercus libani (Lübnan meşesi), Cedrus libani (Toros

Lübnan sediri) ve Abies cilicica subsp. İsaurica (Toros göknarı) bitkileri bulunmaktadır (Yağız, D., 2003, s.20).

Orman sahalarında geniş yer kaplayan kızılçam ormanları, Akdeniz Bölgesi'nde, özellikle Toroslar'ın güneye bakan yamaçlarında, 1000 m. ve hatta yer yer 1500 m.'ye çıkar. Kızılçamlar, çoğunlukla saf orman kurar, tahrip ve dejenere oldukları alanlarda maki ve gariglerle birlikte topluluk oluşturur. Makilerin ortama tamamıyla hakim olduğu alanlarda büyüme, gelişme bulamadıklarından yerlerini makilere terk etmektedir (Atalay, İ.,1997, s.196).

İlçenin tamamı belli bir iklim tipine sahip değildir. Bu yüzden bitki örtüsü çeşitlilik gösterir. Bölgenin alt seviyelerinde Pinus brutia (kızılçam) ormanları karakteristiktir. Akdeniz Bölgesinin büyük bir kesiminde görüldüğü gibi bu orman alanlarının tahrip olduğu yerlerde makiler, daha yüksek kesimlerde ise Pinus nigra (karaçam), Cedrus libani (Toros Lübnan sediri), Abies cilicica (Toros göknarı) karışık ormanları oluşturur.

İlçede orman alanları geniş yer kaplar. Yaklaşık 44.581 ha. orman alanı mevcuttur (Tablo 28).

Tablo 28: Derebucak Orman örtüsü İstatistikleri (2001)

Verimli Orman Alanı	Ha	7.397
Bozuk Orman Alanı	Ha	37.184
Toplam Orman Alanı	Ha	44.581
Verimli Koru Orman	Ha	7.236
Bozuk Koru Orman	Ha	37.114
Toplam Koru Orman	Ha	44.350
Baltalık Orman Alanı	Ha	231
Koru Orman Serveti	Ster	809.360
Baltalık Orman Serveti	Ster	1.708

Kaynak: Konya İl Çevre Durum Raporu, 2003

İlçede, Karaçam ormanları da geniş bir yayılım alanı bulur. Özellikle adını da beldeye veren Çamlık Beldesi'nde yaygındır. Çamlık - Derebucak arası, Derebucak-Taşlıpınar arası ve Uğurlu, Durak, Tepearası çevresinde yaygındır.

Çamlık Beldesi'nin güneydoğusunda bulunan Kızıldağ (1977 m.) karaçam ormanlarının en yoğun görüldüğü yerdir.

Kızıldağ'ın tamamı karaçam ağaçları ile kaplı olup, ağaçların kapalılığı %65-70 civarındadır. Yakın çevresinde herhangi bir koruma alanı bulunmamaktadır (Çamlık Olivin-Krom Madeni, ÇED Raporu, 2000, s.28).

İlçede orman vejetasyonu içinde diğer türler; Cedrus libani (Lübnan Sediri) ve Abies cilicica (Toros Göknarı)'dır. Derebucak- Çamlık arası ve Gembos Polyesi çevresinde yaygın olarak görülürler.

Toros Göknarı; 1300 ile 2000 metre yükseklikler arasında, Toros Sediri, Karaçam, Andız, Boylu Ardıç, Süs Dişbudağı ve Lübnan Meşesi ile birlikte bulunur (Yaltırık, F., 1997, s.21).

Yükselti ile birlikte karasallığın arttığı dağların yüksek kesimlerinde, ardıç ve meşe ağaçları artmaya başlamıştır.

İlçede ardıç ağaçları, Gembos Polyesi'nin doğusunda yer alan Bozdurunbaşı, Yaztüneği tepeleri ve çevresinde yaygın olarak görülür.

Derebucak'ta üç ardıç türü görülmektedir. Bu türler; Katran, Boylu ve Bodur ardıçtır.

Katran ardıcı gövdesi, fazla çap yapmaz. Odunu ise son derece kokuludur. Bodur ardıç 1100-2600 metreler arasında, özellikle orman sınırı üstünde yaygındır. Katran ardıcından sonra en geniş yayılışa sahiptir. Toroslarda ve Antitoroslarda kuru ve taşlı yamaçlarda teke teker ya da toplu halde görülür. Maki vejetasyonu içerisinde yer almaz. Boylu ardıç, Katran ardıcından sonra en geniş yayılışa sahip türdür. (Yaltırık, F., 1997, s.98).

Söğüt ağaçları, Uludere ve Kocadere gibi su kaynaklarının çevresinde rastlanılır.

İlçede 37.184 ha bozuk orman alanı mevcut olup (Tablo 28), bu alanlar çoğunlukla çalılarla kaplıdır. Özellikle, *Pirus malus* (yabani elma), *Crateagus monogyna* (yabani alıç) gibi ağaç ve çalılıklar bulunur.

Diğer bir türde steplerdir. Yaklaşık 2000 m.'den sonra *Astragalus* (geven) türleri hakimdir.

İKİNCİ BÖLÜM
BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Derebucak, önceleri Antalya ili Alanya ilçesine bağlıyken, daha sonra, Akseki ilçesine; 1916 yılında ise Konya'nın Seydişehir ilçesine bağlanmıştır. 1967 yılında belediye teşkilatı kurulan Derebucak, bu tarihte Beyşehir ilçesine bağlanmıştır.

1987 yılında çıkan 3392 sayılı “103 İlçe Kurulması Hakkında Kanun” ile ilçe olmuş ve Ağustos 1988 tarihinde Beyşehir'den ayrılarak fiilen ilçe hüviyeti kazanmıştır.

Derebucak nüfusu 1960'ta 9789 iken, 1970'de 11.728, 1980'de 13.275, 1990'da 16.067, 2000 yılında ise 19.053 yükselmiştir.

Derebucak toplam nüfus dağılımına göre; 2000 nüfus sayımı hariç, 1965-1990 arasında hep kadın nüfusu erkek nüfusundan fazla olmuştur

İlçede 4 köy ve 4 belde yerleşmesi bulunmaktadır. Derebucak İlçesi genelinde köy altı yerleşmesi olarak mahalle ve yayla yerleşmeleri görülmektedir.

Yüzölçümü 483 m² olan Derebucak'ta aritmetik nüfus yoğunluğu 1970'de 24,2 iken 1980'de 27,4'e, 1990'da 33,2'e, 2000'de ise 39,4'e yükselmiştir.

İlçede 2 lise, 7 ilköğretim okulu, 1 Halk Eğitim Merkezi, 1 sürücü kursu, 3 özel öğrenci yurdu bulunmaktadır (2005).

İlçenin sağlık hizmetleri açısından 1 Devlet Hastanesi ve 1 merkezde, 3 tane de beldeler de olmak üzere 4 sağlık ocağı bulunmaktadır

Derebucak'ta yurdun değişik yerlerine yapılan bu göçlerin yanı sıra, yurt dışına da önemli ölçüde göçler yapılmıştır.

2.1. Nüfus Miktarı ve Artışı

1935 yılında yapılan genel nüfus sayımı sonuçlarına göre, 1484 kişi olan Derebucak ilçe merkezinin nüfusu, 1980'e kadar artış eğilimi gösterirken, 1985 yılında azalma eğilimi göstermiştir (Tablo 29).

Tablo 29: Derebucak İlçesinin Sayım Yıllarına Göre Nüfus Miktarı (D.İ.E.)

Yerleşme Merkezi	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1997	2000
Merkez	1484	1683	1879	2064	2153	2431	2730	3477	4007	4034	3637	5115	6007	5072
Gencek (B)	816	901	961	1107	1216	1166	1446	2022	2060	2104	1983	2468	2382	3106
Çamlık (B) (Dalayman)	965	1031	892	1262	1247	1447	1730	1706	2184	1891	2372	3048	3699	3570
Durak	492	496	544	617	687	758	782	740	679	768	605	614	445	468
Pınarbaşı (B)	-	-	-	836	768	1133	979	1046	1214	1042	1027	966	2226	2477
Taşlıpınar (Zekeriya)	337	363	356	428	494	571	586	481	462	458	435	387	234	214
Tepearası (Kurdular)	376	377	452	488	528	627	581	557	536	463	414	497	293	293
Uğurlu (Kirliyeni)	84	92	97	127	139	178	210	234	214	228	279	251	147	134
Kayalar (B) (Göymen)	1455	1850	1819	1166	1251	1478	1579	1275	2366	2027	2435	2563	2784	3719
Aşağıka-yalar	-	-	-	-	-	-	-	190	339	260	232	158	414	-
Köy ve Belde Toplamı	4525	5110	5121	6031	6330	7358	7893	8251	10.054	9241	9779	10.952	12.624	13.981
Genel Toplam	6009	6793	7000	8095	8483	9789	10.623	11.728	14.061	13.275	13.416	16.067	18.631	19.053

Derebucak ilçesinin nüfusu, 1935-2000 yılları arasında 3588 kişi artmıştır. 1997 yılında 6007 kişi olan Derebucak nüfusu 2000 sayımında 5072 kişiye düşmüştür. 1997 yılındaki nüfus sayısının yüksek olması, yapılan nüfus sayımının sağlıklı yapılmamasına bağlanabilir.

Nüfus miktarları, ilçe merkezi hariç, köy ve beldeler bazında incelendiğinde, 1935 yılında 4525 olan toplam nüfus 2000'de 13.981'e yükselmiştir.

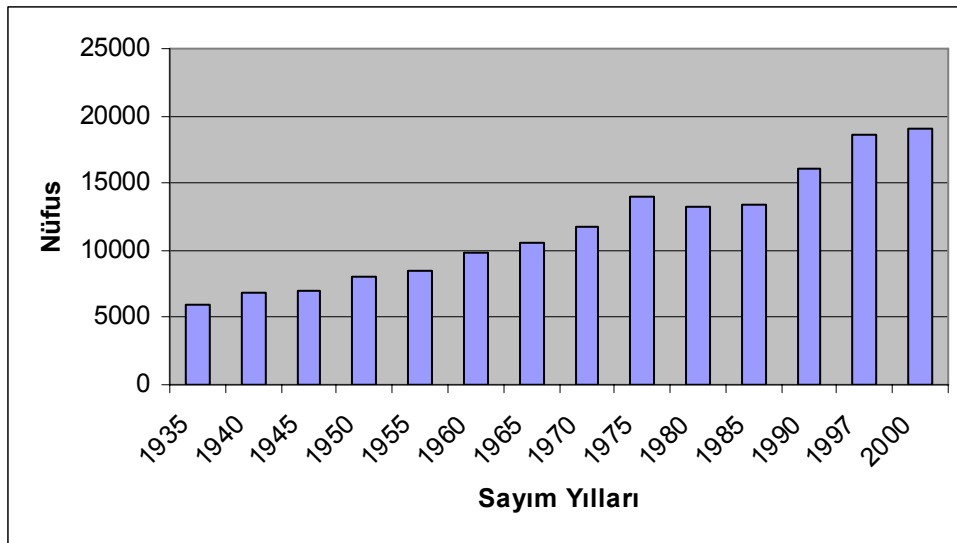
Belde ve köylerde dikkat çekici özelliklerin başında, Kayalar'ın nüfusu 1945 yılında 1819 kişi iken, 1950 yılında 1166 olmuştur. Bu durumun nedeni 1948 yılına kadar Kayalar ve Pınarbaşı'nın bir muhtarlık iken, bu yıldan sonra ayrılıp iki muhtarlık olmalarıdır.

1955'ten sonra tekrar nüfusu artış eğilimi gösteren Kayalar'ın 1970'de azalma eğilimi göstermiştir. Bu düşüşün nedeni ise 1966 yılından itibaren Aşağı Kayalar'ın ayrı bir muhtarlık olmasıdır.

Genel nüfus artışının en çok Gencek, Çamlık, Pınarbaşı ve Kayalar beldelelerinde olduğu görülmüştür. Daha önce köy olan bu yerleşmelerin belediye olma istekleri artışta önemli bir faktördür.

İlçe'de bulunan 4 köy yerleşmesinde de (Durak, Tepearası, Taşlıpınar ve Uğurlu) 1935'den genel olarak 1965 yılına kadar nüfuslarında yükselme artışı gösterirken, bu yıldan itibaren köylerin nüfusunda 2000 nüfus sayımına kadar düşüş yaşandığı görülmüştür. Özellikle 1960-1965 yıllarında bu yerleşmelerden yaşanan göçler nüfustaki azalmaların nedenidir.

İlçenin toplam nüfus artış miktarları incelendiğinde, 1935'te 6009 olan toplam nüfus, 2000'de 19.053'e yükselmiştir. Genel olarak 1935'ten 1975 yılına kadar sürekli artış gösteren nüfusta, bu yıldan itibaren bir düşüş gözlenmiştir (Şekil 14).

Şekil 14: Sayım Yıllarına Göre Derebucak'ın Nüfus Değişimi (1935-2000)

2.2. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri

Toplam nüfus içindeki kadın ve erkek sayısı ile, bunların yaş gruplarına göre dağılışı, demografik yapının önemli değişkenlerindendir. Nüfusun yaş ve cinsiyet özellikleri, toplumsal, sosyal, kültürel ve ekonomik geçmişleri ve gelecekleri hakkında önemli ipuçları verir.

2.2.1. Cinsiyet ve Yaş Yapısı

Ülkemizde, ilk nüfus sayımının yapıldığı 1927'den 1985 yılına kadar, kadın ve erkek nüfusu arasında az da olsa bir değişme görülür. Nitekim 1940 yılına kadar, kadın nüfusunun erkek nüfusuna nazaran fazla olduğu görülmektedir (Atalay, İ., 1997, s.279).

Derebucak toplam nüfus dağılımına göre; 2000 nüfus sayımı hariç, 1965-1990 arasında hep kadın nüfusu erkek nüfusundan fazla olmuştur (Tablo 30).

Tablo 30: 1965-2000 Sayım Yıllarına Göre Derebucak'ta Cinsiyet Durumu

Sayım Yılı	Toplam Nüfus	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus
1965	10.623	5065	5558
1970	11.728	5567	6161
1975	14.061	6948	7113
1980	13.275	6359	6916
1985	13.416	6521	6896
1990	16.067	7965	8102
2000	19.053	9534	9519

Özellikle 1965 ve 1970 yıllarında kadın nüfusunun erkek nüfusundan diğer yıllara göre daha da fazla olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, bu yıllarda erkek nüfusun çalışmak amacıyla göç etmesidir.

Derebucak nüfusunda kadın erkek dağılımı incelenirken cinsiyet oranını (bir nüfus kitlesinde, 100 veya 1000 kadına düşen erkek sayısı) da belirlemek gerekir.

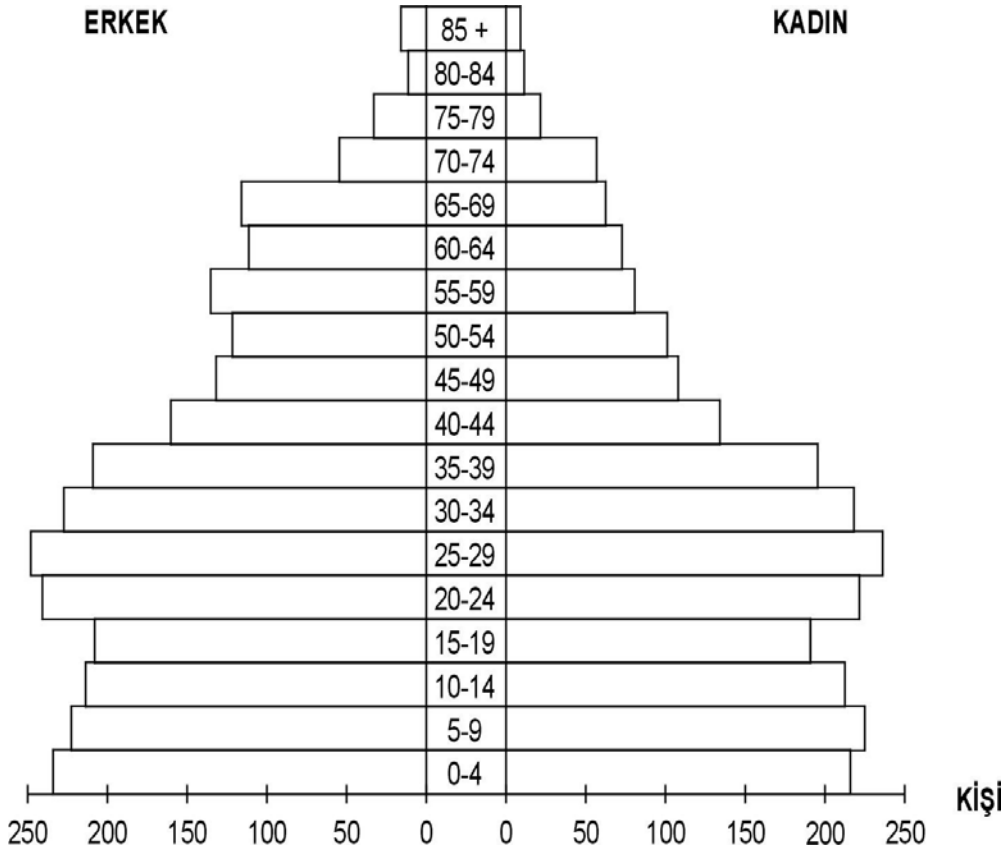
Erkek nüfusun, kadın nüfusa bölünüp, 100 veya 1000 ile çarpılmasıyla bulunan orana göre; Derebucak'ta her 100 kadına düşen erkek sayısı 1965 yılında 91, 1970 yılında 90, 1985 yılında 94, 1990 yılında 98, 2000 yılında ise 100'dür.

Derebucak ilçe merkezinin nüfusu dar aralıklı yaş gruplarına göre, 2000 yılı nüfus piramidine bakıldığında, toplam nüfus içinde en büyük payı 25-29 yaş grubu (%9.5) almaktadır (Tablo 31, Şekil 15). Nüfusun 25 yaş grubundan itibaren ise giderek azaldığı dikkati çeker. Bunun nedeni, eskiye oranla nüfus artış hızındaki azalma ve ilçe dışına olan göç hareketidir.

Tablo 31: Derebucak İlçe Merkezi Nüfusunun Dar Aralıklı Yaş Ve Cinsiyet Yapısı (2000)

YAŞ GRUBU	ERKEK	%'si	KADIN	%'si	TOPLAM	%'si
0-4	235	51.9	217	48.1	452	8.9
5-9	228	50.4	224	49.6	452	8.9
10-14	221	50.3	218	49.7	438	8.6
15-19	214	53.1	189	46.9	403	7.9
20-24	242	51.8	225	48.2	467	9.2
25-29	244	50.6	238	49.4	482	9.5
30-34	228	50.6	222	49.4	450	8.8
35-39	202	50.3	199	49.7	401	7.9
40-44	152	52.4	138	47.6	290	5.7
45-49	123	53.0	109	47.0	232	4.5
50-54	102	50.2	101	49.8	203	4.0
55-59	131	50.7	127	49.2	258	5.0
60-64	88	50	88	50	176	3.4
65-69	91	52.9	81	47.1	172	3.3
70-74	40	35.7	72	64.3	112	2.2
75-79	18	50	18	50	36	0.8
80-84	7	36.8	12	63.2	19	0.3
85+	15	60	10	40	25	0.4
Bilinmeyen	-		3		3	0.05
TOPLAM	2581	50.8	2491	49.2	5072	100

Derebucak'ta nüfusun dar aralıklı cins ve yaş piramidinde, taban orta kısma göre dardır. Piramidin üst kısımlara doğru inceldiği ve tavanın oldukça dar olduğu dikkati çeker. Tabanın dar olması doğurganlık oranını giderek azaldığını göstermektedir (Şekil 15) .

Şekil 15: 2000 Yılında İlçe Merkezi Nüfusunun Dar Aralıklı Nüfus Piramidi

20-24 yaş grubundaki fazlalık önceki yıllarda doğum oranlarının yüksek olduğunun bir göstergesidir.

25-29 yaş grubundan sonra nüfusun hızla azalması, ilçedeki yoğun göç olayından kaynaklanmaktadır.

Geniş aralıklı yaş gruplandırmasına göre, Derebucak ilçe merkezinin nüfusunun %26.4'ü 0-14 yaş grubunda, %66.2'si; 15-64 yaş grubunda ve %7.3'ü 65+ yaş grubunda yer almaktadır (Tablo 32).

Tablo 32 : Derebucak İlçe Merkezi Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş ve Cinsiyet Yapısı (2000)

Yaş Durumu	Erkek	%'si	Kadın	%'si	Toplam	%'si
0-14	684	50.9	659	49.1	1343	26.4
15-64	1726	51.3	1636	48.7	3362	66.2
65+	171	46.9	193	53.1	364	7.3
Bilinmeyen	-		3		3	0.1
Toplam	2581	50.8	2491	49.2	5072	100

0-14 yaş grubu arasında kalan çocuk nüfus ile 65+ yaş grubundaki yaşlı nüfus, ‘bağımlı nüfus’; 15-64 yaş grubundaki yetişkin nüfus ise ‘aktif’ veya ‘çalışabilir nüfus’ olarak kabul edilmektedir.

$$\text{Bağımlı Nüfus} = \frac{0 - 14 + 65 \text{ ve yukarı}}{15 - 64 \text{ toplamı}} \times 100$$

Bu formül ile bağımlı nüfus hesaplanabilir. Yapılan sınıflandırmaya göre 0-14 yaş grubunda 1343 kişi bulunmaktadır. 15-64 yaş grubunda 3362 kişi olup, 65+ yaş grubunda ise 364 kişi bulunmaktadır (Tablo 32).

15-64 yaş gruplarını kapsayan aktif nüfusun, 0-14 ve 65 yaş yukarısı nüfusa oranını ifade eden bağımlı nüfus oranı, Derebucak’ta %50,7’dir. Bu değer %61.5 olan Türkiye bağımlı nüfus oranının oldukça altındadır.

2.2.2. Nüfusun Eğitim ve Kültür Durumu

Araştırma alanında nüfusun bugünkü eğitim durumunu değerlendirebilmek için eğitim faaliyetlerinin geçmişi de incelenmesi önem taşımaktadır.

3 Mart 1924’de TBMM’nin çıkardığı Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun çıkmasıyla Derebucak’taki Merkez Cami’nin yanında bulunan eski medrese yıkılarak 1925’te yeni bir okul binasının inşaatına başlanmıştır. Bu inşaat, kısa sürede bitirilerek 1926-1927 öğretim yılına hazır hale getirilmiştir. Fakat 1927’de çıkan bir yangın, bütün köyü olduğu gibi okulu da harabeye çevirmişti (Gürbüz, M., 1986).

Daha sonra, gerek zaman zaman öğretmen tayin edilemediğinden kaynaklanan bakımsızlıktan, gerek çıkan başka yangınlardan dolayı ilkokul binası sık sık yenilenmiştir.

1968-69 öğretim yılında öğretime başlayan ortaokul devlet-köylü işbirliğiyle yapılmıştır. 1974’de açılan Şekerbank İlkokulu’nu Şekerbank yaptırarak Derebucak’a hibe etmiştir.

Merkez ve Şekerbank İlkokulları birleştirilerek, 1993 yılında Şehit Hüseyin Albaşgil İlkokulu sonra İlköğretim Okulu haline getirilmiştir.

İlçede 2 lise, 7 ilköğretim okulu, 1 Halk Eğitim Merkezi (Tablo 33), 1 sürücü kursu, 3 özel öğrenci yurdu bulunmaktadır (2005).

Taşılpınar, Uğurlu Köyü ile Kayalar beldesinin Yeni Mahallesinde birer ilköğretim okulu olup, öğrenci azlığı nedeniyle kapalı durumdadır. Bu okullarımızın öğrencilerinin, bir kısmı kendi imkanları ile başka okullarda okumakta, bir kısmı da Durak Köyünde bulunan YİBO’da yatılı olarak eğitim öğretimlerini sürdürmektedirler.

Tablo 33 : Milli Eğitim Müdürlüğü Okul ve Kurumlarının Çeşitleri ve Sayıları (2005)

KURUM VE OKULUN ADI
1- İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
2- Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü
3- Genel Liseler
a- Derebucak Lisesi
b- Çamlık Lisesi
4- İlköğretim Okulları
a- Şehit Hüseyin Albaşgil İlköğretim Okulu
b- Çamlık İlköğretim Okulu
c- Gencek Şehit Orhan Parlakkaya İlköğr. Okulu
d- Yukarıkayalar İlköğretim Okulu
e- Pınarbaşı Barbaros İlköğretim Okulu
f- Durak Ömer Akkanat Yatılı İlköğr. Bölge Okulu
g- Tepearası İlköğretim Okulu

Eğitim Kurumlarının Bina Yapıları, Öğrenci Durumları ve Hizmet Durumları

1. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

İlçe merkezinde bulunan Şehit Hüseyin Albaşgil İlköğretim Okulu ek binasında hizmet vermektedir. Müdür; geçici görevle Ilgın Milli Eğitim Müdürlüğü'nde görev aldığı için, yerine Halk Eğitimi Merkezi Müdürü vekil olarak görev yapmaktadır (2005). 1 Memur, 2 Hizmetli personeli mevcuttur. Kalorifer ile ısıtılmaktadır. Hizmet aracı mevcut değildir.

2. Derebucak Lisesi

69 erkek, 23 kız toplam 92 öğrencisi mevcuttur. Müdür Vekili dahil 7 öğretmen ve 1 de hizmetlisi bulunmaktadır. Isınma şekli sobalıdır. Okulda bir kütüphane, 1 Fen Bilgisi Laboratuvarı, Bilgisayar Laboratuvarı vardır. ADSL internet bağlantısı vardır (Tablo 34).

3. Çamlık Lisesi

İlçeye bağlı Çamlık beldesinde bulunmaktadır. İlçeye uzaklığı 13 km'dir. 1990 yılında eğitim-öğretime açılmış olup, 3 dersliklidir. 32 erkek, 47 kız, toplam 79 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. 3 şubede eğitim-öğretim yapılmaktadır. Sobalı ve tek katlıdır. 1 Fen Laboratuvarı, 1 Bilgisayar Laboratuvarı mevcuttur. İdareci dahil 7 branş öğretmeni, 1 memur ve 1 hizmetlisi vardır.

4. Şehit Hüseyin Albaşgil İlköğretim Okulu

İlçe merkezindedir. 1993 yılında faaliyete açılmış ve 2 katlı olup, 14 dersliklidir. 2 ayrı binadan oluşmaktadır. Bu binaların birisinde İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü hizmet vermektedir. Kalorifer ile ısınmaktadır. 1 Fen Bilgisi, 1 Bilgisayar Laboratuvarı, 1 Spor Salonu vardır. 93 Erkek 87 Kız toplam 180 öğrenci mevcuttur. 1 Müdür, 2 Anasınıfı, 5 sınıf öğretmeni ve 7 branş öğretmeni, 1 hizmetlisi vardır. Memuru bulunmamaktadır. ADSL internet bağlantısı vardır.

5. amlık İlköğretim Okulu

İlçeye bağlı amlık'ta bulunmaktadır. İlçeye uzaklığı 13 km'dir. 2 katlı olup, 2 ayrı bina ve 14 derslikten oluşmaktadır. 8 şubede eğitim-öğretim yapılmaktadır. 1 Bilgisayar, 1 Fen Bilgisi Laboratuvarı mevcuttur. Kalorifer ile ısıtılmaktadır. 119 erkek, 97 kız, toplam 216 öğrencisi mevcuttur. İdareci dahil 4 sınıf öğretmeni, 1 branş öğretmeni, 1 memuru ve 1 hizmetlisi, 1'de anasınıfı öğretmeni olarak kadrosuz usta öğreticisi çalışmaktadır. Okulun 4 dairelik lojmanı bulunmaktadır.

6. Gencek Şehit Orhan Parlakkaya İlköğretim Okulu

İlçeye bağlı Gencek beldesinde bulunmaktadır. Gencek İlkokulu 1935 yılında kurulmuştur. Yalnız şuanda faaliyette bulunan Şehit Orhan Parlakkaya İlköğretim Okulu 1987 yılında açılmıştır. İlçe merkezine 9 km mesafededir. 2 binadan ve 9 derslikten oluşmaktadır. 8 şubede eğitim-öğretim yapılmaktadır. 1 Bilgisayar, 1 Fen Bilgisi Laboratuvarı mevcuttur. Kalorifer ile ısıtılmaktadır. 93 erkek, 61 kız, toplam 154 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. 1 Müdür Yrd. (Müdür Vekili), 5 sınıf öğretmeni, 4 branş öğretmeni ve 1 hizmetlisi, 1 de Anasınıfı öğretmeni olarak kadrosuz usta öğreticisi çalışmaktadır.

7. Yukarıkayalar İlköğretim Okulu

İlçeye bağlı Yukarıkayalar beldesinde bulunmaktadır. İlçe merkezine uzaklığı 8 km'dir. Okul binası 2 katlı olup, 11 dersliklidir. Soba ile ısıtılmaktadır. Laboratuvarı mevcut değildir. 62 erkek, 52 kız, toplam 114 öğrencisi mevcuttur. 8 şubede eğitim-öğretim verilmektedir. 1 Müdür Yrd., 3 sınıf öğretmeni, 2 branş öğretmeni olup, memur ve hizmetlisi yoktur. Okulu 2 dairelik lojmanı vardır. Okulda 1 ücretli Yabancı Dil öğretmeni, 1 vekil sınıf öğretmeni, 1'de Anasınıfı öğretmeni olarak kadrosuz usta öğreticisi çalışmaktadır. Açık basketbol sahası bulunmaktadır.

8. Pınarbaşı Barbaros İlköğretim Okulu

İlçeye bağlı Pınarbaşı beldesinde bulunmaktadır (Foto 20). İlçeye uzaklığı 13 km'dir. Okul 2 ayrı binadan oluşmaktadır. 9 derslikli olup 8 şubede eğitim yapılmaktadır. 61 erkek, 49 kız, toplam 110 öğrenci bulunmaktadır. 1 Müdür Yard., 5 sınıf öğretmeni, 4 branş öğretmeni bulunmaktadır. Soba ile ısıtılmaktadır. Laboratuvarı

yoktur. Memur ve hizmetlisi yoktur. Pınarbaşı İlkokulu 1948 yılında açılmıştır. Şu anda faaliyette bulunan Barbaros İlköğretim Okulu 1998 yılında öğretime başlamıştır.

9. Durak Ömer Akkanat Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

İlçe Durak Köyünde bulunmaktadır (Foto 22). Okul Pansiyon binası ve lojmanları hayırsever işadamı Ali AKKANAT tarafından yaptırılmıştır.

Okul 6 dairelik lojmanı vardır. İlçe merkezine uzaklığı 25 km'dir. Eğitim-öğretime 1990 yılında açılmıştır.

Yatılı öğrenciler 2000-2001 öğretim yılında yatılı olarak kalmaya başlamışlardır. 100 erkek, 57 kız, toplam 157 öğrencisi olup, bunun 95 tanesi yatılı olarak kalmaktadır. Pansiyonun yatılık kapasitesi 150 öğrenciliktir. 3 katlıdır. Kalorifer ile ısıtılmaktadır.

1 Bilgisayar laboratuvarı, 1 Fen Bilgisi laboratuvarı vardır.

Öğrenci azlığı nedeniyle kapalı olan Taşlıpınar Köyünde bulunan Taşlıpınar Kemal Şahin İlköğretim Okulu, Uğurlu Köyünde bulunan Uğurlu İlköğretim Okulunun 1-8. sınıfları ve Tepearası Köyünde bulunan Tepearası İlköğretim Okulunun 4-8. sınıfları YİBO'da yatılı olarak kalmaktadır.

11 derslik olup, 8 şubede eğitim-öğretim verilmektedir. 1 Müdür, 7 sınıf öğretmeni 1 tanesi geçici görevli olmak üzere 3 branş öğretmeni, 1 rehber öğretmen bulunmaktadır.

1 sınıf öğretmeni Ereğli ilçesinde geçici görevli çalışmaktadır. Memuru bulunmaktadır. 2 hizmetli ve 1 ahçısı vardır. Ayrıca anasınıfı öğretmeni olarak kadrosuz usta öğretici çalışmaktadır.

Yemekhanede, ahçı ve ahçı yardımcısı olarak ücreti hayırsever vatandaşlar tarafından ödenen 2 bayan personel çalışmaktadır. Okulun, işadamı Ali AKKANAT tarafından bağışlanan 1 de hizmet aracı vardır.

10. Tepearası İlköğretim Okulu

İlçenin Tepearası köyünde bulunmaktadır. İlçeye uzaklığı 24 km mesafededir. 2 dersliklidir. 1, 2 ve 3. sınıflar birleştirilmiş olarak tek şubede eğitim-öğretim

görmektedirler. 10 erkek, 8 kız toplam 18 öğrencisi, 1 sınıf öğretmeni vardır. Laboratuvarı yoktur. 2 lojmanı vardır.

Tablo 34 : Derebucak'taki Okullar (2005)

Okulun Adı	Faaliyete Başlama	Öğrenci			Derslik	Öğretmen	Laboratuar	Bilgisayar sayısı	Spor salonu	Lojman-Daire
		E	K	T						
Derebucak Lisesi	1985	69	23	92	4	7	2	12	-	-
Çamlık Lisesi	1990	32	47	79	3	7	2	14	-	-
Şehit Hüseyin Albaşgil İ.Ö.O	1993	93	87	180	14	16	2	12	1	-
Çamlık İ.Ö.O	1990	119	97	216	14	5	2	10	-	4
Gencek Şehit Orhan Parlakkaya İ.Ö.O	1987	93	61	154	9	9	2	12	-	-
Yukarıkayalar İ.Ö.O	1996	62	52	114	11	6	-	4	-	2
Pınarbaşı Barbaros İ.Ö.O	1998	61	49	110	9	10	-	2	-	2
Durak Ömer Akkanat Y.İ.B.O	1990	100	57	157	11	12	2	16	1	6
Tepearası İ.Ö.O	1990	10	8	18	2	1	-	-	-	2
Toplam		639	481	1120	77	73	12	82	2	16

11. Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü

İlçe merkezinde bulunmaktadır. Özel idare binasının alt katında kiralık olarak hizmet vermektedir. Binanın dersliği bulunmayıp, kurs faaliyetleri öğrenciler tarafından kiralanan özel binalarda sürdürülmektedir.

Halk Eğitimi Merkezi, Derebucak'ta 1989-1990 eğitim öğretim yılında hizmete açılmıştır.

Şu anda (2005) ilçe merkezinde 1 giyim kursunda 15 kursiyer, 1 bilgisayar kursunda 24 kursiyer vardır. Yine ilçenin Çamlık beldesinde Matematik, Türkçe ve Fen Bilgisi derslerine ait kurs açılmış olup, 15 kursiyer bulunmaktadır. Ayrıca, Yukarı Kayalar beldesinde 1 okuma yazma kursu açılmış olup, 8 kursiyer bulunmaktadır. 1 Müdür Vekili, 1 kadrolu usta öğreticisi, 1 hizmetlisi ve 5 ücretli usta öğretici vardır. Memuru bulunmamaktadır.

Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü açıldığı günden bu güne kadar 17 değişik branşta kurs açmış olup 1783 kursiyer yetiştirilip sertifikaları verilmiştir (Tablo 35).

Tablo 35: Halk Eğitimi Merkezi'nde Açılan Kurslar ve Sertifika Alan Sayısı (1989-2005)

Açılan Kurs	Sertifika Alan Sayısı	Açılan Kurs	Sertifika Alan Sayısı	Açılan Kurs	Sertifika Alan Sayısı
Makine Nakış	653	Güreş	29	İngilizce I. Kademe	14
Giyim	364	Devlet Parasız Yatılılık	14	Almanca I. Kademe	24
Bilgisayar	215	Fen Lisesi	14	Kuaförlük	36
Daktilografi	198	ÖSS Hazırlık	17	Okuma-Yazma I. Kademe	36
Trikotaj	68	Muhasebe	20	Okuma-Yazma II. Kademe	57
				Anasınıfı	17

12. Özel Öğrenci Yurt ve Pansiyonları

1. Derebucak İlim ve Kültür Derneği Başpınar Öğrenci Yurdu Müdürlüğü: İlçe merkezindedir. 30 lise öğrencisi kalmaktadır.

2. Gencek Eğitim ve Öğrencilere Yardım Derneği Öğrenci Yurdu Müdürlüğü: İlçemize bağlı Gencek beldesinde bulunmaktadır. 11 lise öğrencisi kalmaktadır.

3. Yukarıkayalar Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği Ortaöğretim Erkek Öğrenci Yurdu Müdürlüğü: 12 lise öğrencisi kalmaktadır.

İlçede bulunan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında toplam 1120 öğrenci 73 öğretmen bulunmaktadır. 1120 öğrenci sayısını 9 öğretim kurumuna oranladığımızda okul başına 124,4 öğrenci, öğretmen başına ise 15.3 öğrenci düşmektedir. İlköğretim yasası öğretmen başına düşmesi gereken öğrenci sayısı 40 olarak belirlenmiştir. Buna göre Derebucak'ta öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ortalamasının oldukça altındadır.

2000 yılında ilçe merkezinde 589 kişi okur-yazar olmayıp, okur-yazarlık oranı %95'dir. Okur-yazar olmayan nüfusun içinde kadın nüfusu (442 kişi), erkek nüfus oranının (144 kişi) yaklaşık üç katıdır. Okur-yazar ve herhangi bir eğitim kurumundan mezun olanların cinsiyete göre sayısında, kadın nüfusun azlığı dikkat çeker (Tablo 36).

Tablo 36 : 6 Yaş ve Yukarısının Eğitim Durumu

ÖĞRENİM DURUMU	ERKEK	KADIN	TOPLAM
OKUMA YAZMA BİLMEYEN	144	442	586
OKUMA YAZMA BİLEN	2156	1779	3935
BİR OKUL BİTİRMEYEN	467	417	884

Kaynak: D.İ.E. Sayım İstatistikleri

Herhangi bir okul bitiren nüfusun öğrenim durumunda, ilkokul mezunu olanların (1576) en yüksek miktara sahip olduğu görülmektedir (Tablo 37).

Tablo 37: Okul Bitiren Nüfusun Öğrenim Durumu

OKUL TÜRÜ	İLKOKUL		İLKÖĞRETİM		ORTAOKUL		ORTAOKUL DENGİ MESLEK OKULU		LİSE		LİSE DENGİ MESLEK OKULU		YÜKSEK ÖĞRETİM		TOPLAM	
CİNS	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
SAYI	723	853	84	72	302	169	10	4	356	179	55	29	159	56	1689	1362

Kaynak: D.İ.E. Sayım İstatistikleri

Derebucak ilçesinde okuma-yazma oranı her yıl artmaktadır. Üniversitelerde okuyan öğrenci sayısı da her geçen yıl yükselmektedir.

2.2.3. Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı

Derebucak'ta, yerleşim yeri, yapılan iş ve cinsiyete göre istihdam edilen nüfus 855'dir (Tablo 38). Bu nüfusun, 789'u erkek, 66'sı kadın nüfusedir.

Hizmet sektörü, her ne kadar fazla olsa da, çalışanların bazıları ikinci dereceden bir faaliyet olarak tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır. Sahada genel olarak ekonomik faaliyetin tarım ve hayvancılık olduğu görülür.

Tablo 38: Derebucak Yerleşim Yeri, Yapılan İş ve Cinsiyete Göre İstihdam Edilen Nüfus

	TOPLAM			İlimi ve teknik elemanlar, serbest meslek sah. Bunlarla ilgili diğer mes.			Müştebbisler, Direktörler ve Üst Kademe Yöneticiler			İdari Personel ve Benzeri Çalışanlar			Ticaret ve Satış Personeli			Hizmet İşlerinde Çalışanlar		
DERE BUCAK	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K
	855	789	66	113	78	35	20	19	1	43	37	6	77	74	3	99	91	8
													Tarım, Hayvancılık, Ormancılık, Balıkçılık ve Avcılık			Tarım dışı üretim faaliyetlerinde ve ulaştırma makinaları kullanan		
													T	E	K	T	E	K
													124	113	11	379	377	2

Derebucak yerleşim yeri ekonomik faaliyet ve cinsiyete göre istihdam edilen nüfus dağılışı, inşaat sektörü 233 kişiyle ilk sırada yer alır. Onu toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetler izlemektedir. Kadınların en çok bulunduğu ekonomik faaliyet alanı da bu daldır. Derebucak'ta madencilik ve taş ocakçılığı alanında istihdam bulunmamaktadır (Tablo 39).

Tablo 39: Derebucak Yerleşim Yeri Ekonomik Faaliyet ve Cinsiyete Göre İstihdam Edilen Nüfus (2000)

DEREBUCAK Toplam: 855	ERKEK 789	KADIN 66
Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve balıkçılık	116	11
Madencilik ve Taş ocakçılığı	-	-
İmalat Sanayi	100	5
Elektrik, Su ve Gaz	2	-
İnşaat	233	-
Toptan, Perakende Ticaret, Lokanta	94	3
Ulaştırma, Haberleşme, Depolama	27	-
Mali Kurumlar, Sigorta, Taşınmaz Mallara Ait işler ve kurumları Yardımcı İş Hizmet	30	3
Toplum Hizmetleri Sosyal ve Kişisel Hizmetler	187	43
İyi Tanımlanmamış faaliyetler	-	1

Kaynak: D.İ.E. Sayım İstatistikleri

Derebucak'taki iş gücü durumuna göre (Tablo 40); En çok iş gücü 30-34 yaş grubundaki erkek nüfusundadır (192 kişi). Kadın nüfusunda ise 32 kişi ile 20-24 yaş grubundadır.

İşgücünde istihdam edilen nüfus 153 kişi ile yine 30-34 yaş grubu erkek nüfusundadır. Kadın nüfusunda ise 23 kişi ile 20-24 yaş grubundadır.

Tablo 40: Derebucak Yaş Grubu, İşgücü Durumu ve Cinsiyete Göre Nüfus

	TOPLAM İŞGÜCÜ		İSTİHDAM		İŞSİZ	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
TOPLAM	1020	90	789	66	231	24
12-14 Yaş	2	0	0	0	2	0
15-19 Yaş	26	7	10	3	16	4
20-24 Yaş	139	32	91	23	48	9
25-29 Yaş	180	19	125	14	55	5
30-34 Yaş	192	12	153	9	39	3
35-39 Yaş	172	12	139	9	33	3
40-44 Yaş	125	4	105	4	20	0
45-49 Yaş	78	2	71	2	7	0
50-54 Yaş	55	1	49	1	6	0
55-59 Yaş	31	0	28	0	3	0
60-64 Yaş	10	0	10	0	0	0
65 +	10	1	8	1	2	0

Kaynak: D.İ.E. Sayım İstatistikleri

İşgücünde olmayan nüfusta, büyük bir sayı ev kadınlarındadır. İşgücü yaşında olup, 12-14 yaş grubunun büyük çoğunluğu öğrenciler, 45 yaş ve üzerindeki bir nüfus da emekli grubunu oluşturur (Tablo 41).

Tablo 41: Derebucak Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşgücünde Olmayan Nüfus

Yaş Grubu	TOPLAM			İş Arayıp Son Üç Ayda İş Arama Kanalı Kullanmayanlar		Öğrenci		Ev Kadını	Emekli		İrad Sahibi		Diğer	
	T	E	K	E	K	E	K	K	E	K	E	K	E	K
TOPLAM	2884	1010	1874	119	14	388	255	1578	367	18	118	8	18	1
12-14	263	131	132	1	-	129	120	12	-	-	-	-	1	-
15-19	370	188	182	10	2	176	109	69	-	-	2	2	-	-
20-24	296	103	193	35	8	57	21	164	-	-	8	-	3	-
25-29	283	64	219	31	2	20	3	214	1	-	8	-	4	-
30-34	246	36	210	17	1	6	1	208	2	-	9	-	2	-
35-39	217	30	187	12	1		1	184	3	1	13	-	2	-
40-44	161	27	134	6	-		-	132	10	1	10	1	1	-
45-49	152	45	107	4	-		-	105	29	2	12	-	-	-
50-54	147	47	100	2	-		-	98	37	2	7	-	1	-
55-59	227	100	127	-	-		-	122	90	4	9	1	1	-
60-64	166	78	88	1	-		-	86	70	-	6	2	1	-
65 +	353	161	192	-	-		-	181	125	8	34	2	2	1

Kaynak: D.İ.E. Sayım İstatistikleri

2.3. Aile Büyüklüğü

Araştırma sahasında D.İ.E verilerine göre, 2000 yılında toplam hane halkı sayısı, 1082 iken, toplam yerleşik nüfus 5125'tir (Tablo 42). Ortalama aile büyüklüğü ise 4,7'dir.

Tablo 42: Derebucak İlçe Merkezi Hanehalkı Büyüklüğüne Göre Hanehalkı Sayısı

YIL	Toplam Hane Halkı Sayısı	Toplam Yerleşik Nüfus	Hanehalkı Büyüklüğü									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+
2000	1082	5125	34	115	166	257	185	139	106	24	11	45

Derebucak aile büyüklerinin ortalama sayısı (4,7) ile Türkiye ortalamasının altındadır. İlçede eğitim ve kültür seviyesinin artmasına bağlı olarak, tek eşli evlilikler yaygındır. Sosyo-kültürel yapının değişmesi ve gelişmesine bağlı olarak, geleneksel aile tipi olan geniş aile tipi terk edilerek, çekirdek aile tipi hızla yaygınlaşmaktadır. Yine de bazı ailelerde geleneklerin etkisiyle baba sağ olduğu sürece evlenen oğullar babayla beraber yaşamaktadır. Ayrıca tarım metodunda fazla işgücüne ihtiyaç duyulması da görülen nedenlerdendir.

2.4. Nüfusun Beslenme ve Sağlık Durumu

İlçede, beslenme ve sağlık durumunu etkileyen en önemli faktörler, başta doğal çevre şartları olmak üzere, nüfusun gelir düzeyi ve eğitim seviyesidir.

Araştırma bölgesinde en önemli geçim kaynağı, tarım ve hayvancılıktır. Kırsal kesimde tarım ve hayvancılık ile geçinen aileler, beslenmesinde kendi yetiştirdiği ürünlerden karşılamaktadır.

İlçe merkezinde, 30 yataklı Devlet Hastanesi; 1 Baştabibi, 1 Hastane Müdürü, 4 doktoru, 1 diş tabibi, 3 hemşiresi, 2 ebesi, 2 röntgen teknisyeni, 2 laboratuvar teknisyeni, 2 tıbbi sekreteri, 3 sağlık memuru, 1 hizmetlisi ve 1 adet ambulansı ile hizmet vermektedir (2005).

Merkez Sağlık Ocağı, Devlet Hastanesinde faaliyet göstermektedir. Merkez Sağlık Ocağında 1 pratisyen doktor, 2 hemşire, 2 ebe, 1 sağlık memuru bulunmaktadır. Sağlık Ocağının 1 adet ambulansı vardır.

Çamlık Sağlık Ocağında; 1 doktor, 2 hemşire, 1 ebe ve 1 hizmetli ile 1 adet ambulans bulunmaktadır.

Gencek Sağlık Ocağında; 1 doktor ve 1 hemşire, 1 ebe ve 1 adet ambulansı vardır.

Kayalar Sağlık Ocağında; 2 adet ebe olup, 1 adet ambulansı vardır.

İlçeye bağlı Pınarbaşı beldesi ile Taşlıpınar, Tepearası ve Uğurlu Köylerinde sağlık ocağı veya sağlık evi bulunmamaktadır. Durak Köyü'nde Sağlık evi mevcut olup personeli bulunmamaktadır.

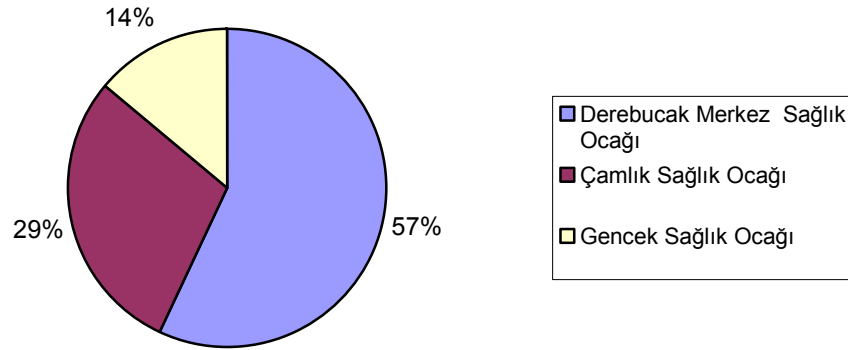
Ayrıca ilçe merkezinde 1 adet eczane bulunmaktadır.

Sağlık Ocakları tarafından sağlık ve aşı taramaları, aile planlamaları, anne sütünü özendirme konusunda çalışmalar yapılmaktadır.

Derebucak'taki 3 sağlık kuruluşundan toplam 3,5 kg/gün tıbbi atık oluşmaktadır (Tablo 43). Bunun 2 kg/gün'ü (%57) Merkez Sağlık Ocağından kaynaklanmaktadır (Şekil 16).

Tablo 43: Derebucak ilçesinde Oluşan Atıklar

Derebucak İlçesi	Katı Atık	Tıbbi Atık
Miktar	16.000 kg/gün	3,5 kg/gün

Şekil 16: Derebucak İlçesindeki Tıbbi Atıkların Dağılımı

İlçede; kaynağında ayırma işlemi uygulaması Merkez Sağlık Ocağında vardır. Diğer iki sağlık kuruluşu evsel nitelikli atıklarla birlikte toplanmaktadır.

Tıbbi atıkların bertarafından önce uygulanması gerekli ön işlemlere hiçbir sağlık kuruluşunda rastlanmamıştır.

Tıbbi atıklar 2 sağlık kuruluşunda yakılmak suretiyle bertaraf edilirken, 1 sağlık kuruluşunda belediyeye verilmektedir (Tablo 44). Yakma işleminden sonra kalan küller ile doğrudan çöplüğe verilen tıbbi atıkların nihai bertaraf alanı belediye çöplüğüdür.

Tablo 44: Derebucak İlçesi Tıbbi Atık Envanter Bilgileri

İLÇESİ	Sağlık Kuruluşunun Adı	Atık Miktarı (kg/gün)	Kaynağında Ayırma	Ön İşlem	Bertaraf Yöntemi	Nihai Bertaraf Sahası
DEREBUCAK	Derebucak Merkez Sağlık Ocağı	2	Var	Yok	Yakma	Belediye Çöplüğü
	Gencek Sağlık Ocağı	0,5	Yok	Yok	Diğer	Belediye Çöplüğü
	Çamlık Sağlık Ocağı	1	Yok	Yok	Yakma	Belediye Çöplüğü

2.5. Nüfusun Katı Atık ve Atıksu Durumu

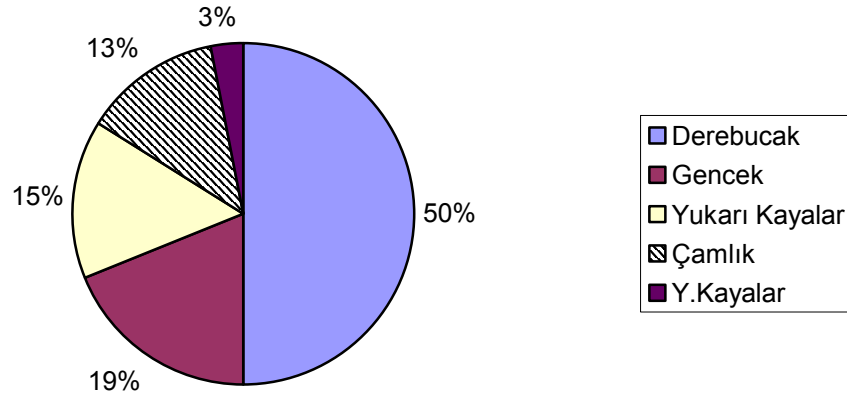
2.5.1. Derebucak İlçesi Katı Atık Durumu

Derebucak İlçesinde, tüm belediyeler katı atık toplama hizmeti vermektedir. İlçede 5 toplama hizmeti veren belediye tarafından 16 ton/gün katı atık toplanmaktadır (Tablo: 45). Bunun 8 ton/gün'ü (%50) Derebucak Belediyesi tarafından toplanmaktadır (Şekil 17).

Tablo 45: Derebucak İlçesi Katı Atık Envanter Bilgileri

BELEDİYE ADI	KATI ATIK MİKTARI (kg/gün)	GÖREVLİ PERSONEL SAYISI	ARAÇ SAYISI
DEREBUCAK	8000	4	1 Kamyon
ÇAMLIK	2000	3	1 Kamyon 1 Traktör
GENCEK	3000	4	1 Kamyon 1 Traktör
PINARBAŞI	500	1	1 Traktör
Y.KAYALAR	2500	5	1 Kamyon
TOPLAM	16000	17	7 Araç

İlçe merkezi ve beldelerinde katı atık hizmetinde görev yapan toplam 17 eleman vardır. Elemanlardan 4'ü merkez belediyesinde, 13'ü belde belediyelerinde çalışmaktadır.

Şekil 17 : Derebucak İlçesinde Toplanan Katı Atıkların Belediyelere Göre Dağılımı

İlçede aracı olmayan belediye yoktur. Ancak modern anlamda ve çevre kirliliği yaratmayacak düzeyde standart araç yoktur.

Derebucak İlçesi'nde katı atık toplama hizmeti veren 5 belediye tarafından toplanan katı atıklar, her belediyenin kendine göre belirlediği alanlarda düzensiz depolanmaktadır.

İlçe Belediyesi ile Pınarbaşı, Yukarı Kayalar ve Çamlık Belediyelerinin kullandığı arazilerin konumu vadi, Gencek Belediyesi'nin kullandığı alanın konumu ise yamaç arazisidir (Tablo 46).

Derebucak, Çamlık, Gencek Belediyeleri'nin kullandıkları deponi alanın mülkiyeti hazineye, Pınarbaşı ve Yukarıkayalar Belediyelerinin kullandıkları alan belediyeye aittir (Konya Valiliği İl Çevre Müd., 2002).

Tablo 46: Derebucak Katı Atık Kullanılan Depo Alan Durumu

BELEDİYE ADI	DEPOLAMA DURUMU	MÜLKİYET	KONUMU	KATI ATIK TOPLAMA DURUMU
Derebucak	Düzensiz	Hazine	Vadi	Var
Çamlık	“	“	“	“
Gencek	“	“	Yamaç	“
Pınarbaşı	“	Belediye	Vadi	Kısmi
Y.Kayalar	“	“	“	“

2.5.2. Derebucak İlçesi Atıksu Durumu

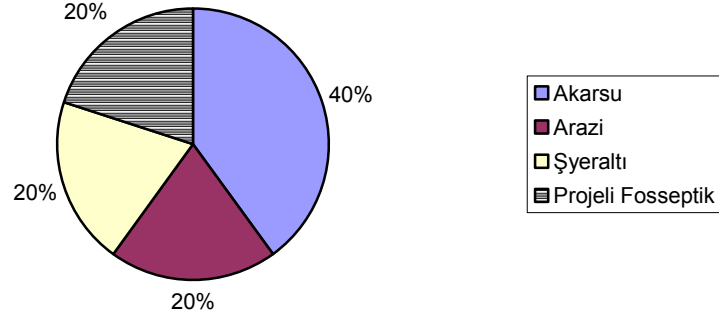
- Merkez Belediyesinde, kanalizasyon sistemi mevcut olup yeterlidir. Atık sular fosseptiklerde toplanarak Kocadere'ye deşarj edilmektedir.

- Pınarbaşı Belediyesinde kanalizasyon sistemi mevcut ve yeterlidir. Atık sular yer altına (düden) deşarj edilmektedir.

- Yukarıkayalar Belediyesinde kanalizasyon sistemi mevcut ve yeterlidir. Kanalizasyon atık suları açık araziye deşarj edilmektedir.

- Çamlık Belediyesinde kanalizasyon sistemi mevcut ve yeterlidir. Atık sular Kocadere'ye verilmektedir (Konya Valiliği İl Çevre ve Orman Müd., 2003).

- Gencek Belediyesinde kanalizasyon sistemi mevcut ve yeterlidir. Atık sular Sarp dere'ye deşarj edilmektedir (Şekil 18).

Şekil 18 : Derebucak İlçesi Belediyelerinde kanalizasyon atıklarının deşarj noktaları durumu.

2.6. Nüfus Dağılışı ve Yoğunluğu

Nüfusun dünyadaki dağılışına yaklaşım, değişik yönlerden olabilir. Birçok yazar nüfus dağılışı ile doğal ögeler arasındaki yakın ilişkinin etkisinde kalan nüfusun dağılışını, ana çizgileriyle daha çok doğal koşullara göre belirtmeye çalışmışlardır. Kuşkusuz iklim, bitki örtüsü, yer şekilleri ve nihayet toprak ve madenler gibi doğal faktörlerin, nüfusun dağılışı ve büyüklüğünün şekillenmesinde önemli yerleri vardır. En gelişmiş toplumlarda bile doğal çevre ile nüfusun gerek dağılışı gerekse birçok ekonomik ve sosyal özellikleri arasında belirgin ilişkiler vardır (Tümertekin, E., 1994, s. 69).

İlçede, nüfusun coğrafi dağılışını etkileyen en önemli etkenler; yüzey şekilleri başta olmak üzere, tarım arazilerinin dağılışı, su kaynaklarının dağılışı ve ulaşımıdır.

İlçede, yüzey şekillerinin incelenmesi nüfus dağılışının belirlenmesinde öncelikli yer tutar. Özellikle İlçe'nin dağlık olması, nüfusun dağılışını etkilemiştir.

Toprak ve nüfus sayısı arasındaki ilgi derecesini ortaya koyan en açık göstergelerden biri de, nüfus yoğunluklarıdır. Terim, belli bir coğrafi üniteye barınan nüfus sayısının, bu ünitenin yüzölçümü değerine oranlanması sonucunda elde edilen bir orantı değeridir. Uygulanış metodu bakımından aritmetik fizyolojik

ve tarımsal nüfus yoğunlukları diye başlıca üç tip yoğunluk hesaplama metodu vardır (Doğanay, H., 1997, s. 210).

Yüzölçümü 483 m² olan Derebucak'ta aritmetik nüfus yoğunluğu 1970'de 24,2 iken 1980'de 27,4'e, 1990'da 33,2'e, 2000'de ise 39,4'e yükselmiştir (Tablo 47, Şekil 19).

Tablo 47: Derebucak'ta Bazı Sayım Yıllarına Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

Yıl	Yüzölçümü (km ²)	Nüfus (Kişi)	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu (km ² /kişi)
1965	483	10.623	21,9
1970	483	11.728	24,2
1975	483	14.061	29,1
1980	483	13.275	27,4
1985	483	13.416	27,7
1990	483	16.067	33,2
1997	483	18.631	38,5
2000	483	19.053	39,4

Aritmetik nüfus yoğunluğu, nüfusun araziye eşit olarak dağıldığını esas aldığı anda yanlış sonuçlar verebilir. İlçe'de, ekonomik faaliyetin tarım ve hayvancılık olması nedeniyle fizyolojik ve tarımsal yoğunluğuna da önemlidir (Şekil 20).

Fizyolojik nüfus yoğunluğu, belli bir coğrafi ünite de barınan nüfusun bu alandaki ekili-dikili araziye oranını ifade eden bir terimdir.

1980'de 221,2 olan fizyolojik nüfus yoğunluğu, 1990'da 267,7'ye, 2000'de ise 317,5'e yükselmiştir (Tablo 48).

Tablo 48: Derebucak'ta Bazı Sayım Yıllarına Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

YIL	Ekili-Dikili Arazi (km ²)	Toplam Nüfus	Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu (km ² /kişi)
1980	60	13.275	221,2
1990	60	16.067	267,7
2000	60	19.053	317,5

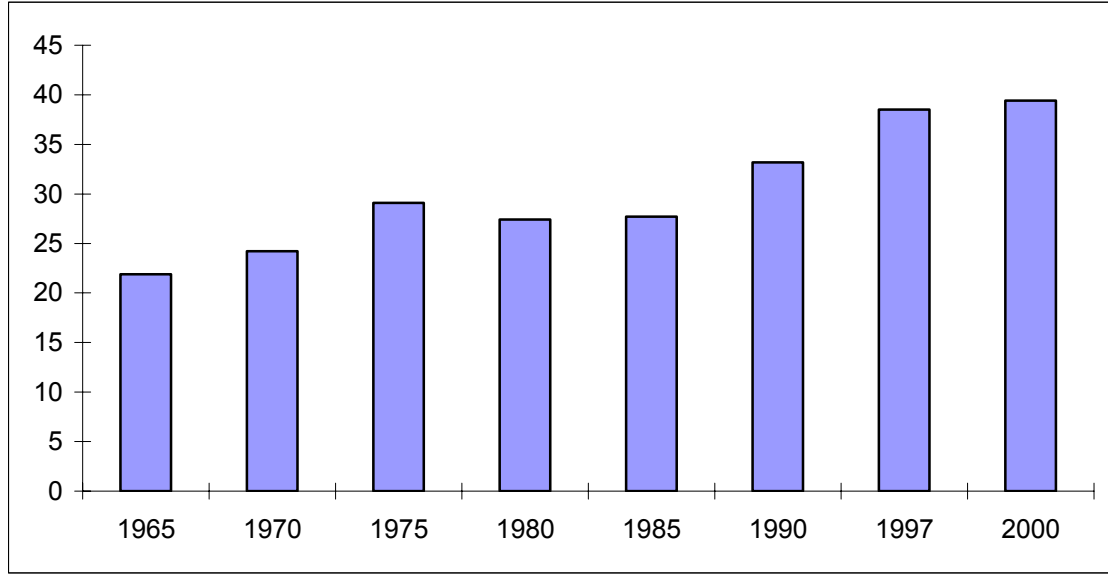
Toprak ve nüfus arasındaki ilişkinin ortaya konulmasında doğruya yakın sonucu tarımsal nüfus yoğunluğu vermektedir. Kırsal nüfusla mevcut tarımsal arazi yüzölçümünün birbirine oranlanması işlemine dayanır.

Tarımsal nüfus yoğunluğu 2000'de 233 olduğu görülür (Tablo 49).

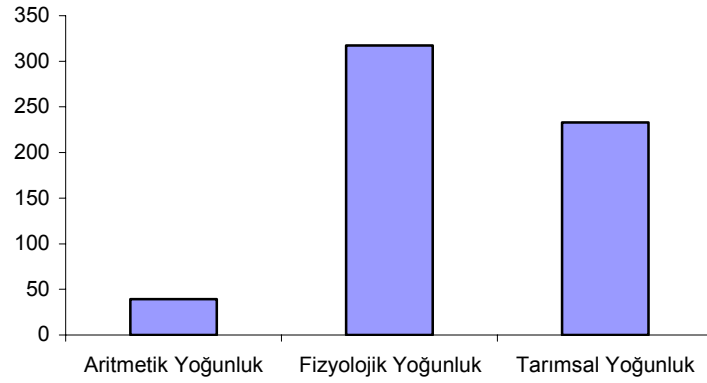
Tablo 49: Derebucak'ta Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

Yıl	Ekili-Dikili Alan (km ²)	Kırsal Nüfus	Tarımsal Nüfus Yoğunluğu (km ² /kişi)
2000	60	13.981	233,0

Tarımsal nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasına göre yüksek bir değer gösterir. Bunun nedeni araştırma sahasının yüksek ve engebeli olması dolayısı ile, tarım arazilerinin sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 19: Derebucak'ta Aritmetik Nüfus Yoğunluğundaki Artışlar

Şekil 20: Farklı Yoğunluk Metotlarına Göre Derebucak Nüfus Yoğunlukları (2000)

İnceleme sahasının, nüfus büyüklüklerine göre dağılışı incelendiğinde ise büyük bir düzensizlik görülür. Nüfusu yüksek olan yerleşmeler batıda ve güneyde toplanılır (Şekil 21)

Nüfus Uğurlu, Taşlıpınar ve Tepearası gibi köylerde 300'ü geçmemektedir. Bunun nedeni, 1960'lı yıllardan itibaren bölgede yaşanan yoğun göç olayıdır. Bu köylerde, yükselti ve eğimin fazla olması, tarım arazilerin az olması göçe zemin hazırlamıştır. En az nüfuslu köy Uğurlu'dur (134). 1960 yılında 210 kişi iken 2000 yılında 134'e düşmesi büyük bir göç olayının yaşandığını gösterir.

Derebucak merkezden sonra, Yukarıkayalar (3719), Çamlık (3570), Gencek (3106) gibi Beldelerin nüfusu 3000'i geçmektedir. Buraların verimli tarım alanlarında olmaları nüfusu arttırmıştır.

2.7. Nüfus Hareketleri

2.7.1. Doğumlar ve Ölümler

Her nüfus kitlesinin başlıca değişkenlerinden biri de, doğumlar ve ölümlerdir. Ülke nüfusunda 15-49 yaş dilimlerindeki toplam kadın nüfustan 1000 kadın başına düşen yıllık doğum sayısına, genel doğum oranı denir. Buna karşılık nüfus kitlesi içinde her yaştan nüfus toplamında 1000 nüfus başına düşen yıllık ölüm sayısına genel ölüm oranı denilmektedir (Doğanay, H., 1997, s. 160).

Araştırma sahasına ait doğum ve ölüm oranlarını belirlemede D.İ.E. istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Doğumlar Toplamı

$$\text{Genel Doğurganlık Oranı} = \frac{\text{Doğumlar Toplamı}}{15-49 \text{ Yaşlararası Kadın Nüfusu}} \times 100$$

Derebucak'ta 2000 nüfus sayımına göre 15-49 yaş arası kadın nüfusu 1320 kişidir. Doğum sayısı kız 43 erkek 45 olmak üzere toplam 88 kişidir. Formülümüze göre Genel Doğurganlık Oranı = % 66,6'dır. Genel Doğum Oranı ise Doğumlar Oranının Genel Nüfusa bölünmesiyle elde edilir ve Derebucak'ta Genel Doğum Oranı %17,3'tür.

Türkiye genelinde ortalama % 28 civarında olduğu göz önüne alınırsa, Derebucak ilçesi değerlerinin Türkiye ortalamasının altında olduğu ortaya çıkar (Tablo 50).

Tablo 50: Derebucak İlçesinde Genel Doğurganlık ve Doğum Oranları (‰)

Canlı Doğum	15-49 Yaş Arası Kadın Nüfus	Toplam Nüfus	Doğurganlık Oranı (‰)	Genel Doğum Oranı (‰)
88	1320	5072	66,6	17,3

Araştırma bölgesinde genel doğurganlık oranının düşük olmasında etkili olan faktörler genç nüfusun göç olayına katılması ve çevredeki sağlık kuruluşlarının nüfus planlaması konusunda yaptıkları çalışmaların da etkili olduğu söylenebilir.

$$\text{Genel Ölüm Oranı} = \frac{\text{Ölümler Toplamı}}{\text{Genel Nüfus}} \times 1000$$

formülü ile Genel Ölüm Oranları hesaplanabilir. Ölüm sayısı kız 23, erkek 31 olmak üzere toplam 54'tür. Genel ölüm oranı ‰ 10,6'dır.

Genel doğum oranının 17,3, genel ölüm oranının ‰10,6 olduğu Derebucak'ta doğal nüfus artış hızı ‰ 6,7 civarındadır.

Araştırma bölgesinde yakın dönemlerde toplu ölümlere yol açabilecek savaş, doğal afet ve salgın hastalıklar olmadığı için, bölgede nüfus hareketlerini belirleyen en önemli faktör göçlerdir.

2.7.2. Göçler

Derebucak'ta kırsal kesimden ilçe merkezine olan göçlere pek rastlanmaz. Fakat Gencek ve Kayalar gibi beldelerden Konya'nın diğer ilçelerinden Seydişehir ve Beyşehir'e göç yaşanmıştır. Bunun sebebi bu kırsal yerleşim yerlerinin bu ilçelerle olan irtibatının daha fazla olması ve buralardaki istihdam imkanlarının Derebucak'a göre gelişmiş olmasıdır.

Derebucak'ta istihdam, eğitim, sağlık, ticaret, adli ve diğer hizmet alanlarında birçok eksiklik ve yetersizliklerin olması, ilçe genelinden dışarıya olan göçleri arttırmıştır. Bu göçler, başta Konya il merkezi olmak üzere, İstanbul, Antalya ve İzmir'e yapılmaktadır.

İlçe genelindeki yerleşim yerlerinden dışarıya olan göçler, özellikle bazı kesimlere yönelmiştir. Mesela, Taşlıpınarlılar özellikle İstanbul ve İzmir'e; Pınarbaşılılar ve Gencekliler Antalya'ya; Çamlıklılar Manavgat'a ve Duraklılar ile Uğurlulular Tekirdağ-Çorlu'ya daha çok yerleşmeyi tercih etmişlerdir. Bunun genel olarak sebebi, yerleşim yerinden bir kişinin öncelikle gitmesi ve daha sonra hemşehrilerinden diğerlerini yanına çağırmasıdır. Fakat bazen Durak ve Uğurlu köyünde olduğu gibi, köyden giden bir işadınının (Ali Akkanat) fabrikasında çalışmak üzere aynı köyden birçok kişinin aynı yere (Tekirdağ-Çorlu) yerleşmesi de söz konusu olabilmektedir.

Derebucak ilçe merkezinde, beldelerinde ve köylerde tarafımdan yapılan anket-mülakatlarda, ilçe genelinden yaklaşık 1000 hanenin yurt içi göçüne katıldığı tespit edilmiştir. Her hane ortalama 5 kişi kabul edilirse, 5000'den fazla Derebucaklının yurdun değişik yerlerinde yaşadığı sonucu ortaya çıkmış olur.

Derebucak'ta yurdun değişik yerlerine yapılan bu göçlerin yanı sıra, yurt dışına da önemli ölçüde göçler yapılmıştır.

Özellikle 1960'lı yıllarda başlayan göçler, öncelikle İsviçre'ye olmuştur. İsviçre'ye gidenlerin bir kısmı bu ülkeye yerleşmiş, önemli bir kısmı ise başta Almanya olmak üzere Avrupa'nın değişik ülkelerine geçiş yapmışlardır.

Bugün Avrupa'nın değişik ülkelerinde 550 haneden fazla Derebucaklı vardır. Her hane ortalama 5 kişi olduğu düşünülürse, Yurt dışında yaklaşık 2500-3000 Derebucaklı olduğu tahmin edilebilir.

En yoğun Derebucaklı nüfusu yaklaşık 270 aile ile Almanya'da bulunmaktadır. Bunu yaklaşık 100 hane ile İsviçre izler. Ayrıca yaklaşık 50'ser hane ile Fransa, Norveç ve Avusturya bu ülkelerin ardından gelir (Tablo 51)

Derebucaklıların yoğun olarak yerleştikleri şehirler, Almanya'da Ludwigshafen ve özellikle Berlin; İsviçre'de Zürih; İngiltere'de Londra ve Fransa'da Strasbourg'tur.

Yurt dışına olan göçlerin genel sebebi ekonomiktir. İlçe genelinde tarım alanlarının darlığı, sanayi, ticaret, turizm gibi gelir-geçim kaynaklarının yetersizliği, ilçe insanını iş bulabilmek ümidiyle yurt dışına yöneltmiştir. Bugün halen ilçenin gençleri

değişik vesilelerle yurt dışına çıkabilmenin yollarını aramaktadırlar. Bunun en yaygın yollarından biri de yurt dışında ikamet eden biriyle evlenmektir.

Tablo 51: Derebucak İlçe Merkezinin Dış Ülkelere Göre Göçlerin Ülkelere Dağılışı (2005)

Ülke	Göç Eden Yaklaşık Hane Sayısı	Göç Eden Yaklaşık Kişi Sayısı
Almanya	270	1350
İsviçre	100	500
Fransa	50	250
Norveç	50	250
Avusturya	50	250
Hollanda	20	100
Belçika	10	50
Danimarka	10	50
İngiltere	4	20
İsveç	3	15
Arabistan	1	5
Genel Toplam	568	2840

Kaynak: Derebucak Yardımlaşma Derneği (Der Yar Der) Başkanı Ahmet Ay ve halkla yapılan mülakatlar sonucunda hazırlanmıştır.

1960'lı yıllarda ilk gidenlerin önemli bir kısmı bugün emekli olup, Derebucak'a geri dönmüş, yaklaşık %10 'luk bir oranı ise, bulundukları ülkenin vatandaşlığına geçmiştir.

2.8. Yerleşme ve Başlıca Özellikleri

Derebucak ilçesinde, Türklerden önceki dönemlere ait birçok kalıntı bulunmaktadır.

Prehistorik (Tarih öncesi) çağlardan itibaren, farklı dönemlerde yerleşmelere sahne olan Derebucak, önemli bir tarihi geçmişe sahiptir.

2.8.1. Yerleşmenin Tarihçesi

Derebucak yerleşme tarihçesinde; mağaralar ve tespit edilebilen antik çağ yerleşmelerindeki bulgular bize bu dönemde de Derebucak'ta da yerleşmenin olduğunu göstermektedir.

Bazı mağaralarda bulunan kalıntılar, bunların yerleşmeye sahne olduğuna işaret edilebilir. Mesela, Düden İni'nden 25-30 cm boyunda taştan kabaca yontulmuş bir insan heykeli çıkarılmıştır (Gürbüz, M., 1986, s. 11).

Mağaraların dışında, Derebucak ile Çamlık arasında ve Taşlıpınar (Zekeriya) köyünde Grek, Helenistik ve Roma dönemlerine ait bazı kalıntılar vardır. Bunları, Havala mevkiindeki kale ve değişik mimari yapı kalıntıları, Beşiktaş mevkiindeki kilise kalıntısı ile ilçe merkezinin kuzey-batısındaki bağların bulunduğu bölgedeki seramik buluntularıdır. Ayrıca Balatini'nin güney kapısındaki doğal kayalar üzerinde, Ortaçağ Bizans sanatına ait fresko kalıntıları bulunmaktadır (Kunduracı, O., www.deryarder.com).

Malazgirt savaşıdan sonra Türklerin Anadolu'ya yerleşmesi sırasında Derebucak'ta da ilk Türk yerleşmeleri görülmüştür.

Bu ilk Türk yerleşmeleri öncekilerin terk ettiği yerleşim yerlerinin üzerine veya yanına olabildiği gibi, yerleşim yeri kurmaya uygun fakat daha önce tercih edilmemiş yerler de olabilmektedir.

Nitekim sadece Taşlıpınar (Zekeriya) köyü yerleşim noktası hariç, Derebucak ilçe merkezi de dahil olmak üzere, diğer bütün yerleşim noktaları buraya gelen Türkler

tarafından tespit edilmiş ve üzerinde yerleşim yerleri kurulmuştur. Taşlıpınar Köyü eski bir yerleşim yerinin üzerine kurulmuştur.

İlçede bulunan şu andaki mevcut yerleşim birimlerinden başka, önceleri kullanılıp da terk edilmiş yerleşim yerleri de vardır (Gürbüz, M., 1986, s.16). Mesela, Tınaz Dağı'nın kuzeyindeki Bayramyeri mevkiinde, Derebucak'ın doğusundaki Balat Uvalası'nda, İncirli-Mahmutlar mevkiinde, Bıçakçı Polyesi'nde ve Kızıldağ'daki Oluklu Kuyu mevki gibi yerlerde kurulmuş olan bazı köyler, bugün terk edilmişlerdir. Buraları terk eden halk, dıştan gelen saldırı ve tehlikelere karşı güç birliği yapmak ve birlikte yaşamının getireceği avantajlardan yararlanmak için, Derebucak'ın bulunduğu yerde büyükçe bir yerleşim yeri kurmuşlar ve bugünkü Derebucak yerleşmesinin temelini atmışlardır.

2.8.2. Yerleşme Şekilleri

Araştırma sahasındaki yerleşmeleri kırsal ve kentsel yerleşmeler şeklinde iki gruba ayırabiliriz.

Derebucak'ta 2005 yılı itibariyle 1 İlçe merkezi, 4'ü belde ve 4 tane de köy yerleşmesi bulunmaktadır.

2.8.2.1. Kırsal Yerleşmeler

2.8.2.1.1. Köy Yerleşmeleri

Köyler, ekonomik yapısı büyük ölçüde tarıma dayanan, kendine özgü toplumsal ilişkileri bulunan, belirli bir yerleşme sınırlarına sahip, en küçük idari üniteyi teşkil eden ve nüfusu 2000'e kadar olan yerleşmelerdir (Doğanay, H.,1997s. 246).

Derebucak'ta 4'ü belediye örgütlü olmak üzere 8 köy yerleşmesi vardır.

İlçedeki köylerin bazı özelliklerini göz önünde bulundurarak şu şekilde açıklayabiliriz.

Köylerden 7'si vadi yamacında, 1'i ise ova tabanında (Pınarbaşı) kurulmuştur.

Vadi yamacında kurulmuş yerleşmeler Gencek, Kayalar, Çamlık, Tepearası Durak, Uğurlu ve Taşlıpınar'dır.

Yamaçlarda köylerin kurulmasında savunma amacının yanı sıra, sınırlı olan tarım alanlarını işgal etmemek, dağlık alanlardan hayvancılık için faydalanmak, ova tabanında yeraltı suyu tablasının yükselmesiyle oluşabilecek su baskınlarından sakınmak gibi kriterler göz önünde bulundurulmuştur.

Yamaçlarda kurulan köylerin, kuruluş yeri açısından bazı olumsuzlukları vardır. Bunlar, sel baskınları çamur akıntıları, taş ve çakıl yuvarlanmaları ile heyelan ihtimalidir. Mesela, 1950'li yıllarda Uğurlu'da ve 1960 yılında Tepearası'nda meydana gelen sel felaketi, büyük mal kayıplarına sebep olmuştur.

Derebucak'ta, bütün yerleşim yerlerinin orman kenarı olduğu görülür. İlçe'nin büyük bir kısmı ormanlık alandır. Birçok köy orman içi yerleşme iken, orman tahribatları sonucunda, orman kenarı yerleşmeler durumuna gelmişlerdir.

Yerleşme yerlerini etkileyen diğer önemli bir faktör de yükseltilerdir. İnceleme sahasındaki yerleşmelerin tamamı 1000 metre üzerinde kurulmuştur.

Örneğin; Kayalar 1340 metre, Çamlık 1400 metre ve Gencek 1450 metrede kurulmuşlardır.

İlçe genelindeki yerleşmelerin hepsi toplu yerleşme şeklindedir. Yerleşmelerin toplu dokulu olmasında su kaynaklarının ve tarım arazilerinin belirli yerlerde bulunması etkili olmuştur.

İlçedeki yerleşmelerin ekonomik faaliyetleri tarım ve hayvancılığa dayanır. Burada birinci sıradaki ekonomik faaliyete bakarak, 4 köy yerleşmesinde tarım, 4 köy yerleşmesinde de hayvancılığın ön planda olduğunu görmekteyiz. Arazide yapılan gözlemler ve mülakatlar sonucunda, tarımın birinci sırada olduğu yerler Pınarbaşı ve Gencek beldeleri ile Durak ve Taşlıpınar köyleridir. Temel ekonomik geçim kaynağının hayvancılık yerler, Kayalar ve Çamlık beldeleri ile Tepearası ve Uğurlu köyleridir. Buralarda yükseltinin fazlalığı, tarım alanlarının azlığı, insanları hayvancılığa yönlendirmiştir.

Ülkemizde halen yürürlükte olan 1924 tarih 442 sayılı Köy Kanununa göre, nüfusu 2000'i bulan yerleşmeler talep ettikleri takdirde belediye yönetim örgütüne kavuşabilmektedirler. Ancak bu yerleşmelerde alt ve üst yapı hizmetleri, ticari faaliyetler eğitim ve sağlık hizmetleri çoğunlukla gelişmemiştir.

Derebucak'ta nüfusu 2000'i aşan belediye örgütlü köy yerleşmesi 4 tanedir. Bunlar Gencek, Çamlık, Pınarbaşı ve Kayalar'dır.

Gencek Beldesi; Cumhuriyetin ilanı ile Beyşehir'e bağlı bir nahiye merkezi olan Gencek'e, "Derebucak, Taşlıpınar, Yukarıkayalar, Pınarbaşı, Uğurlu, Çamlık, Tepearası, Durak" köyleri bağlanmıştır. Daha sonra Derebucak'ın ilçe olması ile, nahiye merkezi olarak köyleriyle birlikte Derebucak ilçesine bağlanmıştır.

Yerleşmenin kuruluşunun 600 yıl öncelerine dayandığı söylenmektedir. Gencek'in ismi hiç değişmemiş ve düşman işgaline uğramamıştır. İlçe merkezinin kuzeydoğusunda olup ilçe merkezine 10 km. uzaklıktadır ve yolu asfalttır.

Gencek halkı av tüfeği imalatı, tarım, hayvancılık, her çeşit inşaat ustalığı doğramacılık, yurt dışında çalışan işçileri, ticaret, nakliyecilik faaliyetlerinde bulunanlarla ekonomik kazanç sağlamaktadırlar. Beldede av tüfeği üretim kooperatifi ve sulama kooperatifi olmak üzere 2 adet kooperatif bulunmaktadır. 250'nin üzerinde emekli yaşamaktadır. Beldede yapılan göletle sulu tarıma geçilmiştir (Foto 23).

Beldede, Çarşamba günleri pazar kurulmaktadır. Cumhuriyet öncesinde 4 medrese ile eğitim verilmekteyken, cumhuriyetin kurulması ile yörede ilkokul, önce burada açılmıştır. 1976 yılında bölgede ilk defa Sağlık Ocağı açılarak, çevre yerleşim yerlerinin de ihtiyaçlarını karşılamıştır.

Gencek'te arazi gezilerimizde yaptığımız mülakatlarda, en önemli sorunun içme suyu olduğu görülmüştür. Ayrıca işsizlik de, bölge insanının başka bölgelere (özellikle Antalya) göç etmesine neden olmuştur. Günümüze kadar herhangi bir doğal afet olmamıştır.

Yerleşmede; 6 kahvehane, 1 internet, 1 berber, 5 bakkal ve 2 nakliyecisi bulunmaktadır (Derebucak Esnaf Odası, 2005).

Çamlık Beldesi'nin kuruluşunun 400 yıllık bir geçmişinin olduğu söylenmektedir. Eski adı Dalayman'dır.

İlçe merkezinin güneydoğusunda olup (Foto 24), ilçeye 13 km. uzaklıktadır ve yolu asfalttır.

Çamlık'ta, iklim ve arazi şartlarından dolayı hayvancılık, ekonomik faaliyet olarak birinci sıradadır.

Kızıldağ mevkiinde özel şirketlerce Olivin-Krom işletmesi açılmıştır (Günümüzde bu madenden sipariş olduğunda az sayıda Olivin çıkarımı yapılmaktadır).

Çamlık, doğal güzellik açısından, potansiyeli yüksek bir yerdir. Özellikle Balatini, Körükini ve Suluin mağaralarının turizme açılması bölgeyi geliştirmek için çok önemli potansiyellerdir.

Ayrıca beldenin, 10 km doğusunda olan Bakaran mahallesi (eskiden yaylası) yazın Alanya'dan ve çevreden gelenlerle 150 kişinin bulunduğu bir yayla durumundadır. Burada bir tane de pansiyon bulunmaktadır.

Çamlık beldesinde, Cumartesi günleri pazar kurulmakta olup, halkın ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Yakın tarihe kadar kilimcilikte önemli bir yeri bulunan Çamlık'ta kilimler, 'curfalık' denilen bir sistemle dokunulmaktaydı.

İlçe genelindeki belediye örgütlü köy yerleşmeleri arasında, lisesi olan tek yerleşmedir.

Beldenin en önemli sorunu, arıtma tesisinin olmamasıdır. Kanalizasyon suları, Körükini Mağarasına ulaşmaktadır. Bu durum ilerideki yıllarda büyük sorunlara neden olacaktır.

Yerleşmede, 6 bakkal, 2 kahvehane, 2 internet dükkanı, 1 inşaat malzemecisi, 1 kaynakçı, 1 berber, 1 camcı, 3 marangoz, 1 kunduracı, 1 çiçekçi, 1 züccaciyeci, 2 elektrikçi bulunmaktadır (Derebucak Esnaf Odası, 2005).

Pınarbaşı Beldesi'nin; kuruluşu eski yıllara dayanmaktadır. Orta Asya'dan gelen Köymen topluluğu bu bölgeye yerleşmiş ve zamanla Göynem adını almıştır. Göynem, Y.Kayalar, A.Kayalar, Pınarbaşı ve Taşarası yörelerini kapsamaktadır.

Kayalar'ın eski bir yaylası olan Pınarbaşı, adını Gönyem Mağarası'ndan çıkan sudan almıştır. İlçe merkezine 10 km uzaklıktadır. Kızılova Polyesi'nin batısında kurulmuştur (Foto 25).

Beldede geçim kaynağı olarak, birinci sırada tarım, ikinci sırada da hayvancılık önemli yer tutar. Özellikle Gembos ve Kızılova Polyeleri'nde tarım yapan yöre halkı, buğday ve yem bitkileri başta olmak üzere birçok tarım ürünü ekmektedir.

Ayrıca, son zamanlarda 400 civarında kiraz ağacı ekilerek, kiraz yetiştiriciliğine başlanmıştır.

Özellikle, küçükbaş hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır. Az sayıda da olsa (10-15 hane) arıcılık yapan aileler bulunmaktadır.

Pazar belli bir günde kurulmamaktadır. Çevreden ve yöre halkından insanlar her gün kasabanın meydanında mallarını satmaktadırlar.

Yörenin en önemli problemi, sel baskınlarıdır. 1970 ve 2001 yıllarında Kızılova, 2002 yılında Gembos Polyeleri'ndeki taban suyu seviyesinin yükselmesi sonucu büyük maddi kayıplar ortaya çıkmıştır. Düdenlerin tıkanması sonucu, yöre halkının tarım alanları zaman zaman sular altında kalmaktadır.

Beldede, tarımsal kalkınma kooperatifi bulunmaktadır. Sağlık evi ise vatandaşlar tarafından halen yaptırılmaktadır.

Koyun yününün kök boyasıyla renklendirilerek dokunması ile elde edilen Göymen kilimleri, yörede ün salmıştır.

Özellikle belde gençleri, sezonluk olarak Manavgat ve çevresindeki otellere çalışmaya gitmektedir.

Pınarbaşı, turizm açısından da gelişmeye aday bir yerdir.

Lidyalılardan kaldığı söylenilen Alikesiği kayası, görülmesi gereken bir yerdir. Ayrıca yöredeki Göynem Mağarası görülmeye değer yer olup, Pınarbaşı Belediyesi bu mağaranın turizme açılması için çalışmalar başlatmıştır.

Beldede, Barbaros İlköğretim Okulu bulunmaktadır. Okulun 1'den 5. sınıfa kadar olan kısmı Yeni Mahalle'deki (Taşarası) binasında, 6, 7, ve 8. sınıflar Merkez Mahalledeki okulda eğitim görmektedirler.

Pınarbaşı'nda 3 bakkal ve 2 kahvehane bulunmaktadır.

Kayalar Beldesi'nin, kuruluş ve tarihsel gelişimi hakkında yazılı hiçbir belge bulunamamıştır. Kayalar, günümüzden 100 yıl kadar önce bugünkü merkez cami çevresinde küçük bir yerleşme olarak kurulmuştur. Yerleşimi kuranlar hayvancılık yapan yörük aileleridir. Yerleşme daha sonra kuzeydeki sırtlara doğru yayılmıştır. 1970 yılından sonra ilköğretim okulu çevresi Akçabelen yolu üzeri ile bugünkü belediye binası çevresinde gelişme göstermiştir (www.konyayukarikayalar.bel.tr).

İlçe merkezine 9 km uzaklıkta yer almaktadır.

Beldenin ekonomik etkinliği özellikle, hayvancılık ve yurtdışındaki beldelilerin gönderdiği dövizle dayanmaktadır. Hayvancılık olarak, küçükbaş hayvancılık (kıl keçisi) daha fazla yapılmaktadır.

Tarımda ise, tahıllar daha fazla yetiştirilmektedir. Tarım arazilerine tahıllar ve fiğ gibi ürünler ekilmekte, sulama imkanı olan yerlerde ise mısır ekimi yapılmaktadır. Ayrıca asma bağları ve yeni tesis edilen meyve bahçeleri bulunmaktadır.

Kayalar'da Cumartesi günü pazar kurulmaktadır.

Belde'ye 3 km uzaklıkta Yeni Mahalle (A.Kayalar) ve 6 km uzaklıkta Mahmutlar Mahallesi bulunmaktadır.

Belde'nin en önemli problemi; arazi azlığı ve buna bağlı olarak işsizliktir. Bu nedenlerle, yöreden göç çok olayı olmakta ve özellikle yurtdışına (Norveç) gidilmektedir.

Belde'de Yaylalar ve Körkuyu Mağarası görülmeye değer yerlerdir.

Yerleşmede, 6 bakkal, 4 kahveci, 1 internet, 1 S. tuhafiyeci, 2 sebzeçi (seyyar) ve 1 nakliyecisi bulunmaktadır (Derebucak Esnaf Odası, 2005).

2.8.2.1.2. Köyaltı Yerleşmeleri

Derebucak İlçesi genelinde köy altı yerleşmesi olarak mahalle ve yayla yerleşmeleri görülmektedir.

Derebucak ve bağlı beldelerde toplam 17 mahalle vardır ve bunların 4 tanesi ilçe merkezindedir.

Mahalleler genel olarak bitişiktir. Fakat, bazı mahalleler bağlı bulundukları yerleşim birimlerinden oldukça uzaktır. Mesela, Çamlık'a bağlı Bakaran Mahallesi merkeze 8 km; Kayalar'a bağlı Yeni Mahalle merkeze 3 km; yine Kayalar'a bağlı Mahmutlar Mahallesi merkeze 6 km uzaktır. Aslında bu mahalleler, bağlı bulundukları beldelerin önceleri yaylası durumunda iken, zamanla buralarda daimi yerleşmeler başlamış ve bugün o beldeye bağlı bir mahalle konumuna gelmiştir.

Yöredeki diğer Köy altı yerleşmeleri ise yaylalardır.

Yayla terimi, akarsularla derin bir şekilde yarılmış, parçalanmış fakat düzlüklerin belirgin olarak bulunduğu yeryüzü şeklidir. Beşeri coğrafya terimi olarak ise ülkemizdeki en tipik geçici yerleşim birimidir (İzbırak, R., 1992, s. 339).

Arazide yaptığımız sözlü mülakatlarda; özellikle Manavgat'ta kışı geçiren Karakeçili, Sarıkeçili, Karakoyunlular ve Bozahmetler sülaleleri yazın başında (Nisan-Mayıs aylarında) Derebucak'taki yaylalara gelip sonbahar sonlarında (Kasım sonunda) geri dönmektedirler. Bu aileler gibi birçok aile özellikle Antalya'nın değişik yerlerinden Derebucak yaylalarına hayvancılık amacıyla gelmektedirler.

Hemen her köyün ve beldenin kendine ait bir yaylası bulunmaktadır (Tablo 52). Yalnız, yöre halkı eskisi kadar yaylalardan faydalanmamaktadır. Özellikle yörenin fazla göç vermesi ve yörede hayvancılığın azalması yaylalara çıkışı azaltmıştır.

Tablo 52: Derebucak'ta Yayla Yerleşmelerinin Bağlı Olduğu Köyler (2005)

Yerleşmenin Adı	Yaylası
Derebucak	Bozlar, Borboğaz, Karamık, Kuyucak, Kamış, Karaboğaz
Çamlık	Bakaran
Durak	Yazılıyayla
Gencek	Topurdum
Kayalar	Alıç, Uzunkaya, Tazı, Kozlu, Ortagölcük, Göynükbel, Eski yurt
Pınarbaşı	Ekinlik, Gölçük, Melik, Gembos
Taşlıpınar	Davraz
Tepearası	Başyayla
Uğurlu	Kızıлтаş

Araştırma sahasında Tepearası'nda Haziran başı-Eylül sonuna kadar süren yaylacılık, Pınarbaşı'nda Nisan sonu-Kasım başına kadar devam etmektedir. Çoğu yayladan yöre halkı faydalanmamaktadır. Yaylalardan özellikle Manavgat çevresinden gelen yürükler faydalanmaktadır.

Yaylalarda yaygın olarak kullanılan mesken, kıl çadırlardır. Kıl keçisi yetiştiriciliğinin yaygın olması ve sıkça yer değiştirildiği için, taşınabilir olan çadırlar tercih edilme sebebidir. Fakat kıl çadırlar son yıllarda azalmaktadır.

Arazi gezisi sırasında sadece Bozlar yaylasında gördüğümüz ve 'Seyvan' adı verilen çoban evleri, ağaç direklerinin üzeri dallarla örtülerek yapılan meskenlerdir. Genellikle bunların hemen yanı başında, etrafı taşlarla çevrili 'kuzuluk' denilen, hayvanların geceleri konaklaması için yapılan yerler de mevcuttur.

2.8.2.2. Kentsel Yerleşmeler

Yerleşmelerin fonksiyonel olarak sınıflandırılmasında, çalışan nüfusun, tarım dışı fonksiyonel alanlarda faaliyet gösteren miktar ve yüzdeleri esas alınabilir. Herhangi bir yerleşmede, 12-64 yaş dilimleri toplamının %50'den fazlası tarım dışı sektörlerde çalışıyorsa, bu yerleşmeleri kent saymak gerekir (Doğanay, H., 1997, s.424).

Yine Doğanay ' 442 sayılı Köy Yasasına göre, ülkemizde nüfusu 2000'e kadar olan yerleşmelere köy, 2000 ile 20.000 arasında olanlara kasaba, 20.000'den fazla olanlara şehir denir. Bu konuda bazı araştırmacılar ülkemiz gerçeklerine yeterince uyması gibi nedenlerle, 10.000 nüfus limitini esas almaktadırlar' demektedir.

İnceleme alanında kent sayılabilecek tek yer Derebucak ilçe merkezi nüfusu da 2000 yılında 5072 kişidir.

Bu açıdan bakınca nüfus, hizmet ve ekonomik bakımdan Derebucak tam uygun bir şehir yerleşmesi değildir.

2.8.3. İdari Yönden Derebucak

Önceleri Antalya ili, Alanya ilçesine bağlı olan Derebucak, daha sonra Akseki ilçesine, 1916 yılında ise Konya'nın Seydişehir ilçesine bağlanmıştır. 1967 yılında belediye teşkilatı kurulmuş ve bu tarihten itibaren Beyşehir ilçesine bağlanmıştır.

1987 yılında çıkan 3392 sayılı 103 ilçe Kurulması Hakkında Kanun" ile kanunen ilçe olmuş ve Ağustos 1988 tarihinde Beyşehir'den ayrılarak fiilen ilçe hüviyeti kazanmıştır.

Derebucak Belediyesinde, 8 memur ve 8 işçi çalışmaktadır. Belediyede 3 adet bilgisayar mevcuttur. Belediyenin 2 hizmet otosu, 3 otobüs, 3 kamyon, 3 itfaiye aracı, 1 cenaze arabası, 1 pikap ve 5 iş makinesi mevcuttur.

Derebucak İlçesi'ne bağlı 4 belde ve 4 köy bulunmaktadır. İlçe merkezinde 4, beldeelerde 13 ve köylerin her birinde 1'er olmak üzere toplam 21 adet muhtarlık vardır.

1971 yılında belediye olan Gencek'in 3 mahallesi ve muhtarlığı vardır. Belediye bünyesinde 7 memur, 1 işçi çalışmaktadır. Belediyede 2 adet bilgisayar bulunmaktadır. Belediyenin 1 adet hizmet otosu, 2 adet otobüsü, 1 adet minibüsü, 2 adet kamyonu, 1 itfaiye aracı ve 3 iş makinesi mevcuttur.

Çamlık Kasabası'nın 4 mahallesi ve muhtarlığı vardır. 1987 yılında Belediyelik olmuştur. Belediyede 11 memur, 1 işçi çalışmaktadır. 3 adet bilgisayarı bulunmaktadır. Belediyenin 1 hizmet otosu, 2 otobüsü, 2 kamyonu, 1 itfaiye aracı, 1 kamyoneti, 1 ambulansı ve 3 iş makinesi vardır.

Kayalar, 1948 yılına kadar Pınarbaşı ile, Göynem adıyla birleşikti. Bu yıldan sonra Pınarbaşı'ndan ayrılıp kendi adıyla, Aşağı Kayalar ile birlikte tek muhtarlık halini almıştır. 1966'ya kadar Kayalara bağlı olan Aşağı Kayalar, bu yıldan itibaren ayrı köy muhtarlığı olmuştur. 1999 yılında ise tekrar Kayalar ile birleşerek Yeni Mahalle adını almıştır.

Kayalar, 1987 yılında belediye olmuştur. Belediye bünyesinde 7 memur çalışmaktadır. Belediyenin 3 adet bilgisayarı vardır. Ayrıca 1 adet hizmet otosu, 2 adet otobüsü, 2 kamyonu, 1 itfaiye aracı ile 3 adet iş makinesi mevcuttur.

Kayalar ile Göynem adıyla birleşik bir muhtarlıkken 1948'de Kayalar'dan ayrılan Pınarbaşı, 1998 yılında belediye olmuştur. Belediyede 6 geçici personel çalışmaktadır. Belediyede 3 adet bilgisayar vardır. Belediyenin 1 adet hizmet otosu, 1 adet otobüsü, 1 kamyonu ve 2 adet iş makinesi mevcuttur.

2.8.4. Yerleşmelerde Ev Tipleri ve Yapı Malzemeleri

Ev, insanın içinde barındığı fiziksel ve sosyal bir ortamdır. İnsan, bu ortam içerisinde her türlü dış etkilere karşı korunur ve yaşar. Ev, mekan olarak toplumun en küçük birimi olan aile bireylerinin ortak kullanım alanıdır. Evlerin plan tasarımları ve süsleme programları tarih içinde gelişim ve değişimlere uğramıştır. Bu gelişim ve değişimler sosyal, kültürel, coğrafik ve ekonomik şartlara göre farklılıklar göstermektedir (Kunduracı, O., 2002, s.265).

Derebucak'ta evlerin yapı malzemesi olarak eskiden ahşap kullanılırken, bugün artık daha çok tuğla kullanılmaktadır. Ahşabın evlerde yapı malzemesi olarak kullanılmasının terk edilmesinde, çevrede orman varlığının azalması ve ormanın daha sıkı koruma altına alınmasının yanı sıra, özellikle 1955'teki büyük yangın etkili olmuştur.

Derebucak'ta evleri 3 grupta inceleyebiliriz:

- a) 1955 yangınına kadar olan Ahşap evler dönemi.
- b) 1955 -1980 arasında Taş evler dönemi.
- c) 1980'den günümüze Modern tarzda evler.

Ahşap evler, bugün neredeyse tamamen ortadan kalkmıştır. Ancak, Çamlık Beldesi başta olmak üzere ancak birkaç yerleşim yerinde çok az sayıda ahşap eve rastlanılır (Foto 26). Özellikle Derebucak ilçe merkezinde 8 Temmuz 1955 Cuma günü çıkan yangında bu evlerin büyük bir kısmı yok olmuştur. Bu yangın ile ilgili olarak, 16.7.1955 tarihli Yeni Sabah Gazetesi'nde şu haber bulunmaktadır: "350 haneli Derebucak iki saat içinde 9 ev hariç bir tek eşya kurtarılamayarak, kömür dumanları çıkan bir kor yığını halini almıştır" denilmektedir.

Ahşap evlerde, ana yükü çeken ağaca "düvel" adı verilmektedir. Çıkıntılara ise "göcek" denilmektedir. Ağaçların uçları oyularak üst üste yerleştirilmektedir. Dış cephede yatay olarak konan ağaçlara 'Hatıl' adı verilir. İki hatıl arasındaki kısma ise "destur" denilmektedir.

Bölgede geleneksel olan bu ahşap konutlarda çini, taş ve tuğla gibi malzemeler ile yapılmış süslemeler görülmez. Muhtemelen malzemenin teminindeki güçlükler ve ekonomik sebeplerle bu tür süsleme örneklerine yer verilmemiş olabilir (Kunduracı, O., 2002, s.266).

İlçede, ahşap evlerin bazı bölümlerine, yer yer farklı adlar verilmektedir. Ahşap evler bahçelidir ve bahçe giriş kapısına "porta" denilmektedir. Evlerin ufak banyosuna, Çamlık'ta "girelik" veya "çanlık", Pınarbaşı'nda ise "çağlık" adı verilmektedir. Salona, "haney", balkona ise "şanişir" adı verilmektedir. Ahşap balkona Kayalar'da "köşkü" denilmektedir.

Ahşap evler genellikle iki katlı olup alt tarafı ahır olarak kullanılır. Üst kat ise dört oda olup tuvalet dışarıdadır. Çatıların 30-35° arasında eğimleri vardır.

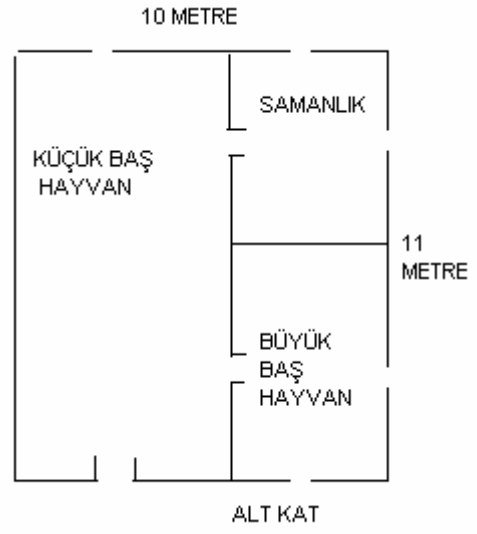
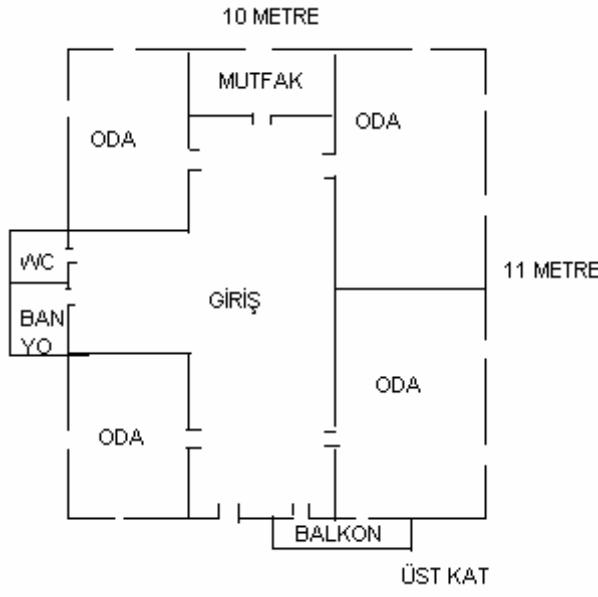
1955 yangınından sonra özellikle devlet desteği ile Derebucak yeniden inşa edilerek, taş evler yapılmaya başlanmıştır. Bahçeli ve iki katlı olan bu evlerin, üst katında 4 oda ve bir de büyük giriş bulunur (Şekil 21). Alt kat ise ahır olarak kullanılır. Ahırın bir bölümünde saman konulan ‘samanlık’ vardır. Ahır olarak kullanılan alt kata Tepearası köyünde “çekli” veya “hayat” gibi adlar verilmektedir.

Taş evler yığma bina özelliği taşımaktadır. Çatı örtü malzemesi olarak yörede en yaygın kullanım kiremittir (Tablo 53). Duvar kalınlıkları 50-60 cm’ye varır. Kışların soğuk ve yağışlı geçmesi duvarların kalınlığının fazla olmasına neden olmuştur.

Ayrıca Avrupa’da çok sayıda gurbetçisi bulunan Derebucak’ta, çok sayıda modern evde yapılmıştır.

Tablo 53: Derebucak Kırsal Yerleşmelerindeki Konut Durumları (Köy Envanter Raporu, 2002, DİE)

Taşıyıcı Sistem	Bina Sayısı	Yapı Malzemesi	Bina Sayısı	Çatı Örtüsü	Bina Sayısı
Yığma	194	Kerpiç	93	Kiremit	765
Ahşap	218	Tuğla	123	Tahta	50
Betonarme	90	Taş	652	Saç- Eternit	23
Diğer	366	Briket	-	Toprak	30

Şekil 22: Derebucak'ta Taş Ev Planları

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3. EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Araştırma alanı ekonomik bakımdan gelişmemiştir. Sahada yaşayan nüfusun, temel ekonomik geçim kaynağı doğal çevre şartlarının etkisiyle, tarım ve hayvancılıktır.

İlçe arazisi, Toros Dağlarının ve buradaki akarsuların etkisiyle parçalanmış ve engebeli bir hal almıştır. Tarım yapılabilen araziler küçük ve parçalıdır. Ayrıca arazi yapısının eğimli, taşlık ve dağlık olması sebebiyle tarım alanlarında verim oldukça düşüktür.

Hayvancılık faaliyetleri içinde, küçükbaş hayvancılık gelişmiştir. Küçükbaş hayvancılığın içerisinde kıl keçisi yetiştiriciliği başta gelir. Ayrıca bölgede büyükbaş hayvancılık da yapılmaktadır. Hayvan potansiyeli, yem fiyatlarının ve diğer maliyetlerin sürekli olarak artması, ayrıca ilçenin dışa göç vermesi sebebiyle, her yıl azalmaktadır.

İlçe yeraltı kaynakları bakımından oldukça yetersizdir. İlçede doğal çevre şartları nedeniyle sanayi de gelişme göstermemiştir.

İlçe, tarihi ve doğal turizm kaynakları bakımından oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Fakat sahip olduğu potansiyeller yeterince değerlendirilmemektedir.

3.1. Tarım

Araştırma sahasının Torosların bulunduğu bir bölgede yer alması, eğimi arttırmış, tarım arazilerini azaltmış, bu da tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin birlikte olmasına yol açmıştır. Ayrıca arazinin eğimli yapısı, tarımda araç ve gereç kullanımını azaltmıştır.

Araştırma sahasında 49.062 hektar Genel Alan'dan; 16.625 hektarı Tarım alanıdır; bunun 13083 hektarını Nadas alanı kaplayıp en yüksek miktarı oluşturur. 6000 hektar çayır ve mera; 2437 hektarda ürün getirmeyen arazi bulunmaktadır (Tablo 54).

Tablo 54 : Derebucak 2004 Yılı Arazi Varlığı (Hektar)

İLÇESİ	TARIM ALANLARI					TARIM DIŞI ALANLAR			GENEL ALLAN
	TARLA	NADAS	SEBZE	MEYVE	BAĞ	ÇAYIR MERA	ORMAN	VERİMSİZ ARAZİ	
DEREBUCAK	2.790	13.083	17	144	591	6.000	24.000	2.437	49.062

Kaynak: Konya Tarım İl Müdürlüğü (2005)

Toprağın tarımsal verimliliğini etkileyen en önemli faktörler eğim, yükselti, sulama şartları ve iklim özellikleridir.

Sahada yükseltiye bağlı olarak sıcaklık şartları, tarım ürünü dağılımını, çeşitliliğini ve ürünlerin olgunlaşma süresini etkiler.

Araştırma sahasında kış şartlarının yaşandığı uzun bir devre, tarım açısından faaliyet dışı bir devredir.

Diğer taraftan yağışların çoğunluğu kar şeklinde olup uzun süre yerde kalması ve don olayının çok sık görülmesi de tarım ürünleri çeşitliliği ve verimliliğini azaltan önemli faktörlerdir.

3.1.1. Parsel Büyüklüğü ve Mülkiyet Durumu

Derebucak'ta ki bir tarla 50 dekardan daha büyük değildir. Böyle bir özellik Konya İli içerisinde sadece Derebucak'a mahsustur. Buna karşılık Cihanbeyli gibi ilçelerde 2500 dekar büyüklüğünde tarlalara rastlanılmaktadır (Köy Envanteri, 2002, DİE).

İlçe arazisinin engebeli bir yapıya sahip oluşu, tarım arazilerinin çok küçük parsellere ayrılmasına ve araziden yeterince yararlanılmamasına sebep olmuştur.

Arazi dağılımında en yüksek oranı 0-5 dekar arazileri tutmaktadır. En az oran 6-10 dekar arazileridir (Tablo 55)

Bu verilere göre genelde Derebucak'ta tarım arazilerinin çoğunluğunun, küçük çaplı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 55 : Büyüklüklerine ve Çiftçi Sayısına Göre Arazi Dağılımı (DİE)

Sahip Olunan Arazi	Hane Sayısı	Arazi Parça Sayısı	%	Toplam Dekar
0- 5 da	256	1.431	41.1	560
6- 10 da	263	265	7.6	2.070
11- 20 da	230	545	15.6	4.010
21- 50 da	571	1.247	35.7	15.680
Toplam	1.320	3.488	100	22.320

Arazi kullanım durumuna göre 1320 topraklı çiftçi bulunmaktadır.

Topraksız çiftçi bulunmamaktadır. Kredi alınan kuruma göre; Ziraat Bankası'ndan 25, Tarım Kredi Kooperatifi'nden ise 231 hane faydalanmıştır.

Kiracılıkta topraklı çiftçi hane sayısı 178 iken, işlenen arazi 440 dekardır. Ortakçılık hiç yoktur (Köy Envanteri, 2002, DİE).

3.1.2. Başlıca Tarım Ürünleri, Ekiliş Sahaları ve Üretimi

Sahanın değişik kesimlerinde çeşitli tarla ürünleri yetiştirilirken, tarla tarımı yapılamayan alanlarda bağlar bulunur.

Tarıma elverişli alanları yaklaşık 16.625 hektardır. Ancak arazi yapısının eğimli, taşlık ve dağlık olması sebebiyle tarım alanları her geçen gün verim azalmakta, ayrıca kadastro çalışmalarıyla, ormanlar içerisinde kalan araziler, tarım dışına çıkarılmaktadır.

Yapımına 15 yıl kadar önce başlanan Derebucak Barajı ve Derivasyon Tüneli Projesinin tamamlanmasıyla sulanabilir arazi miktarı 8.000 hektara ulaşacaktır.

İlçede, tarımsal faaliyetler içinde ekim alanı en yüksek değere sahip olan ürün tahıllardır. Tahılları sırası ile meyve, baklagiller, sebze izler. Tahıllardan buğday, arpa; baklagillerden nohut; meyvelerden armut ve elma; yem bitkilerinden fiğ gibi ürünler önemli sayılabilecek ekim alanlarına sahiptir (Tablo 56).

Tarım ve Hayvancılıkla ilgili istatistikler Konya Tarım İl Müdürlüğünden alınmıştır (2004).

Tablo 56 : Yetiştirilen Ürün Çeşidine Göre Ekili Alan (2004)

Ürün	Buğday	Fiğ	Arpa	Nohut	Armut	Elma
Hektar	2100	225	320	100	10	50

3.1.2.1. Tahıl Tarımı

Araştırma sahasında tahıl tarımı önemli seviyede olup, tarımsal faaliyetlerin büyük kısmını oluşturur.

Tahıllar içerisinde en önemli ürün buğdaydır. Bunun yanında az miktarda arpa yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bilhassa kış ve ilkbahar mevsiminde Gembos Ovası su altında kaldığından, ovanın yukarı kısımlarında genellikle baharlık ekim yapılmakta, aşağı kısımlarında ise, yağışın az yağmasına paralel olarak güzlük ekim yapılmaktadır. Tarımsal üretimde karşılaşılan en büyük problem, iklim, dağlık yapı ve arazilerin çok küçük parçalardan oluşmasıdır.

Tahıl ürünlerinde hem ekim alanı hem de üretim miktarları, yıllar itibariyle dalgalanmalar göstermektedir. Mesela, Buğday'ın 2001 yılında ekim alanı 1000 ha., üretimi 1995 ton; 2002 yılında ekim alanı 825 ha., üretimi 1238 ton; 2003 ve 2004 yılında ekilen alan 2100 ha. iken, 2003 yılında 4370 ton, 2004 yılında 4460 ton buğday üretimi yapılmıştır (Tablo 57).

2002 yılında, tahıl ürünleri üretim miktarlarındaki genel düşüşün sebebi, Gembos ovasında meydana gelen sel felaketidir.

Son yıllarda sulama koşullarının geliştirilmesi ve kaliteli tohumların kullanılması buğday üretimini arttırmıştır.

Arpa'nın 2001 yılında ekim alanı 520 ha., üretimi 942 ton; 2002 yılında ekim alanı 320 ha., üretimi 576 ton; 2003 yılında ekilen alan 310 ha., üretim 496 ton; 2004 yılında ise ekilen alan 320 ha., üretim 512 ton olmuştur.

Mısır tahıllar içerisinde en az ekimi yapılan üründür. 2001 yılında ekim alanı 20 ha., üretimi 154 ton; 2002 yılında ekim alanı 3 ha., üretimi 40 ton; 2003 yılında ekilen alan 18 ha., üretim 630 ton; 2004 yılında ise ekilen 3 ha. alanda, 105 ton üretim sağlanmıştır (Tablo 57).

Tablo 57 : Yetiştirilen Tahıl Ürünlerine Göre Ekiliş Yılları, Alanları ve Üretim Miktarları

ÜRÜN	2001			2002			2003			2004		
	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarı (Ton)	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarı (Ton)	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarı (Ton)	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarı (Ton)
Buğday (Durum)	1000	950	1995	800	800	1200	2000	2000	4.200	2000	2000	4.300
Buğday (Diğer)				25	25	38	100	100	170	100	100	160
Arpa	520	500	942	320	320	576	310	310	496	320	320	512
Mısır	20	20	154	3	3	40	18	18	630	3	3	105

3.1.2.2. Bağ-Bahçe Tarımı

Yıllık ortalama sıcaklığın 11,1°C olduğu Derebucak'ta, yükseltinin az olduğu vadi tabanlarına yakın kesimlerde ve sulamaya elverişli yerlerde bağ-bahçe tarımı önemli bir tarımsal faaliyettir.

3.1.2.2.1. Bağcılık

Araştırma sahasının yüzey şekillerine ve iklimine uyum sağlayan en önemli meyve türü üzümdür.

Bağcılık, özellikle ilçe merkezinin kuzeyindeki dağ yamaçlarında yaygındır.

Bölgede çekirdekli sofralık üzüm 501 ha'lık alanda 3.000 (kg/ha) verim ve 1.503 ton üretim sağlanmaktadır. Ayrıca kurutmalık çekirdekli üzüm 90 ha'lık alanda 3.000 (kg/ha) verim ve 270 ton üretim sağlanır (Tablo 58).

Tablo 58 : Üzüm Yetiştirme Alan ve Miktarları

ÜRÜN	2003			2004		
	Meyve Veren (Ha)	Verim (Kg/Ha)	Üretim (Ton)	Meyve Veren (Ha)	Verim (Kg/Ha)	Üretim (Ton)
Üzüm Sofralık (Çekirdekli)	500	2500	1250	501	3000	1503
Üzüm Kurutmalık (Çekirdekli)	90	2500	225	90	3000	270

İlçede bağcılık kişisel çabalarla gelişmektedir. Resmi ve özel kuruluşların katkısı ile özellikle Tarım Bakanlığı ve Kaymakamlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla yapılan projeler sayesinde, bölgede bağcılık arzu edilen seviyeye çıkabilir.

3.1.2.2.2. Meyvecilik

Araştırma bölgesinde meyve bahçelerinin dağılışını, sıcaklık ve sulama imkanları belirlemiştir. Meyve bahçeleri sulanabilen ve sıcaklığın uygun olduğu alanlarda toplanmıştır.

İlçede özellikle elma, armut, kiraz, ceviz, erik, vişne gibi meyve çeşitleri yetiştirilmektedir.

Elmanın, soğuğa dayanıklı bir meyve türü olması sahada yaygın olarak yetiştirilmesini sağlamıştır.

Elma, 50 hektarlık bir alanda ekilip, üretimi 529 ton'dur.

Elma türlerinden Grannysmith ve Golden'nin önemli bir yeri vardır. Meyve veren dağınık ağaç sayısında Golden türü fazladır (Tablo 59).

Tablo 59: Derebucak İlçesi 2004 Yılı Elma Çeşitleri Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları

Meyve Adı Elma	Toplu Meyvelikler			Dağınık Ağaç Sayısı		Toplam Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim (Ton)
	Kapladığı Alan (Hektar)	Ağaç Sayısı					
		Meyve Veren Yaşta	Meyve Vermeyen Yaşta	Meyve Veren Yaşta	Meyve Vermeyen Yaşta		
GOLDEN	10	2.150	300	285	150	2435	112
STARKİNG	7	1.470	-	200	250	1670	83
AMASYA	5	1.050		50	30	1100	53
GRANNY SMİTH	14	2.950	-	115	-	3065	123
DİĞER	14	3.030	-	140	20	3170	158
TOPLAM	50	10.700	300	790	450	11.440	529

Armut, 10 ha'lık bir alanda ekilmekte ve 88 ton üretime sahiptir (Tablo 60). Son yıllarda armut üretiminde bir düşüş gözlenmiştir.

Kiraz, 1 hektarlık bir alanda ekilip, üretimi 28 ton'dur. Son yıllarda Kayalar ile Pınarbaşı beldelerinde kiraz bahçeleri tesis edilmiş olup, gelecekte kiraz üretim miktarının artacağı beklenmektedir.

Ceviz, 1 hektarlık alanda toplam meyve veren ağaç sayısı 1300'dür. 68 ton üretim vardır (Tablo 60).

Tablo 60: Derebucak'ta Armut, Ceviz, Kiraz Üretim Alanı ve Miktarı (2004)

Meyve Adı	Toplu Meyvelikler			Dağınık Ağaç Sayısı		Toplam Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim (Ton)
	Kapladığı Alan (Hektar)	Ağaç Sayısı					
		Meyve Veren Yaşta	Meyve Vermeyen Yaşta	Meyve Veren Yaşta	Meyve Vermeyen Yaşta		
ARMUT	10	2000	-	200	100	2200	88
KİRAZ	1	80	70	850	50	930	28
CEVİZ	1	150	-	1150	150	1300	58

Erik, dağınık ağaçlar olarak 5400 ağaç sayısı ile en yüksek sayıdaki meyve türüdür. 162 ton üretimi bulunmaktadır.

Kayısı, 710 dağınık ağaç sayısı ile 21 ton üretim yapılmaktadır. Ayva üretimi ise 13 ton olup, 415 meyve veren yaşta ağaç bulunmaktadır.

Vişne, toplam meyve veren ağaç sayısı 1214 ve toplam üretim 30 tondur. Badem, 2000 toplam meyve ağacıyla 10 ton üretime, dut ise toplam meyve ağaç sayısı 650 ve üretim 7 ton'dur (Tablo 61).

Tablo 61: Bazı Meyve Türleri ve Üretim Miktarları (2004)

Meyve Adı	Dağınık Ağaç Sayısı		Üretim (Ton)
	Meyve Veren Yaşta	Meyve Vermeyen Yaşta	
Erik	5400	300	162
Kayısı (Zerdali Hariç)	710	50	21
Vişne	1214	-	30
Badem	2000	600	10
Dut	650	-	7
Ayva	415	25	13

3.1.2.3. Sebzeçilik

Araştırma alanında sebzeçilik faaliyeti ticari bir değer taşımamakta, daha çok halkın ihtiyacını karşılama amacıyla yürütülen bir faaliyetir. 1997 yılından bu yana seracılık yaygınlaşmaya başlamış olup, projeli çalışmalar neticesinde, halkın sebze ihtiyacını kendisinin karşılaması noktasında çok büyük yararlar sağlanmıştır.

Sahada birçok sebze türü yetiştirilmekle birlikte, üretim miktarları azdır. En çok yetiştirilen sebzeler; domates (65 ton), hıyar (20 ton), taze fasulye (8 ton), taze soğan(8 ton)'dur. Ayrıca marul (8 ton), patlıcan (6 ton), biber (6 ton) üretimi yapılmaktadır (Tablo 62).

Tablo 62: Başlıca Sebze Türleri Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları (2004)

Ürün	Ekilen Alan (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Ha)
Domates	5	65	13.000
Hıyar	2	20	10.000
Soğan (Taze)	1	8	8.000
Patlıcan	1	6	6.000
Marul	2	8	8.000
Biber (Sivri Çarliston)	2	6	3.000
Fasulye (Taze)	4	8	2.000
Toplam	17	121	50.000

3.1.2.4. Baklagiller

Baklagiller önemli tarım ürünleri kısmını oluşturur. Özellikle nohut, ekim alanı en geniş ve üretim miktarı en fazla olan türdür.

2003 ve 2004 yıllarında üretim aynı olup 100 ha'lık alandan 180 ton ürün alınmıştır (Tablo 63).

Tablo 63: Nohut Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarı

ÜRÜN	2001			2002			2003			2004		
	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen Alan (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarları (ton)	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen Alan (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarları (ton)	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen Alan (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarları (ton)	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen Alan (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarları (ton)
NOHUT	55	30	6	18	18	8	100	100	180	100	100	180

3.1.2.5. Yem Bitkileri

İlçede hasat edilen diğer bir tarım ürünü de yem bitkileridir. Yem bitkileri içinde fiğ ilk sırayı alır.

225 ha'lık alanda 1800 ton fiğ üretilirken, 35 ha'lık alanda 5300 ton yonca, 7 ha'lık bir alanda ise 45 ton korunga üretilmiştir (Tablo 64).

Tablo 64 : Yem Bitkileri Ekim Alanları ve Üretim Miktarları (2004)

Ürün	Ekilen Alan (Ha)	Hasat Edilen Alan (Ha)	Kaldırılan Ürün Miktarı (Ton)
Fiğ	225	225	1800
Yonca	35	35	530
Korunga	7	7	45

3.1.3. Tarımsal Organizasyon

Araştırma sahasında tarımsal faaliyetler bakımından sulama, gübreleme, zararlılarla mücadele, tarımsal mekanizasyon ve pazarlama önemli sorunlardır.

Tarımsal faaliyetlerde çiftçilerin karşılaştıkları problemlere çözüm aramak ve bilinçlendirmek için, İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından, belde ve köy merkezlerinde seminerler ve çiftçi toplantıları düzenlenmektedir. Ayrıca her yerleşim merkezine tarım ile ilgili gazeteler dağıtılmaktadır (İlçe Tarım Müd. 2004).

İl Tarım Müdürlüğü vasıtasıyla, meyvecilik ve bağcılığı geliştirmek amacıyla 2002 yılında, %50'si Özel İdare katkılı, toplam 1.500 adet aşılı asma çubuğu ve meyve fidanı dağıtılmıştır.

Kaymakamlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla, 20 aileye 1 dekarlık örnek bahçe tesisi için proje yapılmış, gelen ödenekle ancak 5 aileye bahçe tesis edilmiştir.

İlçenin köylerinde; kimyevi gübre kullanan hane sayısı 200'dür. Gübre kullanmayan hane sayısı ise 13'tür (Köy Envanteri, 2002, DİE).

Zirai mücadele türüne göre; ilaçlı mücadele yapan hane sayısı 710 ve biyolojik mücadele yapan hane sayısı 40'dır. Zirai mücadele yapmayan hane sayısı ise 570' dir .

İlçede, tarımsal üretime paralel olarak tarımsal yan sanayi gelişmemiştir. Tarımsal faaliyetlerde kullanılan araç-gereçler incelendiğinde modern araç gereçlerin yaygın olmadığı görülür. Öyle ki köyleriyle birlikte bütün ilçe genelinde sadece 93 traktör vardır (Tablo 65). Tarım arazilerinin eğimlerinin yüksek oluşu makine kullanımını olumsuz etkilemiştir.

Tablo 65: Tarımsal Alet ve Makine Sayısı (D.İ.E. Köy Envanteri, 2002)

Araç Türü	Sayı-Adet	Araç Türü	Sayı-Adet
Karasaban	34	Tınaz Makinesi	6
Hayvan Pulluğu	21	Sap Döver (Batöz)	4
Kulaklı Traktör Pulluğu	74	Dizel Motorlu Pompalar	5
Döner Kulaklı Traktör Pulluğu	10	Kuyruk Milinden Hareketli Pulverizatör	3
Diskli Pulluk	8	Su Tankeri	6
Diskli Tırmık	50	Süt Sağma Makinesi	1
Dişli Tırmık	20	Tarım Arabası (Römork)	34
Traktörle Çekilen Hububat Ekim Mak.	16	Toplam Traktörler	93
Orak Makinesi	2	Harman Makinesi	48
Biçer Bağlar Makinesi	1		

3.2. Hayvancılık

Ortalama yükseltinin ve eğimin fazla olması nedeni ile, tarım arazilerinin sınırlı olduğu Derebucak'ta, tarım dışında hayvancılık ikinci bir geçim kaynağı olmuştur.

3.2.1. Büyük ve Küçükbaş Hayvancılık

Bölgede geniş yer kaplayan otlaklar nedeniyle mera hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır. Ancak bölgenin daha çok küçükbaş hayvancılığa uygun olmasından dolayı, büyükbaş hayvancılık sınırlıdır.

Bölgede büyükbaş hayvan yetiştiriciliği daha çok ailelerin kendi süt ve süt ürünleri ile et ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılmaktadır.

İlçede Kaymakamlık tarafından yürütölmekte olan süt inekçiliğı projesi çerçevesinde, ilçe merkezinde kurulan süt toplama merkezinde, günlük ortalama 4 ton süt toplanmaktadır.

Konya Selçuk Üniversitesi ile Kaymakamlık işbirliğıyle ilçe merkezi, belde ve köylerinde süt üretiminin arttırılması amacıyla ortak çalışmalar yapılmıştır.

Tarım İl Müdürlüğü'nün verilerine göre (2004) Derebucak'ta; sığır sayısında kültür ırkı (1398) yerli ırk (110) sayısına göre daha fazladır (Tablo 66). Böylece verim yükselmekte ve yerli ırk sayısı giderek azalmaktadır.

Tablo 66: Derebucak'ta Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Sayısı (2004)

Büyükbaş Hayvan					Küçükbaş Hayvan	
Sığır		Yük Hayvanları			Koyun	Keçi
Kültür+Melez	Yerli	At	Katır	Eşek		
1.398	110	6	7	720	1.910	6.765

Araştırma sahasının, ortalama yükseltisinin fazla ve eğitim değerlerinin yüksek olması dolayısıyla, tarımsal faaliyetlerde modern araç gereçlerden çok, gücünden yararlanılan yük hayvanları bulunmaktadır.

Yük hayvanları sayısı toplamı 733 olup, özellikle eşek sayısı, toplam 720'dir (Tablo 66).

Yörenin dağlık ve engebeli olması nedeni ile küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

Küçükbaş hayvanlardan özellikle kıl keçisi yaygın olarak yetiştirilmekle birlikte, koyun yetiştiriciliğı de yapılır. Kıl keçisi sahanın iklim ve arazi şartlarına en fazla uyum sağlayan hayvan türüdür.

Araştırma alanında toplam koyun sayısı 1.910'dur. Kıl keçisi sayısı ise 6.765 ile en yüksek miktara sahiptir (Tablo 66).

Kaymakamlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla, 22 aileye 220 adet koyun ve 22 adet koç dağıtımı yapılmıştır.

3.2.2. Kümes Hayvancılığı

 l e genelinde büyük tavuk  iftliği bulunmamaktadır. Özellikle kırsal kesimde yerleşmiş ailelerin hemen hepsinin evinin önünde, ancak kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar sayıda kümes hayvanı beslenmektedir. Dolayısıyla kümes hayvancılığının ilçede ticari bir ekonomik değeri yoktur.

Derebucak'ta 2.300 adet yumurtacı tavuk bulunmaktadır.  rdek, hindi yetiştiriciliği hiç yapılmamaktadır.

3.2.3. Arıcılık

Derebucak bitki florası ve ekolojik şartlar açısından arıcılık yapmaya uygun bir yerleşim yeridir.

Arıcılık'ta çok fazla işgücü ve toprağa gerek olmadığı için yaygın olarak yapılabilecek bir ekonomik faaliyetdir. Fakat arıcılık ilçe genelinde çok fazla gelişmiş değildir. Bununla birlikte Derebucak'ta yeni usul kovan sayısı 1.850'dir ve 40.500 kilo bal üretimi yapılmaktadır.

 l Tarım Müdürlüğü vasıtasıyla, arıcılığı geliştirmek amacıyla 2002 yılında %50 özel  dare katkılı 40 adet arılı kovan dağıtılmıştır.

3.3. Madencilik ve Sanayi

 l e genelinde, işletilmekte olan önemli bir yeraltı kaynağı bulunmamaktadır. Buna karşılık Karayolları III. Bölge Müdürlüğü'ne bağlı iki yerde ve DSÖ IV. Bölge Müdürlüğüne bağlı bir yerde taş ocağı işletmesi bulunmaktadır.

Karayollarına bağlı ilk taş ocağı, Durak Köyü sınırları içerisinde  ayırkuyu Deresi mevkiinde yer alan Uzunboğaz Taş Ocağı'dır.

Ocak sahası, Beyşehir-Ş.Karaağaç kavşağı 0+000 kabul edilerek Beyşehir-Cevizli-Akseki yönünden gidildiğinde, Taraşçı ayrımını geçtikten sonra Km: 40+000'de yolun solunda yer almaktadır. Ocağın yola mesafesi 100 metre'dir. Söz konusu taş ocağı Beyşehir-Cevizli-Akseki İl Yolu ve civar yolların yapım, bakım ve onarım çalışmalarında kullanılmak için açılmıştır.

Ocak sahası içindeki yaklaşık 400.000 m³'lük tahmini rezervin, açık işletme yöntemi ile basamak patlatma yapılarak malzemenin çıkarılması, konkasör alanına getirilmesi, konkasörde kırılarak istenen boyuta indirildikten sonra ocak alanında kısa bir süre depolanması ve daha sonra kullanılacağı yol kesimine taşınması işidir (Uzunboğaz Taş Ocağı ÇED Raporu, 2004, s.1)

Ayrıca yine Karayolları III. Bölge Müdürlüğü'ne bağlı olan ikinci taş ocağı Gencek- Hıdınpınarı mevkinde bulunmaktadır.

Derebucak ilçe merkezinin güneydoğusunda, DSİ IV. Bölge Müdürlüğüne bağlı 25/02/1999 yılında faaliyete alınan Taş Ocağı bulunmaktadır (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2003, s.184). Buradan alınan malzeme Derebucak Barajı'nın gövde dolgusunda kullanılmıştır.

Uğurlu Köyü Beldağ Mevkiinde Aliminyum (Boksit) yatakları bulunur. SiO₂ = %20.23 tenör ve kalitede olup Görünür +Muhtemel Rezerv 16.000 ton'dur. Ayrıca Gencek -Kızıl toprak evleri mevkiinde; Al₂O₃ : % 40.3, SiO₂ : %2.67 tenör ve kalitede Görünür+Muhtemel Rezerv 3.300 ton olan Aliminyum (Boksit) metalik madenleri bulunur (Konya İl Çevre Durum Raporu, 2003, s.54).

Derebucak'ta son olarak; Çamlık beldesinde 4 km. mesafede Kızıldağ Mevkiinde, Olivin ve Krom Ocağı bulunmaktadır. Ocak sahasında ağırlıklı olarak Olivin madeni bulunmaktadır. Krom Madeni Olivin içerisinde bulunmakta, elle ayrıldıktan sonra torbalanarak pazara sunulması planlanmaktadır (Çamlık Olivin Krom Madeni Ç.E.D Raporu).

Üretim açık işletme yöntemi ile yapılmakta olup, patlama yapılarak sökülmeiktir. Olivin ve krom cevheri refrakter özelliği olan madenlerdir. Olivin madeni gelişmiş ülkelerde kullanılmasına karşın ülkemizde yaygınlaşmamıştır.

Fakat son zamanlarda bu işletmede faaliyet çok az düzeyde yapılmaktadır. 5-6 işçi sipariş olduğunda Olivin çıkarımı yapmaktadır.

Araştırma sahasında büyük bir sanayi kuruluşu yoktur. Yeraltı kaynakları bakımından zengin olmayan bir bölge olması yanında, ayrıca doğal şartların etkisiyle ulaşımın gelişmemesi, sanayinin gelişmesini de engellemiştir.

İlçede, Gencek beldesinde av tüfeği imalatı ile ilgili olarak S.S. Gencek Av Tüfekleri Üretim ve Pazarlama Kooperatifi ile özel şahıslara ait 2 tane imalat şirketi bulunmaktadır. Fakat buralarda seri üretim yapılmamakta, ancak sipariş üzerine üretim yapılmamaktadır.

3.4. Ticaret ve El Sanatları

Araştırma sahasında ticari faaliyetler önemli bir yer tutmamaktadır. Daha çok halkın ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Bölgede sanayinin gelişmemesi, ulaşımın yetersiz oluşu ticaretin gelişmesini de engellemiştir.

İlçedeki işyerlerinin büyük bir çoğunluğu, ilçe merkezinde dar bir alanda toplanmıştır. Ticari yapı, çok büyük oranda perakendeye dayanmaktadır. Merkezde Cuma günleri kurulan pazara gelen köy ve belde halkı, ticari hayatın canlanmasına katkı sağlar.

Derebucak ilçe merkezinde 35 işyeri açık durumdadır (2005). Bunlar içinde en fazla miktarı bakkal ve kahvehaneler almaktadır (Tablo 67).

Tablo 67: Derebucak İlçe Merkezi'ndeki Bulunan Ticari İşyerleri (Esnaf Odası, 2005)

İşyeri	Sayısı	İşyeri	Sayısı	İşyeri	Sayısı	İşyeri	Sayısı
Bakkal	4	Elektrikçi	3	Manav	1	S.Tuhafiyeci	1
Kahvehane	4	Terzi	2	Fotoğrafçı	1	Profil Doğ.	2
Pastane	2	Mobilya İml.	2	Bayan Kuaförü	1	Marangoz	2
Etlı Pıdecı	3	Oto Lastikçi	1	İnternet Dük.	3	Berber	3

İlçe merkezinde sadece Ziraat Bankasına ait bir banka şubesi bulunmaktadır.

Derebucak İlçesi'nin, Konya İli'ne bağlı ilçelerin GSYİH rakamlarına göre (1995); il içindeki payı % 0.26'dır (Köy Envanteri, 2002, DİE).

Derebucak, el sanatları bakımından fazla gelişmemiştir. Derebucak'ta el sanatları, eskiye oranla neredeyse bitmiş durumdadır. Özellikle bir zamanlar hemen her evde yapılan dokumacılık, bugün terk edilmiş durumdadır. Önceleri pamuktan veya yünden çark eğrilerek elde edilen ipler, dokunarak değişik giyim eşyası, kilim, heybe, çul, çuval, perde ve yatak, yorgan, yastık ve minder örtüsü üretimi yapılmaktaydı.

Özellikle Çamlık Beldesi'nde 'curfalık' denilen bir sistemle kilimler dokunmaktaydı.

Yine kilim dokumacılığı, Pınarbaşı ve Kayalar yöresinde önceleri yaygın olan el sanatlarındandı. Buralarda özellikle 'Göynem Kilimleri' olarak ün salmış olan bu kilimler, koyun yününün kök boyalarla renklendirilerek dokunması sonucunda elde edilmekteydi.

Dokumacılıktan başka artık kaybolan bir başka önemli el sanatı da demirciliktir. Önceden yaygın olan ve yakın tarihe kadar gelen demircilik mesleği, şimdi terk edilmiş durumdadır.

Gencek'te av tüfeği imalatçılığının tarihi Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar iner. Önceleri el işçiliği şeklinde yapılan üretim, sonraları kooperatif çatısı altında atölye biçimine dönüştürülmüştür. Ama günümüzde üretim neredeyse bitme durumuna gelmiştir.

3.5. Ulaşım

Ulaşım ağı, yeryüzü şekilleri ile büyük oranda paralellik gösterir. Derebucak'ın 1240 m. ortalama yükseklikte kurulmuş olması, ulaşımı güçleştiren en önemli sebeplerdendir.

Derebucak, Konya-Antalya karayoluna bağlanmasına rağmen, nispeten sapa kalması nedeniyle ulaşımında gelişme gösterememiştir. Dışarı ile ulaşım Beyşehir üzerinden Konya karayolu ile sağlanır.

Derebucak -Konya arası 140 km. olup, yaklaşık 3 saat uzaklıktadır. Beyşehir'e 45 km., Seydişehir'e 80 km., İbradı'ya 40 km., Antalya'ya ise yaklaşık 150 km. uzaklıktadır.

Köy ve beldelerin ilçe ve il merkeziyle olan ulaşımında en büyük problem, kış aylarında kar yağışı ile, buzlanma problemidir. Yoğun kar yağışlı günlerde yollar, kar yağışından dolayı kapanmaktadır.

Derebucak, diğer il ve ilçelere devlet karayolu ile bağlanmaktadır. İlçedeki en önemli yol, Antalya (İbradı-Aydıncık) tarafından gelip Derebucak ve Gencek'e uğradıktan sonra, ilçe sınırlarından çıkıp Huğlu'ya ulaşan yoldur. Bu devlet karayolu, Huğlu'dan sonra ilçe sınırları içerisinde yeniden geçip güneydoğuya dönerek Beyşehir-Antalya yoluyla birleşmektedir.

İlçe genelinde yerleşim birimleri arasında yollar genel olarak asfalt kaplama olmasına rağmen, bazı kesimlerdeki yollar halen stabilize'dir. Bunlar Derebucak-Taşlıpınar (7 km.), Durak-Tepearası (4 km.) ve Uğurlu-Anayol arasındaki yollardır.

Ayrıca Derebucak ile Kayalar arasındaki 9 km.'lik yol asfalt olmasına rağmen, oldukça kötü durumdadır (Şekil 23)

Derebucak' tan Beyşehir'e sabah 7.00, öğlen ise 13.30 da, Beyşehir'den Derebucak'a öğlen 12.30 ve akşam 17.30 olmak üzere, günde iki kez ulaşım sağlanmaktadır.

Derebucak –Konya arasında özel bir minibüsle, Pazartesi, Çarşamba, Cuma olmak üzere haftada üç gün karşılıklı sefer yapılmaktadır. Derebucak'tan gidiş sabah 7.00'de, Konya'dan dönüş ise; kışın 13.30 yazın 14.30'da sağlanmaktadır.

Akçabelen'den Antalya'ya giden minibüsler de Derebucak'tan geçmektedir.

Ulaşım içinde haberleşmeye de yer verilebilir. Derebucak'ta haberleşme imkanları yeterlidir. İlçede televizyon yayınları; TRT tarafından kurulan TV vericiler ile Belediye'nin kendi imkanları ile kurduğu özel TV vericilerinden seyredilebilmektedir.

İlçede, PTT binası kendine aittir. İlçe merkezi dışında 5 telefon santrali olup, bütün yerleşmelere abone dağılımı yapılmıştır (Tablo 68).

Ayrıca İlçede, ülkemizde hizmet veren GSM operatörlerinin hepsi faal durumdadır

Tablo 68: Derebucak'taki Telefon Durumları (2004)

Ptt Şubeleri	Santral Kapasitesi	Abone Sayısı
Merkez	1000	984
Gencek	432	419
Çamlık	588	473
Kayalar	256	247
Pınarbaşı	175	160
Durak	288	270

3.6. Turizm

Derebucak ilçesi, doğal ve beşeri değerler bakımından oldukça zengin bir bölgede yer almaktadır.

Tarihi çağlardan itibaren farklı dönemlerde yerleşmelere sahne olan Derebucak İlçesi'nde, sahip olduğu mağaraları ve tespit edilebilen tarihi eserlerine rağmen, turizm faaliyetleri yeterince gelişmemiştir.

Derebucak ile Çamlık arasında ve Taşlıpınar köyünde Grek, Helenistik ve Roma dönemlerinden bazı kalıntılar vardır.

Taşlıpınar köyünde, Karalık denilen yerde (köyün hemen yukarısı) kaya yüzeyinde Roma dönemine ait mezar kabartmaları vardır (Foto 27). Buradaki kabartmalar silindirik başlıklar ve at üzerinde tasvir edilmiş asker figürlerinden oluşmaktadır. Buradaki mezarlar köyün içme suyu kanalı çalışmaları sırasında tahrip edilmiştir.

Ayrıca Havala mevkiinde kale ve değişik mimari yapı kalıntıları, Beşiktaş mevkiindeki kilise kalıntısı ile ilçe merkezinin kuzeybatısındaki bağların bulunduğu yerlerde seramikler bulunmuştur. Balatini'nin güney girişinde doğal kayalar üzerinde Ortaçağ Bizans sanatına ait Fresko kalıntıları bulunmaktadır.

1993 yılında Yrd. Doç. Dr. Osman Kunduracı tarafından bulunan Derebucak Tol Hanı ilçe için önemlidir. Bu han, Derebucak-Beyşehir karayolunun 3.km.'sinde Karakısık deresinin yanı başında bulunmaktadır ve bugün harap durumdadır. Kubadabad -Alanya arasındaki bağlantıyı sağlayan Selçuklu dönemi kervansaraylarının ilk halkasını Tol Han oluşturmaktadır (Kunduracı, O. 2001, s.55).

Derebucak Ortapayam Hanı, Derebucak-Aydinkent karayolu üzerinde, Gembos ovasının kuzey kesimlerinde yer alır. Derebucak Tol Han ile Eynif Tol Han arasında bağlantıyı sağlar.

Ayrıca Durak Köyü girişinde de hanlar bulunmaktadır. Yalnız şimdi hanlar kötü durumdadır. Tepearası Köyü'nde, Balat mevkiinde büyük bir kilise bulunmaktadır.

Pınarbaşı beldesinin güneyinde, Lidyalılar'dan kaldığı söylenen 'Döşeme yolu' denilen eski bir yol ve bu yolun geçirildiği Alikesiği Kayası, görülmesi gereken yerlerdir.

Derebucak'ta Osmanlı dönemine ait günümüze ulaşmış fazla eser yoktur. Derebucak merkezde Musalla Camii (19.yy sonu -20.yy başı) ile yakın tarihte yıkılan Büyük Camii (19.yy sonu)'nin kitabeleri mevcuttur.

Derebucak, sahip olduğu doğal çevre özellikleri bakımından da çok zengin bir potansiyele sahiptir. Serin ve temiz havası, yaylaları ve mağaraları ile tanıtılmayı bekleyen bir doğal güzellik bölgesidir.

Derebucak'ta, Balatini, Suluin, Körükini, Bıçakçı (Düden Deliği) ve Göynem (Pınarbaşı) mağaraları turizme büyük katkı sağlayacak potansiyellerdir (Bu bölümde kısa tanıtımı yapılacak olan mağaralarla ilgili geniş bilgi, 'jeomorfolojik özellikler' kısmında verilmiştir).

Balatini Mağarası; Derebucak-Çamlık arasında ve Derebucak'a 6 km. uzaklıktadır. Toplam uzunluğu 1800 metre civarındadır. Suyun battığı ve suyun çıktığı kesiminden iki girişi vardır. Üst üste bulunan iki farklı seviyeden oluşmuştur. 1998 yılında mağaranın geçişini yaptığımızda, mağarada gölcüklerin olduğu gözlenmiş ve içinde farklı özelliklerde sarkıt, dikit, sütun ve traverten oluşumlarına rastlanmıştır.

Körükini Mağarası; Çamlık Beldesinin 500 m. güneybatısında bulunur. Mağaraya stabilize bir yolla ulaşılmaktadır. Yaklaşık 1250 metre uzunluğunda ve tamamıyla aktif olan mağaranın içindeki akarsuyun üzerinde yer yer göletlere ve küçük çaplı şelalelere rastlanır. Dolayısıyla mağaraya girmek ve içinde ilerlemek oldukça güçtür. Mağaradaki bir başka problem de Çamlık Beldesi'nin kanalizasyonunun, mağaraya girmeden evvel buradaki akarsuya verilmesidir.

Suluin Mağarası; İlçe içerisindeki mağaralardan Turistik değeri en fazla olanıdır. Bu mağara içindeki ince uzun göl, fazlaca bir amenajmanı gerektirmeden turizme açılabilir ve ziyaretçiler, sandallarla Suluin Mağarasında gezdirilebilir. İçinde Pamukkale benzeri travertenler ve 15 tane gölcük bulunur (Aygen, T.1988, s.192).

Göynem (Pınarbaşı) Mağarası; Pınarbaşı Beldesinin kuzeyindedir. İçinden büyük bir karstik kaynak çıkan mağaradan geçmesi zordur. İçerisinde görülmeye değer

sütun, sarkıt ve travertenler vardır (Foto 28). Belediye kendi imkanları ile ilk 50 m.'sini ışıklandırmış olup ve çevre düzenlemesi halen devam etmektedir (2005).

Düden Deliği (Bıçakçı Mağarası); Derebucak'ın güneydoğusu kesimlerinde yer Kocadere'ye kuzeyden gelen dereler ve Bıçakçı Polyesi'ne düşen yağışlar bir düdene girmektedir. Yaklaşık 1000 m.'lik bir yeraltı akışından sonra, şelale yaparak Kocadere'ye katılır.

Mağaralar, iyi bir tanıtımın yapılmasıyla, yerli ve yabancı turist çekebilecek potansiyele sahiptir. Bu mağaralar turizme açılırsa, Konya-Antalya arası önemli bir mağara turizmine sahip olur. Bunların dışında yörede çok sayıda düden ve in bulunmaktadır.

Araştırma sahasında bunların dışında, görülecek çok sayıda mesire alanları bulunmaktadır. Kamp kurmak ve temiz havayla kucaklaşmak isteyenler için ayrı bir olanak sağlar.

İlgi çekici yerlerden biriside Bakaran'dır. Ana yol üzerindeki bu yer, sadece doğa sporcuları için değil, tabiattan zevk alanlara da hitap etmektedir. Serin yayla havası ve ormanları yaz aylarında yabancılar kadar, sıcaktan kaçan (özellikle Antalya kesiminden) yerli halkı da misafir ediyor. Bakaran Pansiyon bu bölgede çadırdaki kalmayanlara bir alternatiftir.

Yine aynı şekilde Gembos çevresi, Çamlık, Pınarbaşı, yürüyüş, mağara, dağcılık gibi sporlar açısından potansiyeli yüksektir.

İlçede turizmi teşvik edici olarak, 15 yıl önce dört sefer yapılan ve son iki yıldır düzenli devam eden, 'Geleneksel Derebucak Yağlı Güreş Şenlikleri' turizme katkı getirici etkinliklerdir. Temmuz ayının son haftalarında yapılan güreşlere, değişik illerden gelen güreşçiler ve misafirler, ilçeye turistik bir canlılık getirmektedir.

İlçenin turizm potansiyeline sahip olmasına karşılık, bu potansiyeli gerçekleştirmeye yönelik planlamalar yapılmaması, ulaşım, konaklama, altyapı gibi sorunlar turizmin gelişmesini engellemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Derebucak, kuzeyde, Beyşehir; doğuda, Seydişehir; güneyde, Antalya; batıda, Isparta ile komşudur.

Konya İli'ne bağlı olmasına rağmen, coğrafi açıdan Akdeniz Bölgesi içindedir. İlçe Konya'ya 135 km., Antalya'ya ise 140 km. uzaklıktadır.

Araştırma sahasında birçok jeolojik devire ait araziler bulunmaktadır. İlçe, Toridler Ana Tektonik Birliği içinde yer almakta; Geyik Dağı, Aladağ ve Bozkır Birliklerini kapsamaktadır.

Derebucak İlçesi idari sınırları içerisinde kalan araştırma sahasının jeomorfolojik birimlerini, dağlık sahalar, plato sahaları, karstik depresyonlardan oluşan ovalık sahalar, vadi sahaları ve mağaralar ile düdenlerdir oluşturur.

Batı Toroslar içinde yer alan Derebucak'ın, önemli yükseltileri Akdağ, Reze ve Kızıldağ'dır. Dağların arasında Gembos, Kızılova, Bıçakçı, Dumdum ve Yaylacık Polyeleri ile Kayalar, Balat, Ortagölcük Uvalaları yer almaktadır.

Derebucak; kışları, soğuk ve kar yağışlı, yazları ise sıcak ve kuraktır. Bu özellikleri ile, Akdeniz iklimi ve İç Anadolu karasal iklimlerinin geçiş bölgesinde yer alır. Derebucak'ta ortalama yağış 920.7 mm'yi bulmaktadır.

İlçe hidrografik olarak, Gembos Polye havzası içinde yer alır. Kocadere, Uludere, Balat Deresi ve Hüssün Dere önemli akarsularıdır. Ayrıca kırık ve çatlaklı yapıya sahip olan kalkerli yapıya sahip olması, yağışın yeraltına sızmasını kolaylaştırıp, karstik kaynakların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

İlçede beş ana toprak grubu vardır. Büyük bir kesiminde Kırmızı Kahverengi Akdeniz toprakları yaygındır. Bu toprakların yanı sıra akarsu tabanlarında kolüvyal topraklar, Polye tabanları ve düzlük alanlarda alüvyal topraklar yaygındır. .

Derebucak'ın yakın çevresinde yapılan floristik çalışmaların sonucunda; Pinus brutia (kızılçam), Pinus nigra (Kara çam), Juniperus communis (Bodur ardıç), Juniperus excelsa (Boylu ardıç), Juniperus oxycedrus (Katrancı), Quercus cerris (Saçlı meşe),

Quercus pubescens (Tüylü meşe), *Quercus libani* (Lübnan meşesi), *Cedrus libani* (Toros Lübnan sediri) ve *Abies cilicica* subsp. *Isaurica* (Toros göknarı) bitkileri bulunmaktadır

İlçenin 2000 yılı verilerine göre nüfusu, köy ve beldeler dahil 19.053'dür. İlçe merkez nüfusunun erkek nüfusu %50.8 (2581 kişi), %49.22'si (2491) kadın nüfusu oluşturur.

İlçede 2 lise, 7 ilköğretim okulu, 1 Halk Eğitim Merkezi (Tablo 33), 1 sürücü kursu, 3 özel öğrenci yurdu bulunmaktadır. Toplam 1120 öğrenci eğitim ve öğretim görmektedir (2005).

Taşlıpınar, Uğurlu Köyü ile Kayalar beldesinin Yeni Mahallesi'nde birer ilköğretim okulu olup, öğrenci azlığı nedeniyle kapalı durumdadır. Bu okullarımızın öğrencilerinin, bir kısmı kendi imkanları ile başka okullarda okumakta, bir kısmı da Durak Köyünde bulunan YİBO'da yatılı olarak eğitim öğretimlerini sürdürmektedirler.

Derebucak'ta 1 Devlet Hastanesi, 4 Sağlık Ocağı bulunmaktadır. İlçede, 16.000 kg/gün katı atık toplanmaktadır.

İlçede, tarımsal faaliyetler içinde ekim alanı en yüksek değere sahip olan ürün tahıllardır. Tahılları sırası ile meyve, baklagiller, sebze izler. Tahıllardan buğday, arpa; baklagillerden nohut; meyvelerden armut ve elma; yem bitkilerinden fiğ gibi ürünler önemli sayılabilecek ekim alanlarına sahiptir

Hayvancılık faaliyetleri içinde, küçükbaş hayvancılık gelişmiştir. Küçükbaş hayvancılığın içerisinde kıl keçisi yetiştiriciliği başta gelir. Ayrıca bölgede büyükbaş hayvancılık da yapılmaktadır.

İlçedeki işyerlerinin büyük bir çoğunluğu, ilçe merkezinde dar bir alanda toplanmıştır. Ticari yapı, çok büyük oranda perakendeye dayanmaktadır. Merkezde Cuma günleri kurulan pazara gelen köy ve belde halkı, ticari hayatın canlanmasına katkı sağlar.

Derebucak ilçe merkezinde 35 işyeri açık durumdadır (2005). Bunlar içinde en fazla miktarı bakkal ve kahvehaneler almaktadır.

Tarihi çağlardan itibaren farklı dönemlerde yerleşmelere sahne olan Derebucak İlçesi'nde, sahip olduğu mağaraları ve tespit edilebilen tarihi eserlerine rağmen, turizm faaliyetleri yeterince gelişmemiştir.

İlçenin köy ve beldelerinde yeterli branş öğretmeninin ve okulun bulunmayışı, eğitim kalitesini düşürmektedir. İlçeye gelen öğretmen ve memurların tayin olduktan sonra yerlerine yeni atamaların geç olması hizmetlerde aksamalara neden olmaktadır. Eğer ilçede kültürel ve sosyal açıdan canlılık kazandıracak faaliyetler yapılırsa tayinlerde azalacaktır.

Diğer önemli bir durumda İlçedeki sağlık hizmetleridir. Devlet Hastanesi bulunmasına rağmen, uzman doktor bulunmamaktadır. Eğer Uzman doktorlar tayin edilirse, Derebucak çevresindeki yerleşmeler sağlık hizmetlerini buradan karşılayacaklardır. Bu durumda İlçenin ticari hayatının canlanmasını sağlayacaktır.

Araştırma alanında karşılaşılan en büyük sorun arazinin dağlık olması nedeni ile tarım arazilerinin yetersiz olmasıdır. İlçe genelde dağlık bir yapıya sahip olduğundan tarım alanları nüfusa oranla yeterli değildir.

Sahanın su kaynakları olmasına rağmen tarım arazilerinin dağlık bölgelerde de bulunması sulama sorununu da gündeme getirmiştir.

Yapımına 15 yıl kadar önce başlanan Derebucak Barajı ve Derivasyon Tüneli Projesiyle sulanan arazi miktarı artacaktır. Böylece sulama sorunu belli oranda azalacaktır.

Ovanın aşağı kısımları yer yer çoraklaşmaya başlamıştır. Önümüzdeki 10 yıl gibi bir süre içerisinde önlemler alınmaz ise ova tamamen çoraklaşma tehlikesi altındadır.

Gembos Ovası, Kasım-Haziran arası genellikle su altında kaldığından güzlük ekim yapılamamaktadır. Ovadaki drenaj problemi çözülüp, taşkınların önlenmesi ve sulu tarıma geçilmesi Gembos Polyesi'nin meyvecilik için bir merkeze dönüşmesi sağanacaktır.

Değişik dönemlerde Kızılova ve Gembos Polyeleri'nde meydana gelen sel felaketleri, yöre insanına büyük zararlar vermektedir.

Baraj ve derivasyon tünelinin yapımı bir an evvel tamamlandığı taktirde, hem ovanın çoraklaşma neticesinde elden çıkması  nlenmiş olacak, hem de sulu tarıma geçildiği taktirde, ova ülke ekonomisine de büyük katkı sağlanacaktır.

Geçtiğimiz 15 yıl içerisinde terk edilen meyvecilik sektörü son 2 yılda canlanmaya başlamış olup, ilçeye Tarım İl Müdürlüğü ve Vakıf tarafından finanse edilecek olan örnek bodur meyve bahçesi tesisi yapıldığı taktirde, bu sektöre ilginin daha da artacağına şüphe yoktur.

Araştırma alanında bilinçsiz ve yetersiz gübre kullanımını azaltmak ve ilaçlama, aşılamaya önem verilmesi gereken diğer konulardır.

Derebucak'ta pek çok ailenin temel geçim kaynağı olan küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık faaliyetleri mera hayvancılığı şeklinde yürütülmektedir. Aşırı otlatmalar sonucu mera sahalarının kalitesi bozulmaktadır.

Hayvan potansiyeli de yem fiyatlarının ve diğer maliyetlerin sürekli olarak artması ve ilçenin dışa g   vermesi sebebiyle, her yıl azalmaktadır.

Ayrıca besi hayvancılığı ile süt sığırcılığının ve süt ürünleri üretiminin geliştirilmesine ve pazarlama imkanlarının yaygınlaşmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Derebucak, düden ve mağaralar turistik potansiyeli olan yerlerdir. Bu konuda yeterli tanıtım yapılsa insanların buralara gelmesi sağlanacaktır.

 amlık Beldesinin kanalizasyon suları, Uzundere'ye dökülmektedir. Bu sular Körükini Mağarasına girmektedir. Bu durum ileride büyük sorunlara neden olacaktır. En kısa sürede arıtma tesisi kurularak, sorun çözüme kavuşturulmalıdır.

Derebucak'ta sanayi gelişmemiştir. Bu konuda yurtdışındaki Derebucaklılar ve işadamlarının yöreye yatırım yapmaya teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

- AKKUŞ, A., 1995, Jeomorfolojiye Giriş, Öz Eğitim Yay., No: 2, Konya.
- AKKUŞ, A., 1998, Genel Fiziki Coğrafya, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- AKKUŞ, A., 1998, Türkiye ve Türk Dünyası Coğrafyası, Selçuk Üni. Eğ. Fak. Yay., No: 15, Konya.
- ARDOS, M., 1985, Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi, İst. Üni. Yay., No: 3321, Cilt: II, İstanbul.
- ARDOS, M., Pekcan, N., 1997, Jeomorfoloji Sözlüğü, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- ATALAY, İ., 1986, Uygulamalı Hidrografiya, Ege Üni. Yayınları, No: 38, İzmir.
- ATALAY, İ., 1988, Vegetation levels of the Taurus Mountains of Mediterranean region in Turkey, Ege Coğ. Der., S: 4, İzmir.
- ATALAY, İ., 1997, Türkiye Coğrafyası, Ege Üni. Basımevi, İzmir.
- AYGEN, T., 1988, Türkiye'nin Az Bilinen Doğal ve Arkeolojik Değerleri, Tayf Basım, Ankara.
- BOZYİĞİT, S., 2005, Seydişehir İlçesi'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, S.Ü. Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya.
- BULDUR, A., 1998, Yukarı Göksu Havzası'nın Hidrojeomorfolojisi, M.Ü., Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- DOĞANAY, H., 1997, Türkiye Beşeri Coğrafyası, Milli Eğt. Bak. Yay., 2982, İstanbul.
- ERGENE, A., 1997, Toprak Biliminin Esasları, Öz Eğitim Yay., İstanbul.
- ERİNÇ, S., 1996, Klimatoloji ve Metodları, Alfa Basım, İstanbul.
- GÜRBÜZ, M., 1986, Tarihi Olay ve Yorumlarla Düünden Bugüne Derebucak, Nizam Matbaası, Seydişehir.
- HOŞGÖREN, Y., 2001, Hidrografiya'nın Ana Çizgileri I, Çantay Kitabevi, İstanbul.

- İZBIRAK, R., 1986, Coğrafya Terimler Sözlüğü, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- İZBIRAK, R., 1996, Türkiye I, II Milli Eğitim Basımevi, Öğretmen Kitapları Dizisi, İstanbul.
- KOCAASLAN, N., 2004, Taşkent'in (Konya) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, S.Ü. Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya.
- KOÇMAN, A., 1993, Türkiye İklimi, Ege Üni. Edb. Fak. Yay., No: 72, İzmir.
- KUNDURACI, O., 2002, Batı Toroslar'da Bulunan Geleneksel Türk Evlerinde Ahşap Süsleme, Türkler Ans., Cilt: 18, Ankara.
- KUNDURACI, O., 2001, "Kubadabad-Alanya Arasındaki Selçuklu Kervanyolu Güzergahı Üzerine Yeni Araştırmalar" I. Uluslararası Selçuklu Semineri, Konya.
- KURT, H., 2000, Batı Toros Poliyeleri (Jeomorfolojik Etüt), M.Ü. Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- MATER, B., 1998, Toprak Coğrafyası, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- NAZİK, L. ve diğerleri 1993, Beyşehir ve Derebucak İlçelerinin (Konya) Doğal Mağaraları, M.T.A. Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etütler Dairesi, Başkanlığı.
- SARAÇOĞLU, H., 1968, Akdeniz Bölgesi, M.E.Basımevi, Cilt: 3, Ankara.
- SÜR, A., 1994, Karstik Yer Şekilleri ve Türkiye'den Örnekler, Ankara Üni. Türkiye Coğ. Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, S. 3, Ankara.
- ŞEN, O., 1996, Üzümlü (Beyşehir Güneyi - Konya) ve Bademli (Akseki Kuzeyi - Antalya) Arasında Kalan Torosların Stratigrafisi ve Tektonik Özellikleri, S.Ü. Fen Bil. Enst. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya.
- TÜMERTEKİN, E., 1994, Beşeri Coğrafya'ya Giriş, İst. Ün. Yay., İstanbul.
- ULUTAŞ, İskender, 1994, Gencek ve Huğlu (Beyşehir-Konya) Göletlerinin Hidrojeoloji İncelemesi, S.Ü. Fen Bil. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya.

- YAĞIZ, D., 2003, Seydişehir-Derebucak (Konya), Akseki (Antalya) Yörelerinin Miksomiset Florası, S.Ü. Fen Bil. Enst. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya.
- YALTIRIK, F., 1997, Ağaçlarımız (İğne Yapraklılar), Atlas Dergisi, Ek Cep Kitabı, İst. 1997.
- YÜRÜDÜR, E., 1998, Şebinkarahisar ve Çevresinin Coğrafi Etüdü, Atatürk Üni. Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.

BÜLTENLER VE RAPORLAR

- D.İ.E., 1965, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- D.İ.E., 1970, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- D.İ.E., 1975, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- D.İ.E., 1980, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- D.İ.E., 1985, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- D.İ.E., 1990, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- D.İ.E., 1997, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- D.İ.E., 2000, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- D.İ.E., 2002, 1997 Köy Envanteri, (Konya), T.C. Başbakanlık D.İ.E. Yayınları, Ankara.
- Konya İli Valiliği İl Çevre Müdürlüğü, 1999, Çevre Durum Raporu.

Konya İli Valiliği İl Çevre Müdürlüğü, 2002, Konya İli Katı Atık ve Tıbbi Atık
Envanter Çalışması.

Konya İli Valiliği İl Çevre Müdürlüğü, 2003, Konya Atıksu Envanteri Çalışması.

Konya İli Valiliği İl Çevre Müdürlüğü, 2003, Çevre Durum Raporu.

Derebucak İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2005, 2004 Faaliyet Raporu.

Derebucak İlçe Nüfus Müdürlüğü 2005, 2004 Faaliyet Raporu.

Derebucak İlçe Tarım Müdürlüğü 2005, 2004 Faaliyet Raporu.

Derebucak İlçe Kadastro Müdürlüğü 2005, 2004 Faaliyet Raporu.

Konya İl Tarım Müdürlüğü 2005, 2004 Faaliyet Raporu.

Olivin ve Krom Ocağı ÇED Raporu, 2000, M&T Mühendislik Müşavirlik Ltd. Şti.

Karayolları Genel Müdürlüğü ÇED Şubesi, 2004, Uzunboğaz Taş Ocağı Konkasör
Sahası ve Depo Alanı Tanıtım Dosyası.

WEB ADRESLERİ

www.dsi.gov.tr

www.deryarder.com.tr

www.konyayukarikayalar.bel.tr

www.mta.gov.tr

www.die.gov.tr

www.derebucaklular.com.tr

www.konya.bel.tr

www.tourism.com.tr

FOTOĞRAFLAR

Foto 1: Derebucak İlçesi'nin Beyşehir yolu üzerindeki giriş kesimi
(Fotoğraf güneye doğru çekilmiştir)

Foto 2: İlçenin önemli yükseltilerinden biri olan Akdağ'ın güneybatıdan görünümü

Foto 3: Yaz Tüneği Tepe'nin eteklerinde bir erime dolini.

Foto 4: Platoların yamaç kesimlerinde oluşmuş kanalcıklı lapyalar

Foto 5: Batı Toros Polyeleri'nin önemlilerinden biri olan Gembos Polyesi'nin kuzeybatıya doğru görünümü

Foto 6: Gembos Polyesi'nin güneybatıya doğru vadi şeklindeki görünümü.

Foto 7: Derebucak İlçe Merkezinin doğusunda gelişmiş olan Derebucak Polyesi (Fotoğraf, doğuya doğru çekilmiştir).

Foto 8: Kızılova Polyesi'nin batısındaki fay düzlemi üzerinde gelişen kanalcıklı lapyalar (Fotoğraf, doğuya doğru çekilmiştir).

Foto 9: Reze Dağı eteklerinden doğan Büyükgöz Kaynağının görünümü
(Fotoğraf, doğuya doğru çekilmiştir).

Foto 10: Balat Uvalası'nın G-D'sunda yer alan Balatini Mağarası'nın Düden girişi.

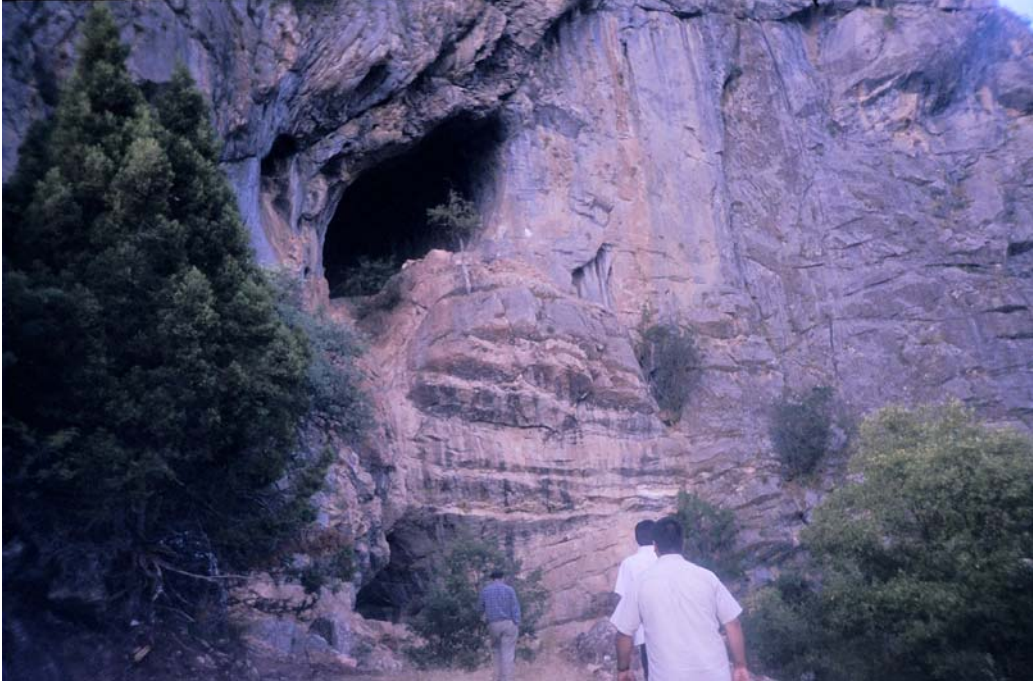

Foto 11: Balatini Mağarası'nın kaynak çıkışı.

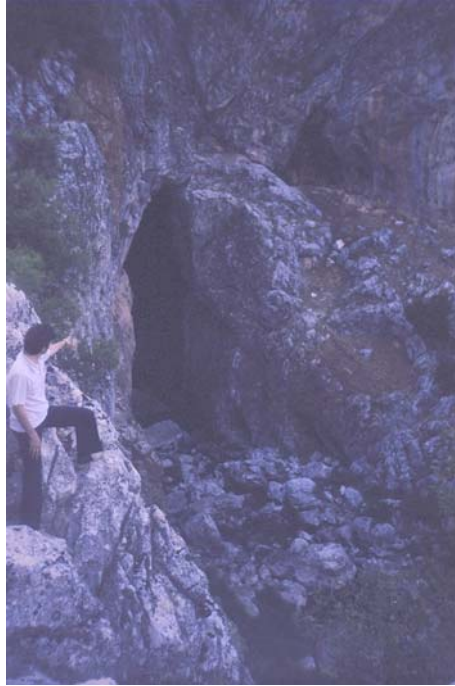

Foto12: Çamlık Beldesi'nin G-B'sındaki
Körükini Mağarası'nın girişi.

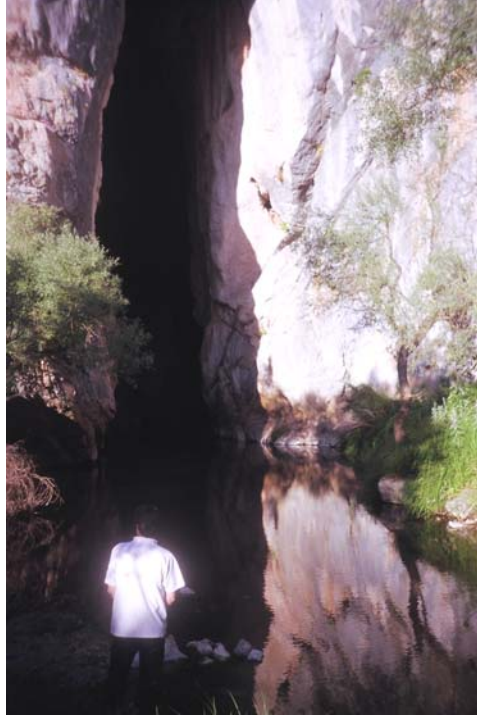

Foto 13: Çamlık Beldesi'nin 2,5 km K-B'sında yer alan Suluin Mağarası'nın girişi.

Foto 14: Derebucak İlçe Merkezi'nin G-D'sundaki Bıçakçı Mağarası'nın kaynak girişi.

Foto 15: Pınarbaşı Beldesi'nin kuzeyindeki Göynem (Pınarbaşı) Mağarası'nın girişi.

Foto 16: Hayat Tepesi'nin batısındaki Cula Deligi Düdeni'nin girişi.

Foto 17: Kızılova Polyesi'nin Batı kenarındaki düdenlerden birisi, ağzı çevreden gelen dolgu malzemeleri ile dolmuştur.

Foto 18: Derebucak'ın kuzeyinde D-B yönünde akan Seki Deresi

Foto 19: Derebucak'ın güneydoğusunda inşa halinde olan Derebucak Barajı'nın kaya dolgu gövdesi.

Foto 20: Gembos Derivasyon Tünelleri girişinin görünüşü ve ön planda da yörede yaygın olarak yetiştiriciliği yapılan kıl keçisi sürüsü.

Foto 21: İlçe’de en yaygın görülen Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları’ndan bir görünüş.

Foto 22: Durak Köyü’nde bulunan Ömer Akkanat Y.I.B.O.’nun güneydoğudan görünüşü.

Foto 23: Gencek Beldesi'nin güneydoğusunda bulunan sulama göletinin batıdan görünüşü.

Foto 24: İlçenin güneydoğusunda bulunan Çamlık Beldesi'nin batıdan görünüşü.

Foto 25: Kızılova Polyesi'nin batısında kurulmuş olan Pınarbaşı Beldesi'nin kuzeyden görünüşü.

Foto 26: Çamlık Beldesi'nde bulunan ahşap evlerden bir görünüş.

Foto 27: Taşlıpınar Köyü'nde bulunan Roma Dönemi'ne ait mezar kabartmaları.

Foto 28: Göynem (Pınarbaşı) Mağarası içindeki traverten oluşumları.